

الله
رسول
محمد

İMANI TEZ ANLAMAQ

- 1 -

Həqiqətən, Biz Qurani ibrət almalari
üçün asanlaşdırdıq.
Bəs ibrət alan varmı?
(Qəmər surəsi, 17)

HARUN YƏHYA
(ADNAN OKTAR)

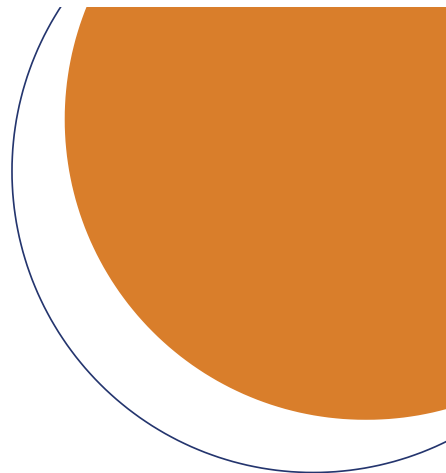
HARUN YƏHYA (ADNAN OKTAR)

İmani tez anlamaq

“Həqiqətən, Biz Qurani ibrət almalari üçün asanlaşdırdıq. Bəs ibrət alan varmı?”

QƏMƏR SURƏSİ, 17

— 109 sual-cavab —

Mündəricat

01	Oxucuya	005
02	Yazıçı və əsərləri haqqında	007
03	İmani tez anlamaq — 109 sual-cavab	010
04	Təkamül yalanı	072

SUAL-CAVABLAR

- 1- Allahın varlığını necə anlayırıq?
- 2- Allahı necə tanıyıırıq?
- 3- Yaradılış məqsədimiz nədir?
- 4- Nə üçün sınıırıq (imtahan oluruq)?
- 5- Allaha necə qulluq edərək?
- 6- Din nə üçün lazımdır?
- 7- Din əxlaqını yaşamaq necə olur?
- 8- Din olmazsa əql necə olar?
- 9- Din olmazsa sosial sistem necə olar?
- 10- Quran əqlinə tabe olmağın cəmiyyətlərə hansı maddi və mənəvi faydaları olar?
- 11- Quran əqlinə tabe olmağın ailəyə gətirdiyi faydalar nələrdir?
- 12- Quran əqlinə tabe olmağın dövlət sisteminə gətirdiyi faydalar nələrdir?
- 13- Quran əqlinə tabe olmağın incəsənətə gətirdiyi faydalar nələrdir?
- 14- Quran əqlinə tabe olmağın təhsil sisteminə gətirdiyi faydalar nələrdir?
- 15- Quran əqlinə tabe olmağın iş mühitlərinə gətirdiyi faydalar nələrdir?
- 16- "Allaha şəriq qoşmaq" (şirik) nədir?
- 17- Bir şeyi "bütəldirmək" nə deməkdir?
- 18- İnsan şirkdən necə xilas olar?
- 19- Allahın rızasının ən çoxunu seçmək nə deməkdir?
- 20- Qəti iman nə deməkdir?
- 21- Davranışlarımdan hansının Allah rızasına daha uyğun olduğunu necə anlaya bilərəm?
- 22- İnsanın ürəyində vicdanından başqa bir səs varmı?
- 23- Necə görürük?
- 24- Maddənin "əsli ilə təmasda olmamaq" nə deməkdir?
- 25- Xarici dünyanın əslinə çatma bilirikmi?
- 26- Yuxumuzu da zehnimizdə yaşamırıqmı?
- 27- Bütün maddələrin yalnız hissi ilə təmasda oluruqsa, o zaman beynimizdəki nədir?
- 28- Hiss edən kimdir?
- 29- Təmasda olduğumuz dünya, əslində ruhumuzun yaşadığı hisslədirsə, onda bu hisslərin qaynağı nədir?
- 30- Allahın hər şeyi əhatə etməsi, bizə şah damarımızdan yaxın olması necə olur?
- 31- Allaha sevgisi kifayət deyilmi? Allahdan qorxmaq mütləq vacibdirmi?
- 32- Səmimi bir möminin Allah qorxusu necə olmalıdır?
- 33- Quranı hər oxuyan anlaya bilər.
- 34- Quran və Peyğəmbərimiz (s.ə.v)-in sünnəsi möminlər üçün yeganə rəhbərdir.
- 35- Quran hər dövrə kitab edir.
- 36- Allah Quran ayələrini təhrif olmadan günümüzə qədər saxlamışdır.
- 37- Quranın elmi möcüzələri nələrdir?
- 38- Qurandakı söz təkrarları və 19 möcüzəsi nələrdir?
- 39- Quran gələcəklə bağlı hansı xəbərləri verir?
- 40- Axirətin varlığını haradan bilirək?
- 41- Reinkarnasiya nə deməkdir?
- 42- Ölüm yox olmaqdır?
- 43- Ölüm anında nələr yaşanır?
- 44- Kainat da ölümlüdürmü?
- 45- Qiyaməti o günə qədər yaşamış hər kəs görəcək, yoxsa yalnız o an yaşayanlar görəcək?
- 46- Haqq-hesab günündə necə bir sorğu-sual olacaq?
- 47- Haqq-hesab günündə insanlar bir-birinin günahlarını daşıya biləmi?

48- Bir insan axirətdə həqiqətləri gördükdən sonra, etdiklərini düzəltmək istəsə belə bir imkanı olacaqmı?

49- Cəhənnəm necə bir yerdir?

50- Quran ayələrində cəhənnəmlə əlaqədar nələr bildirilmişdir?

51- Cənnət necə yerdir?

52- Cənnətə kimlər gedir?

53- Əsl yaxşılıq nədir?

54- Qurandakı sevgi anlayışı necədir?

55- Möminlərin həmişə birlikdə olmalarının səbəbləri nələrdir?

56- Allah inananlara dünyada necə həyat vəd etmişdir?

57- Allaha necə dua etmək lazımdır? Duanın konkret yeri, vaxtı və ya forması varmı?

58- Allah hər duanı qəbul edərmi?

59- Allaha necə tövbə edilməlidir? "Tövbə etdim" demək kifayətdirmi?

60- Allah bütün tövbələri qəbul edərmi?

62- Namaz niyə vacibdir?

63- Digər peyğəmbərlərə də namaz əmr olunmuşdumu?

64- Namaz hansı vaxtlarda vacib edilmişdir?

65- Huşu içində namaz necə qılınır?

66- Din əxlaqını yaşamağa başlayan insan özündə nələri dəyişdirməlidir?

67- İslamı yaşamağa başladıqdan sonra keçmiş həyatımda etdiyim günahlardan ötrü Allah Qatında məsul olarammı?

68- İslam əxlaqını başqalarına da izah etmək lazımdırmı?

69- Allahın bəyəndiyi səbir necə olar?

70- Təvəkkül nə deməkdir?

71- Təqva nədir? Təqva sahibləri kimlərdir?

72- Allah Qatında üstünlük nəyə görədir?

73- Dərin düşünmək necə olur?

74- Din ilə elm bir-biriylə uyğundur.

75- Allaha və dinə inanan elm adamları kimlərdir?

76- Allaha necə şükür edilməlidir?

77- Şeytan necə varlıqdır?

78- Şeytan insanlara necə təsir edir və onları hansı yollarla azdırmağa çalışır?

79- Şeytanın özünə aid müstəqil bir gücü varmıdır?

80- Şeytanın kimlər üzərində təsiri olmaz?

81- "Adamlıq dini" nədir?

82- Çoxluğun tətbiq etdiyi sistem mütləq doğrudurmu?

83- "Adamlıq dini" ni tərk etmək üçün nə etmək lazımdır?

84- Ağılla zəka arasındakı fərq nədir?

85- İnsanın aqlını örtən amillər nələrdir?

86- Quranda Allahın təkəbbürlənənləri sevmədiyi ifadə edilir, Qurana görə təkəbbürlənmək nə deməkdir?

87- Quran əxlaqına görə təvazökar insan necə olmalıdır?

88- Niyətlərimə görə məsuliyyət daşıyırammı?

89- Dünya həyatının aldadıcı bir bəzək olduğu ifadəsi nəyi nəzərdə tutur?

90- İnsanların sahib olduqları acizliklərin hikmətləri nələrdir?

91- Quranda keçmiş qövmlərdən bəhs edilməsinin hikməti nədir?

92- Cinlərin yaradılış məqsədləri nədir?

93- Mələklər necə varlıqlardır?

94- Zamana necə tərif verə bilərik?

95- Zamanın nisbi olması nə deməkdir?

96- Tale nədir?

97- Allahın təyin etdiyi taleni insanların dəyişdirməsi mümkün deyil.

98- Yenidən dirilmə necə olacaq?

99- Materialist fəlsəfə niyə keçərli deyil?

100- Kainat necə var oldu?

101- Materialistlər insan ruhunu necə izah edirlər?

102- Təkamül nəzəriyyəsi nəyi iddia edir?

103- Təkamül nəzəriyyəsinin canlılığın yaranması ilə bağlı iddiasının hər hansı bir əsası varmı?

104- Təkamülü təkzib edən digər dəlillər hansılardır?

105- Təkamül nəzəriyyəsi canlılığın yer üzündə birdən ortaya çıxmasını necə izah edir?

106- Təkamülçülərin xalqı aldatmaq məqsədiylə etdikləri saxtakarlıqlar nələrdir?

107- "İbtidai insan" anlayışı təkamülçü bir cəfəngiyatdır

108- Canlılardakı kompleks sistemlərin meydana gəlməsi təkamüllə izah edilə bilərmi?

109- Təkamül nəzəriyyəsi elmi baxımdan heç bir əsası olmadığı halda, niyə bəzi dairələr tərəfindən bu qədər ısrarla müdafiə olunur?

MÜƏLLİFDƏN

Oxucuya

XUCUYA

Bu kitabda və digər işlərimizdə təkamül nəzəriyyəsinin süqutuna xüsusi yer ayrılmasının səbəbi bu nəzəriyyənin hər cür din əleyhdarı olan fəlsəfənin təməlini meydana gətirməsidir. Yaradılışı və dolayısı ilə, Allahın varlığını inkar edən darvinizm 150 ildir ki, bir çox insanın imanını itirməsinə və ya şübhəyə düşməsinə səbəb olmuşdur. Buna görə də, bu nəzəriyyənin yalan olduğunu gözlər önünə gətirmək əhəmiyyətli imani bir vəzifədir. Bu əhəmiyyətli xidmətin bütün insanlığa çatdırılması isə zəruridir. Bəzi oxucularımız ola bilər ki, yalnız bir kitabımızı oxumaq imkanı tapa bilər. Bu səbəblə, hər kitabımızda bu mövzuya xülasə də olsa yer ayrılması uyğun hesab edilmişdir.

Qeyd edilməsi lazım olan başqa bir xüsusiyyət də bu kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Yazıçının bütün kitablarında imani mövzular Quran ayələri yönündə izah edilir və insanlar Allahın ayələrini öyrənməyə və yaşamağa dəvət edirlər. Allahın ayələri ilə əlaqədar bütün mövzular oxucuda heç bir şübhə və ya sual buraxmayacaq şəkildə açıqlanmışdır.

Bu mövzuda istifadə edilən səmimi, sadə və səlis üslub isə kitabların hamı tərəfindən rahat başa düşülməsini təmin edir. Bu təsirli və sadə izah sayəsində kitablar "bir nəfəsə oxunan kitablar" ibarəsinə tam uyğun gəlir. Dini qəti şəkildə rədd edən insanlar belə bu kitablarda bildirilən həqiqətlərdən təsirlənir və yazılanların doğruluğunu inkar edə bilmirlər.

Bu kitab və yazıçının digər əsərləri oxucular tərəfindən şəxsən oxuna biləcəyi kimi, qarşılıqlı söhbət şəraitində də oxuna bilər. Bu kitablardan istifadə etmək istəyən bir qrup oxucunun, kitabları bir yerdə oxumaları mövzu ilə əlaqədar öz təfəkkür və təcrübələrini də bir-birlərinə ötürmək baxımından faydalıdır.

Bununla belə, yalnız Allahın razılığı üçün yazılan bu kitabların tanınmasında və oxunmasında iştirak etmək də böyük xidmətdir. Çünki yazıçının bütün kitablarında isbat və razı salıcı yön son dərəcə güclüdür. Bu səbəblə, dini izah etmək istəyənlər üçün ən təsirli üsul bu kitabların digər insanlar tərəfindən də oxunmasının təşviq edilməsidir.

Kitabların arxasına yazıçının digər əsərlərinin təqdimatının əhəmiyyətli səbəbləri vardır. Bu sayədə kitabı nəzərdən keçirən şəxs yuxarıda yazılan xüsusiyyətləri daşıyan və oxumaqdan xoşlandığını ümid etdiyimiz bu kitabla eyni xüsusiyyətlərə sahib daha bir çox əsərin olduğunu görər, imani və siyasi mövzularda faydalana biləcəyi zəngin bir qaynağın mövcudluğuna şahid olacaq.

Bu əsərlərdə digər bəzilərinde görülən, yazıçının şəxsi qənaətlərinə və şübhəli qaynaqlara əsaslanan izahlara, müqəddəsata qarşı lazım olan ədəb və hörmətə diqqət yetirilməyən üslublara, şübhəli və həmçinin incidici yazılara rast gələ bilməzsiniz.

HARUN YƏHYA

Yazıçı və əsərləri haqqında

YAZIÇI VƏ ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA

Harun Yəhya təxəllüsündən istifadə edən yazıçı Adnan Oktar 1956-cı ildə Ankarada anadan olmuşdur. İbtidai və orta təhsilini Ankarada almışdır. Daha sonra İstanbul Memar Sinan Universitetinin İncəsənət fakültəsində və İstanbul Universitetinin Fəlsəfə bölməsində təhsil almışdır. 1980-ci illərdən bu yana imani, elmi və siyasi mövzularda bir çox əsər hazırlamışdır. Bununla yanaşı, yazıçının təkamülçülərin saxtakarlıqlarını, iddialarının əsassızlığını və darvinizmin qanlı ideologiyalarla olan qaranlıq əlaqələrini ortaya qoyan çox əhəmiyyətli əsərləri vardır.

Harun Yəhyanın əsərləri təxminən 30.000 şəklin olduğu cəmi 45.000 səhifəlik külliyyatdır və bu külliyyat 60 fərqli dilə tərcümə edilmişdir.

Yazıçının təxəllüsü inkarçı düşüncəyə qarşı mübarizə aparan iki peyğəmbərin xatirəsinə hörmət olaraq adlarını yad etmək üçün Harun və Yəhya adlarından götürülmüşdür. Yazıçı tərəfindən kitabların üz qabığında Rəsulullahın (səv) möhürünün olmasının simvolik mənası isə kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Bu möhür Qurani-kərimin Allahın son kitabı və son sözü, Peyğəmbərimizin (səv) xatəmül-ənbiya olduğunun rəmzidir. Yazıçı bütün yayımlarında Quranı və Rəsulullahın sünnəsini özünə rəhbər etmişdir. Bu surətlə, inkarçı düşüncə sistemlərinin bütün təməl iddialarını bir-bir ortadan qaldırmağı və dinə qarşı yönələn etirazları tam susduracaq son sözü söyləməyi əsas almışdır. Böyük hikmət və kamal sahibi olan Rəsulullahın möhüründən bu son sözü söyləmək niyyətinin duası olaraq istifadə edilmişdir.

Yazıçının bütün işlərindəki ortaq hədəf Quranın təbliğini dünyaya çatdırmaq, beləliklə, insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi təməl imani mövzular üzərində düşünməyə sövq etmək və inkarçı sistemlərin əsassız təməllərini və azğın tətbiqlərini gözlər önünə çəkməkdir.

Necə ki, Harun Yəhyanın əsərləri Hindistandan Amerikaya, İngiltərədən İndoneziyaya, Polşadan Bosniya-herseqovınaya, İspaniyadan Braziliyaya, Malayziyadan İtaliyaya, Fransadan Bolqarıstana və Rusiyaya qədər dünyanın əlavə bir çox ölkəsində sevilərək oxunur. İngilis, fransız, alman, italyan, ispan, portuqal, urdu, ərəb, alban, rus, boşnaq,

uyğur, İndoneziya, Malay, benqal, serb, bolqar, Çin, Danimarka və İsveç dili kimi bir çox dilə tərcümə edilən əsərlər xaricdə geniş oxucu kütləsi tərəfindən izlənilir.

Dünyanın dörd tərəfində fəvqəladə təqdir toplayan bu əsərlər bir çox insanın iman etməsinə, bir çoxunun da imanında dərinləşməsinə vəsilə olur. Kitabları oxuyub araşdıran hər kəs bu əsərlərdəki hikmətli, dolğun, asan aydın olan və səmimi üslubun, ağıllı və elmi yanaşmanın fərqlində olar. Bu əsərlər sürətli təsir etmə, qəti nəticə vermə, etiraz və təkzib edilə bilinməyən xüsusiyyətləri daşıyır. Bu əsərləri oxuyan və üzərində ciddi şəkildə düşünən insanların artıq materialist fəlsəfəni, ateizmi və digər azğın görüş və fəlsəfələrin heç birini səmimi olaraq müdafiə etmələri mümkün deyil. Bundan sonra müdafiə etsələr də, ancaq romantik inadla müdafiə edəcəklər. Çünki fikri dayaqları aradan götürülmüşdür. Dövrümüzdəki bütün inkarçı cərəyanlar Harun Yəhya külliyyatı qarşısında fikirlə məğlub olmuşlar.

Şübhəsiz, bu xüsusiyyətlər Quranın hikmət və ifadə təsirliliyindən qaynaqlanır. Yazıçı bu əsərlərə görə öyünmür, yalnız Allahın hidayətinə vəsilə olmağa niyyət etmişdir. Bundan başqa, bu əsərlərin çap və nəşrində hər hansı bir maddi qazanc güdülür.

Bu həqiqətlər göz önünə gətirildikdə insanların görmədiklərini görmələrini təmin edən, hidayətlərinə vəsilə olan bu əsərlərin oxunmasını təşviq etməyin də çox əhəmiyyətli xidmət olduğu ortaya çıxır.

Bu qiymətli əsərləri tanıtməyin yerinə insanların zəhinlərini bulandıran, fikri qarışıqlıq meydana gətirən, şübhə və tərəddüdləri aparmaq və imanı qurtarmaq üçün güclü və iti təsiri olmadığı ümumi təcrübə ilə sabit olan kitabları yaymaq isə əmək və zaman itkisinə səbəb olar. İmanı qurtarmaq məqsədindən çox, yazıçının ədəbi gücünü vurğulamağa yönələn əsərlərdə bu təsirin əldə edilə bilməyəcəyi məlumdur. Bu mövzuda şübhəsi olanlar varsa, Harun Yəhyanın əsərlərinin tək məqsədinin dinsizliyi yox etmək və Quran əxlaqını yaymaq olduğunu, bu xidmətdəki təsir, müvəffəqiyyət və səmimiyyətin açıq şəkildə göründüyünü oxucuların ümumi qənaətindən anlaya bilərlər.

Bilmək lazımdır ki, dünyadakı zülm və qarışıqlıqların, müsəlmanların çəkdiyi əziyyətlərin təməl səbəbi dinsizliyin fikri hakimiyyətidir. Bunlardan xilas olmağın yolu isə dinsizliyin fikirlə məğlub edilməsi, iman həqiqətlərinin ortaya qoyulması və Quran əxlaqının insanların qavrayıb yaşaya biləcəkləri şəkildə izah edilməsidir. Dünyanın gündən-günə daha çox büründüyü zülm, fəsad və qarışıqlıq mühiti diqqətə alındığında bu xidmətin mümkün qədər sürətli və təsirli şəkildə edilməsinin lazım olduğu aydındır. Əks halda, çox gec ola bilər.

Bu əhəmiyyətli xidmətdə öndərliyi üzərinə götürən Harun Yəhya külliyyatı Allahın izni ilə 21-ci əsrdə dünya insanlarını Quranda təsvir edilən hüsur, sülh, düzgünlük, ədalət, gözəllik və xoşbəxtliyə daşımağa vəsilə olacaq.

SUAL-CAVAB

İmani tez anlamaq

1-

1- Allahın varlığını necə anlayırıq?

Ətrafımıza baxdığımızda gördüyümüz bitkilər, heyvanlar, dənizlər, dağlar, insanlar və hətta bilmədiyimiz mikro aləmdəki canlı-cansız hər şey özlərini var edən üstün bir ağılın açıq-aşkar dəlilləridir. Eyni şəkildə bütün kainatda var olan tarazlıq, nizam, qüsursuz yaradılış yenə özlərini yoxdan var edən üstün bir elm sahibinin varlığını sübut edir. Məzh bu üstün ağılın və elmin sahibi Allahdır.

Biz Allahın varlığını, yaratdığı qüsursuz sistemlər, canlı-cansız varlıqların heyranedici xüsusiyyətlərindən anlayırıq. Bu qüsursuzluğa Quranda da diqqət çəkilmişdir:

O, yeddi göyü təbəqələr şəklində yaratdı. Rəhman olan Allahın yaratmasında heç bir nizamsızlıq görə bilməzsən. Gözünü çevir bax, hər hansı bir nöqsan görə bilirsənmi? Sonra gözünü çevirib təkrar bax! Göz (görmək istədiyi nöqsanı tapa bilməyib) aciz və yorğun bir halda sənə dönəcəkdir. (Mülk surəsi, 3-4)

2- Allahı necə tanıyıırıq?

Allahın üstün gücünü yenə kainatdakı qüsursuz yaradılış bizə göstərir. Ancaq əslində Allah bizə Özünü insanlara doğrunu göstərən rəhbər olaraq endirdiyi Quranda tanıtmışdır. Quranda Allahın bütün üstün sifətləri; ağılı, elmi, şəfqəti, mərhəməti, ədaləti, hər yeri əhatə edən olduğu, hər şeyi eşidən və görən olduğu, göylərin, yerin və onların arasında tək sahibi, tək İlahı olduğu, mülkün tək hakimi olduğu xəbər verilmişdir.

O, elə bir Allahdır ki, Özündən başqa heç bir ilah yoxdur! Gizlini də, aşkarı da O bilir. O, mərhəmətlidir, rəhmlidir. O, elə bir Allahdır ki, Özündən başqa heç bir ilah yoxdur! O, hökmrandır, müqəddəsdir, salamatlıq bəxş edəndir, əmin-amanlıq verəndir, müşahidə edəndir, qüdrətlidir, məcbur etməyə qadirdir, çox ucadır. Allah (müşriklərin) Ona şərik qoşduqlarından uzaqdır. O, yaradan, yoxdan var edən, (yaratdıqlarına) surət verən

Allahdır. Ən gözəl adlar (əsmayi-hüsna) Ona məxsusdur. Göylərdə və yerdə nə varsa, hamısı Onu təsbəh edir. O, qüdrətlidir, hikmət sahibidir. (Həşr surəsi, 22-24)

3- Yaradılış məqsədimiz nədir?

Yaradılış məqsədimizi Allah bizlərə Quranda belə bildirir:

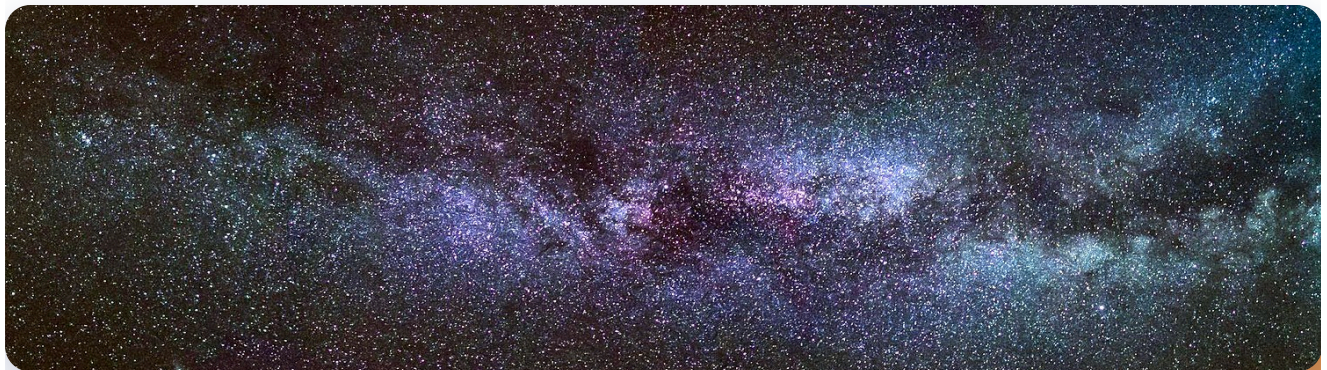
“

... İnsanları yalnız Mənə ibadət etsinlər deyərək yaratdım.

(Zəriyə surəsi, 56)

Bu ayədə bizə xəbər verildiyi kimi, insanın yer üzündə varlığının məqsədi yalnız Allaha qulluq etmək, Ona ibadət etmək, Onun razılığını qazanmaqdır. İnsan dünyada olduğu müddət ərzində bu mövzuda sınınar.

4- Nə üçün sınıarıq (imtahan oluruq)?

Allah dünyada Özünə iman edənlərlə etməyənləri bir-birindən ayırmaq və iman edənlərdən də hansının daha gözəl davranacağını müəyyən etmək üçün insanları sınayar. Buna görə bir insanın "mən iman etdim" deməsi kifayət deyil. İnsanın həyatı boyunca Allaha olan imanı və sədaqəti, dindəki qərarlılığı və bir sözlə, Allaha qulluq etməkdəki səbri xüsusi olaraq yaradılmış şərait və mühitlərlə sınınar. Allah bu həqiqəti ayələrindən birində belə bildirir:

O, hansınız daha yaxşı əməl edəcək deyərək sizi sınamaq üçün ölümü və həyatı yaratdı. O, qüdrətlidir, bağışlayandır. (Mülk surəsi, 2)

5- Allaha necə qulluq edərik?

Allaha qulluq etmək, insanın bütün həyatını Allahın məmnuniyyətini, razılığını qazanmaq məqsədiylə davam etdirməsidir. Etdiyi hər işi Allahın razı olacağı ən gözəl şəkildə yerinə yetirməyə çalışması, yalnız Allahdan qorxub çəkinməsi və bütün düşüncələrini, sözlərini, hərəkətlərini bu məqsəd istiqamətində etməsidir. Allah Quranda yalnız Özünə qulluq etməyin insanın bütün həyatını əhatə etdiyinə bu ayəsiylə diqqət çəkmişdir:

De: “Şübhəsiz, mənim namazım da, ibadətim də, həyatım da, ölümüm də aləmlərin Rəbbi olan Allah üçündür. (Ənam surəsi, 162)

6- Din nə üçün lazımdır?

Allahın varlığına inanan bir insanın ilk etməli olduğu, özünə bir "heç ikən" can verən, yaşadan, yedizdirən, içizdirən, can sağlığı verən Yaradıcımız olan Allahın əmrlərini, məmnun olacağı şeyləri öyrənmək olmalıdır. Daha sonra da bütün həyatını Allahın əmrlərinə tabe olaraq və Allahın razılığını axtararaq keçirməlidir. Allahın razı olacağı əxlaqı, davranışları və həyat formasını bizə göstərən isə dindir. Allah Quranda dinə uyan insanların doğru bir yol üzərində olacaqlarını, digərlərinin isə azğınlığa düşəcəklərini xəbər vermişdir:

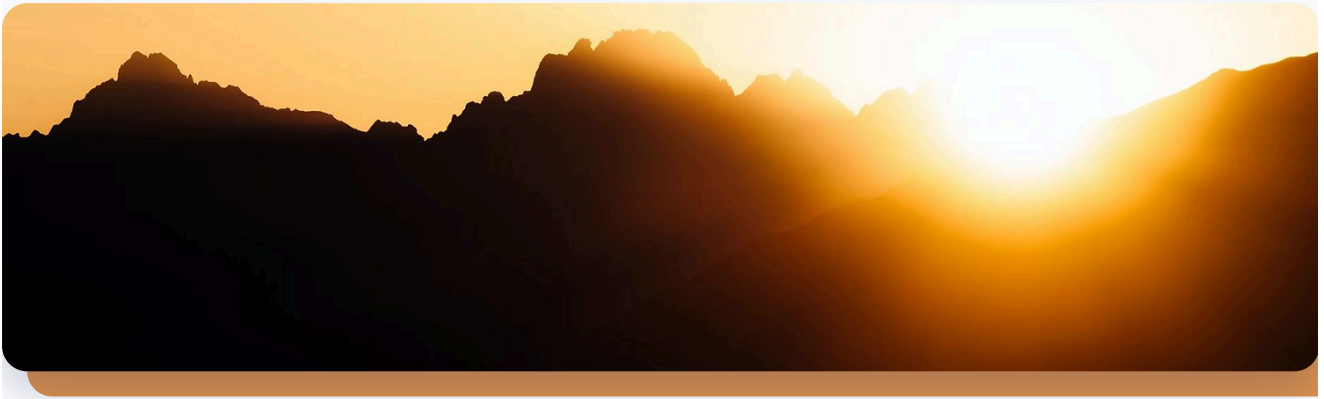
Allah kimin qəlbini İslama açmışsa, o, Rəbbindən bir nur üzrə deyilmi?! Allahı zikr etməyə qarşı qəlbi sərtləşmiş olanların vay halına! Onlar açıq-aydın bir azğınlıq içindədirlər. (Zumər surəsi, 22)

7- Din əxlaqını yaşamaq necə olur?

Allaha inanan və Ona itaət edən insanlar, həyatlarını Allahın Qurandakı tövsiyələrinə uyğun olaraq təşkil edirlər. Din əxlaqını yaşayan insan vicdanının göstərdiyi doğrulara uyaraq həyatını davam etdirər və içindəki mənfi səs olan nəfsinin pis olaraq əmr etdiyi hər şeydən imtina edər. Allah insanları dini yaşamaq fitrəti ilə yaratdığını da Quranda belə bildirir:

Allahın insanları yaratdığı fitrət üzrə hənif olaraq üzünü dinə (İslama) çevir! Allahın (insanları fitrət üzrə) yaratmasında heç bir dəyişiklik yoxdur. Doğru din budur! Lakin insanların çoxu bunu bilmir. (Rum surəsi, 30)

8- Din olmazsa əxlaq necə olar?

Din olmayan cəmiyyətlərdə insanlar hər cür əxlaqsızlığa meyilli vəziyyətə gəlirlər. Məsələn, dindar bir insan axirətdə hesabını verəcəyini bildiyi üçün qətiyyənlə rüşvət almaz, qumar oynamaz, qısqanclıq etməz, yalan danışmaz. Amma dinsiz bir insan bunların hamısını etməyə meyillidir. Bir insanın "mən dinsizəm, amma rüşvət almıram" və ya "mən dinsizəm, amma qumar da oynamıram" deməsi kifayət deyil. Çünki Allah qorxusu olmayan və axirətdə hesab verəcəyinə inanmayan bir insan mühit və ya şərtlər dəyişdikdə bunlardan hər hansı birini asanlıqla edə bilər. "Dinsizəm, amma fahişəlik etmirəm" deyən bir insan fahişəliyin normal qarşılandığı bir yerdə fahişəlik edə bilər. Və ya rüşvət almadığını söyləyən bir insan əgər Allahdan qorxmursa "oğlum xəstədir, ölmək üzrədir, onun üçün rüşvət almaq məcburiyyətindəyəm" deyə bilər. Dinsizlikdə oğurluq belə bəzi mühitlərdə qanuni görülə bilər. Məsələn, belə insanlar özlərinə otellərdən, əyləncə yerlərindən dəsmal və ya dekorativ əşyalar götürməyi oğurluq hesab etməyə bilərlər.

Halbuki, dindar bir insan belə bir əxlaqsızlıq göstərməz. Çünki Allahdan qorxar və Allahın niyyətini də, düşüncələrini də bildiyini unutmaz, səmimi davranar və günahdan uzaq durar.

Dindən uzaq bir insan "Dinsizəm amma, bağışlayanam, intiqam və ya kin hissi duymaram" deyə bilər. Amma bir gün elə bir hadisə olar ki, hövsələdən çıxar və ən gözlənilməyəcək rəftarı göstərir. Bir insanı öldürməyə, yaralamağa çalışır. Çünki üzərində daşdığı əxlaq, mühitlərə, şərtlərə, yaşanılan yerə görə dəyişən bir əxlaqdır.

Halbuki, Allaha və axirətə inanan bir adam şərtlər və mühit nə olursa olsun, gözəl əxlaq göstərməkdən qətiyyənlə güzəştə getməz. Əxlaqı "dəyişən" deyil, "sabit" olar. Allah dindar insanların üstün əxlaqını ayələri ilə xəbər vermişdir:

Onlar Allaha verdikləri vədi yerinə yetirən və əhdi pozmayan kimsələrdir. Onlar Allahın birləşdirilməsini əmr etdiyini birləşdirər, Rəbbindən çəkinər və pis (çətin) haqq-hesabdan qorxarlar. Onlar Rəbbinin rızasını istəyərək səbir edər, namazı qılar, onlara verdiyimiz ruzidən gizli və aşkar (Allah yolunda) xərcləyər və pislili yaxşıqla dəf edərlər. (Dünya) yurdunun (gözəl) aqibəti məhz onlarındır. (Rad surəsi, 20-22)

9- Din olmazsa sosial sistem necə olar?

Dinsiz bir mühitdə əvvəlcə ailə anlayışı ortadan qalxar. Ailəni meydana gətirən sədaqət, vəfa, bağlılıq, sevgi və hörmət kimi dəyərlər tamamilə yox olar. Unudulmamalıdır ki, ailə cəmiyyətin təməlidir və əgər ailə dəyərləri çökərsə cəmiyyət də çökər. Bu səbəbdən, dövlət və millət olmağın bir mənası qalmaz, çünki dövləti və milləti meydana gətirən bütün mənəvi dəyərlər dağılmış olar.

Həmçinin, dinsiz cəmiyyətlərdə heç kimin başqasına hörmət, sevgi və mərhəmət hiss etməsi üçün bir səbəb qalmaz. Bunun nəticəsində isə sosial anarxiya meydana gəlir. Zənginlər kasıblara, kasıblar zənginlərə kinli olar, əlillərə və ya möhtac olanlara qarşı qəzəb meydana gəlir. Müxtəlif etnik qruplara qarşı təcavüzkar olar, işçilər müdirlərinə, müdirlər işçilərinə, ata oğula, oğul ataya qarşı təcavüzkarlaşar.

Bəzi ölkələrdə davamlı qan tökülməsinin və qətl xəbərlərinin səbəbi dinsizlikdir. Bu xəbərlərdə insanların hər gün gözlərini qırpmadan və çox adi səbəblərdən bir-birini öldürdükləri təsvir olunur.

Halbuki, axirətdə hesab verəcəyini bilən bir insan başqa bir insanın üzünə silah tuşlayıb onu öldürə bilməz. O, Allahdan qorxar və pis hesablaşmadan çəkinər. Allah Quranda insanlara fitnə-fəsad törətməyi belə qadağan etmişdir:

Yer üzünü islah edildikdən sonra orada fitnə-fəsad törətməyin! Həm qorxaraq, həm də (mərhəmətini) ümid edərək Allaha dua edin! Şübhəsiz ki, yaxşılıq edənlərə Allahın mərhəməti çox yaxındır. (Əraf surəsi, 56)

İntiharların bu qədər yayılmasının təməlində də dinsizlik vardır. İntihar edən əslində cinayət işləmiş olur.

Amma Qurana bağlı bir insan bunu qətiyyənlə etməz, belə bir düşüncəni bir an olsun ağlından belə keçirməz. İnanan bir insan ancaq Allah rızası üçün yaşayar və Allahın

özünə dünyada verdiyi hər cür çətinlik və sıxıntı qarşısında səbir edər. Və bu səbrin qarşılığını həm dünyada, həm də axirətdə qat-qat çox alacağını unutmaz.

Dinsiz cəmiyyətlərdə oğurluq da çox geniş yayılır. Oğurluq edən adam əşyasını oğurladığı adama necə bir əziyyət verdiyini düşünmür. Qarşısındakı adamın 10 illik əməyini 1 gecədə götürüb gedər, o adamın nə qədər zərər çəkmiş olacağını heç nəzərə almaz. Qarşısındakı adama acı verdiyi kimi özü də vicdan əzabı ilə acı çəkir. Əgər vicdan əzabı çəkmirsə bu, onun üçün daha da pisdir. Çünki bu, o deməkdir ki, belə bir insan hər cür əxlaqsızlığı edəcək bir vəziyyətə düşüb.

Dinsiz cəmiyyətlərdə qonaqpərvərlik, insanların bir-biri üçün fədakarlıq etməsi, həmrəylik və əliaçıqlıq kimi dəyərlər tamamilə ortadan qalxar. Hər şeydən əvvəl, insanlar bir-birini guya meymundan təkamül etmiş varlıqlar kimi gördüyü üçün bir-birinə insan kimi dəyər verməzlər. İnsan meymundan təkamül etdiyini düşündüyü başqa bir insana xidmət etməz, onu qonaq etməz, ona gözəlliklər təqdim etmək istəməz. Bu düşüncədə olan insanlar bir-birinə dəyər verməzlər. Heç kim başqasının sağlamlığını, dincliyini, rahatlığını düşünmür. İnsanlara bir zərər toxunmasından narahat olmaz, buna mane olmağa çalışmaz. Məsələn, xəstəxanalarda ölmək üzrə olan insanlar uzun müddət xərəklərdə qalar və heç kim onlarla maraqlanmaz. Yaxud son dərəcə sağlam olmayan və natəmiz şəraitdə fəaliyyət göstərən bir restoranın sahibi bunun orada yemək yeyən insanların sağlamlığına vuracağı zərəri düşünmür. Ancaq öz qazanacağı pulun dərdinə düşər. Bunlar gündəlik həyatda tez-tez qarşılaşılan bir neçə nümunədir. Buradakı vacib məntiq odur ki, insanlar yalnız bir fayda müqabilində bir-birlərinə yaxşı davranmağa razıdırlar. Halbuki, Quran əxlaqında insanlar bir-birinə Allahın qulu olaraq dəyər verirlər. Yaxşılıq etməkdə heç bir şəxsi mənfəət güdməz, əksinə, yaxşı işlər görərək və xeyir işlərdə yarışaraq daim Allahın razılığını qazanmağa çalışırlar.

10- Quran əxlaqına tabe olmağın cəmiyyətlərə hansı maddi və mənəvi faydaları olar?

Quran əxlaqı, gözəl əxlaqın dərin, mənəviyyatlı, hüsur və güvən dolu mühitini meydana gətirir. Dövlətə və millətə böyük zərərlər verən anarxiya bəlası qəti olaraq sona çatır. Çünki insanlar Allahdan qorxar, itaətsizlikdən, fitnə-fəsad törətməkdən şiddətlə çəkinirlər. Həmçinin, mənəvi dəyərlərə sahib kəslər dövlətə və millətə sahib çıxırlar və bu dəyərlər üçün hər cür fədakarlığı etməkdən çəkinməzlər. Bu əxlaqdakı insanlar daima ölkənin rifahı və xoşbəxtliyi üçün çalışırlar.

Quran əxlaqının yaşandığı bir cəmiyyətdə insanlar, bir-birlərinə qarşı son dərəcə hörmətli olar və hər kəs bir-birinin rahatlığını və təhlükəsizliyini qoruyar. Çünki İslam əxlaqında həmrəylik, birlik və bərabərlik çox əhəmiyyətlidir. Hər insan özündən əvvəl digər insanların rahatlığını və mənfəətini düşünməlidir. Quranda möminlərin bu əxlaqı belə bildirilir:

Onlardan əvvəl (Mədinədə) məskən salmış və iman qəlbinə yerləşmiş kimsələr (ənsar) hicrət edərək yanlarına gələnləri sevdilər. Onlara verilənlərə görə qəlbində bir həsəd duyğusu hiss etməz və özləri ehtiyac içində olsalar belə, (hicrət edənləri) özlərindən üstün tutarlar. Kim nəfsinin xəsisliyindən qorunarsa, onlar əsil nicat tapanlardır. (Həşr surəsi, 9)

İnsanların Allah qorxusu ilə hərəkət etdiyi belə bir mühitdə hər kəs cəmiyyətin rifahı üçün çalışar, israfçılıq olmaz, həmrəylik, əməkdaşlıq və bir-birinin mənafeələrinə qarşılıqlı hörmət hökm sürər və bunun sayəsində də rifah səviyyəsi yüksək olan, zəngin bir cəmiyyət meydana gələr.

Belə bir cəmiyyətdə maddi zənginliklə yanaşı, mənəvi zənginlik də yaşanar. İnsanların hadisələr qarşısında yaratdığı xaos və üsyankar münasibətlər tamamilə yox olar. Hər kəs təvəkküllü davranar və hər problemə rəşadətli həllər tapılar, hər hadisə sakitcə həll olunur. Həmişə sülh mühitində, sevinc, səmimiyyət, sevgi, mehribanlıq, dostluq və qardaşlıq içində həyat sürərlər.

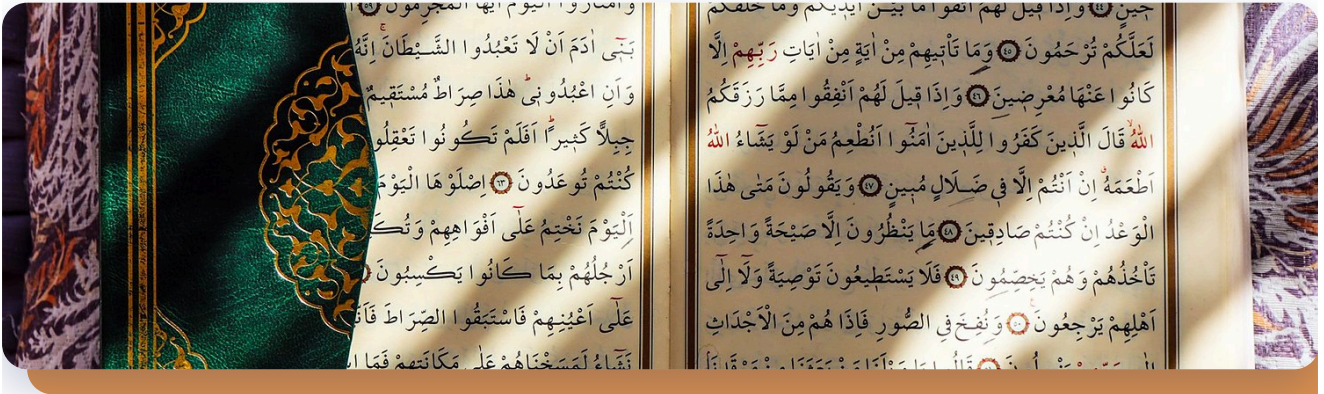
11- Quran əxlaqına tabe olmağın ailəyə gətirdiyi faydalar nələrdir?

Quran əxlaqında ana və ataya qarşı hörmət vardır. Allah Quranda belə bildirir:

Biz insana ata-anasına yaxşı davranmasını tövsiyə etmişik. Anası onu çətinliklərə dözərək bətnində daşmışdır. Onun süddən kəsilməsi də iki il ərzində olur. Mənə şükür et və ata-anana təşəkkür et! Axır dönüş Mənədir. (Loğman surəsi, 14)

Quran əxlaqının yaşandığı bir evdə heç vaxt dava, münaqişə, anlaşılmazlıq olmaz. Anaya, ataya və digər ailə üzvlərinə qarşı son dərəcə hörmətlə davranırlar. Həmişə şən və sevincli bir həyat yaşanar.

12- Quran əxlaqına tabe olmağın dövlət sistemində gətirdiyi faydalar nələrdir?

Allah Quranda itaət etməyi məqbul bir əxlaq olaraq göstərir. Quran əxlaqına sahib bir insan da qəti olaraq dövlətinə qarşı itaətli və hörmətli olar. Belə cəmiyyətlərdə hər kəs dövlətin və millətin rifahı üçün çalışar, dövlətə qarşı çıxmaz, əksinə maddi və mənəvi dəstək verir.

Allahdan qorxan insanların yaratdığı cəmiyyətlərdə demək olar ki, heç bir məhkəmə hadisəsi baş verməz. Mövcud cəmiyyətlərdə baş verən hadisələrin mində biri belə yaşanmaz.

Dövlət idarəçiliyi daha asan olar. Dövlət anarxiya, terrorizm, təxribat və qətl kimi hadisələrlə məşğul olmadığı üçün bütün gücü ölkənin daxili və xarici inkişafına və güclənməsinə sərf olunur. Nəticədə çox güclü bir dövlət yaranar.

13- Quran əxlaqına tabe olmağın incəsənətə gətirdiyi faydalar nələrdir?

Quran əxlaqına tabe olan insanlar bir-birlərinə dəyər verir və bir-birlərini hər istiqamətdən gözəl və estetik bir mühitdə yaşatmağa çalışırlar. Cənnətə duyulan həsrətdən ötrü dünya şərtlərindən maksimum istifadə edərək ən gözəl, ən təmiz, gözə, qulağa və bütün duyğulara ən gözəl şəkildə xitab edən mühitlər yaradırlar. Bu səbəblə, incəsənət və estetika hər istiqamətdən çox inkişaf edir.

Dindar bir insanın vicdanı da təmizdir və bu səbəblə, ağılının üzərində hər hansı bir təzyiq olmaz, çox geniş düşünərək ortaya gözəl və unikal, təqliddən uzaq əsərlər çıxarar. Həmçinin, digər dindar insanları da məmnun etmək, onlara gözəlliklər təqdim etmək istəyi ilə işləyən insanlar, səmimi və şövqlü olurlar.

14- Quran əxlaqına tabe olmağın təhsil sisteminə gətirdiyi faydalar nələrdir?

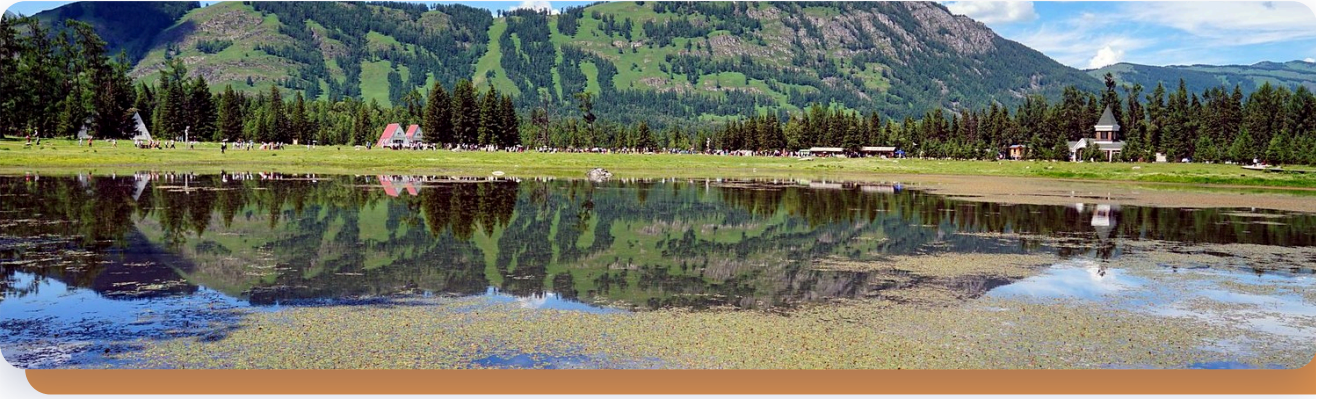
Hər şeydən əvvəl Quran əxlaqını yaşamaq, uşaqlara və gənclərə yetkinlik, ağıl, əsil sevinc, rahatlıq və hüsur gətirər. Bəzi cəmiyyətlərdə gənclər arasında yayılmış olan, hissiz, laqeyd xarakter Qurana tabe olan gənclərdə görülməz. Son dərəcə mülayim, itaətli, geniş düşünən, fədakar, yaradıcı bir nəsil meydana gəlir. Gəncliyin dinamizmi, həyəcanı, fədakarlığı həmişə xeyirli işlərə yönəldilir. Əhəmiyyətli bir iş və ağıl gücü meydana gəlir. Belə bir mühitdə tələbələr yalnız sinif keçmək və ya cəzadan xilas olmaq üçün deyil, zövqlə və istəyərək dövlətə və millətə fayda gətirmək üçün təhsillərinə son dərəcə əhəmiyyət verərlər.

Məktəblərdə nizam-intizam problemləri tamamilə ortadan qalxar. Çox dinc, konstruktiv və məhsuldar bir təhsil mühiti meydana gəlir. Müəllimlər və şagirdlər arasında itaətə, hörmət və tolerantlığa əsaslanan bir əməkdaşlıq meydana gəlir. Həmçinin tələbələr dövlətə, polisə qarşı da son dərəcə hörmətli və itaətkar olurlar, indiki vaxtda tez-tez qarşılaşılan şagirdlər arasında baş verən hadisələr heç yaşanmaz. Çünki belə bir şeyi tələb edən mühit meydana gəlməz.

15- Quran əxlaqına tabe olmağın iş mühitlərinə gətirdiyi faydalar nələrdir?

Quran əxlaqını yaşayan insanların olduğu cəmiyyətlərdə, iş yerlərində də qarşılıqlı anlayış, əməkdaşlıq və ədalət mühiti olar. İşəgötürənlər işçilərinin sağlamlığına qayğı göstərir və iş mühitini sağlamlıq vəziyyətlərinə ən yaxşı şəkildə uyğunlaşdırırlar. Çox uzun müddət eyni mühitdə olacaqlarını düşünərək estetik və gözə xoş gələn məkanlar hazırlayır. Əməklərinin tam qarşılığını verir. Hər hansı bir işçisini qətiyyənlə zərər çəkmiş vəziyyətdə buraxmaz. Hər birinin ailəsinin həyat şəraitindən xəbərdar olar. Son dərəcə vicdanlı davranaraq, onların hamiliyini boynuna götürür. Güclünün zəifi əzdiyi bir mühit əsla meydana gəlməz. Dedi-qodu, işində uğur qazanan birini qısqanaraq onun uğurlarına mane olmaq kimi qeyri-əxlaqi rəftarlara da rast gəlinməz. İşçilərlə işəgötürənlər arasındakı münasibətlər eqoist mənfəətə və bir-birini aldatmağa deyil, əməkdaşlığa və etibara əsaslanır. İşçi iş yerinin bütün maraqlarını qoruyar, "necə olsa pulunu müdir verir" deyərək pulu israf etməz və əlindən gələnin ən yaxşısını edir. Lakin bu gözəl əxlaqi xüsusiyyətinə görə o, zərər çəkmiş vəziyyətdə qalmaz və müdir tərəfindən qorunur.

16- "Allaha şərik qoşmaq" (şirk) nədir?

Şirk, bir insanı, ya da hər hansı bir varlığı, bir anlayışı qiymətləndirmə, əhəmiyyət vermə, seçim etmə, üstün tutma baxımından Allahla bərabər və ya üstün hesab etmək və bu səhv düşüncə ilə hərəkət etmək deməkdir. Allah bu vəziyyəti Quranda "Allahla yanaşı başqa ilahlar qəbul etmək" kimi təyin edir. Başqa sözlə, Allahın sifətlərindən hər hansı birinə başqasının sahib olduğunu iddia etmək şirk qoşmaq deməkdir. Allah Quranda şirkin bağışlanmayacağını bildirmişdir:

Şübhəsiz ki, Allah Özünə şərik qoşulmasını bağışlamaz. Bunun xaricindəki günahları, dilədiyi kimsə üçün bağışlayar. Kim Allaha şərik qoşarsa, həqiqətən, o, böyük bir günahla (Allaha) iftira atmış olar. (Nisa surəsi, 48)

17- Bir şeyi "bütləşdirmək" nə deməkdir?

"Bütləşdirmək" xalq arasında yalnız bəzi heykəllərə ibadət etmək olaraq bilinir. Halbuki, bu anlayışın çox daha geniş bir mənası vardır və yalnız keçmiş dövrlərə aid deyil. Hər dövrdə Allaha şirk qoşan və başqa ilahlar qəbul edən, bütlərə tapınan cahil insanlar olmuşdur. Bir şeyi büt kimi qəbul edən insanın mütləq bütləşdirdiyi şey üçün "bu bir ilahdır, mən buna ibadət edirəm" deməsi və ya o varlığın qarşısında səcdə etməsi şərt deyil.

Bütləşdirməyin təməlinə insanın bir şeyi və ya kimisə Allahdan üstün tutma səhvində düşməsi durar. Buna nümunə olaraq, kiminsə məmnuniyyətini Allahın məmnuniyyətindən üstün tutmasını, kimənsə Allahdan qorxduğu kimi qorxmasını və ya kimisə Allahı sevdiyi kimi sevməsini göstərə bilərik.

Quranda Allah insanların Ona şərik qoşduqları bütlərin onlara heç bir fayda verə bilməyəcəyini belə bildirir:

Siz Allahı qoyub bütələrə ibadət edir və yalan sözlər uydurursunuz. Şübhəsiz ki, Allahı qoyub ibadət etdikləriniz sizə ruzi verə bilməzlər. Ona görə də ruzini Allahdan istəyin! Ona ibadət edin və Ona şükür edin! Siz Ona qaytarılacaqsınız". (Ənkəbut surəsi, 17)

18- İnsan şirkdən necə xilas olar?

İlk növbədə, insan Allahın tək ilah olduğunu, bütün gücün Ona məxsus olduğunu və Ondən başqa heç bir varlığın zərər və ya fayda verə bilməyəcəyini qəlbən təsdiq etməlidir. Bu həqiqətləri qəti şəkildə təsdiq edən insan artıq yalnız Allaha ibadət edər və Ona heç nəyi şərik qoşmaz. Allah insanlara şirkdən xilas olmaq üçün tamamilə Özünə tərəf yönəlməli olduqlarını bildirmişdir:

Əksinə, yalnız Ona (Allaha) yalvaracaqsınız. Əgər O diləyərsə, yalvardığınız şeyi (bəlanı sizdən) dəf edər və siz də (Allaha) şərik qoşduqlarınızı (bütələrinizi) unudarsınız. (Ənam surəsi, 41)

Şirkdən təmizlənilib yalnız Allaha yönələn insanın yaşadığı dərin dəyişiklik əsasən onun qəlbində baş verər. Şirkdən xilas olan adam tamamilə fərqli bir dünyagörüşünə və məntiqə sahib olar. O, əvvəllər öz istək və ehtiraslarına, yaxud bəzi cahiliyyə qaydalarına uyğun yaşadığı həyatını indi yalnız Allahın razılığı və məmnuniyyətinə uyğun yaşayar.

19- Allahın rızasının ən çoxunu seçmək nə deməkdir?

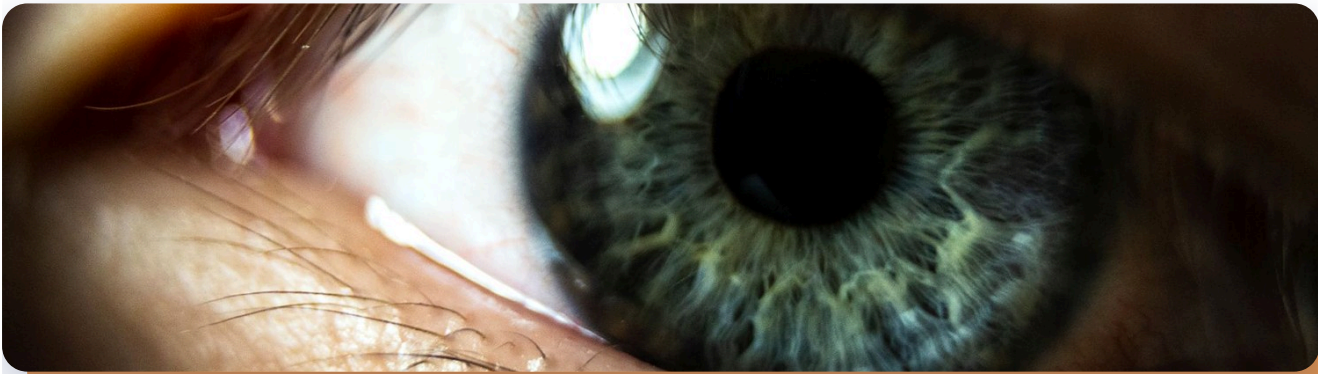
Əgər yaşadığınız yer böyük bir daşqın fəlakəti ilə üzləşərsə, nə edərdiniz? Ən yuxarı mərtəbəyə qalxaraq xilas olmağı gözləyərdiniz, yoxsa su qalxdıqca mərtəbələri bir-bir qalxardınız? Ən yuxarı mərtəbəyə qalxarkən yavaş-yavaş gedərdiniz, yoxsa mümkün qədər tez çatmaq üçün bütün gücünüzlə çalışardınız? Belə bir anda insanı xilas edəcək alternativlərdən ən sürətli nəticəyə çatdıracaq olanı seçmək heç şübhəsiz ki, ən ağıllı davranışdır. Bunun əksi olan bir seçim düşünülə bilməz. İnsan mümkün olan ən sürətli şəkildə ən yuxarı mərtəbəyə qalxaraq bu işdə ən çox edə biləcəyini edər. Məhz bu, "ən çoxunu seçmək" dir.

Mömin də əlindəki bütün maddi və mənəvi imkanlarından, həyatının hər saatını, hətta hər saniyəsini Allahın razı qalacağı şəkildə istifadə edər. Bunu edərkən qarşısına çıxan alternativlər arasında bir seçim etməli olduqda isə ağılı və vicdanı ilə hərəkət edər, yəni Allahın razı qalacağı şəkildə davranar. Bu şəkildə Allahın razılığının ən çoxuna uyğun

şəkildə hərəkət edər. Bir şeyi Allahın razı qalması niyyəti ilə etmək, Allahın razılığının ən çoxuna uyğun hərəkət etmək deməkdir. Allah Quranda belə buyurur:

İman edib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə, şübhəsiz ki, Biz yaxşı əməl sahiblərinin mü kafatını zay etmərik. (Kəhf surəsi, 30)

20- Qəti iman nə deməkdir?

İnsan əlini oda uzatdıqda, onun yanacağını bilər, bundan heç bir şübhəsi olmaz. Heç vaxt "Həqiqətən yanarmı?" deyə düşünməz. Bu o deməkdir ki, insan odun əlini yandıracağına tam əminliklə inanır. Quran ayələrində isə "qəti iman"dan belə bəhs edilir:

Bu (Quran) insanlar üçün açıq-aydın dəlillər, yəqinliklə inananlar üçün də hidayət və rəhmətdir. (Casiyə surəsi, 20)

Yuxarıdakı od nümunəsində olduğu kimi, qəti iman, Allahın varlığına, Onun birliyinə, qiyamət gününə, cənnət və cəhənnəmin varlığına heç bir şübhə olmadan mütləq qətiliklə inanmaq və bunların indi ətrafında gördüyü və haqqında danışdığı şeylər qədər həqiqət olduğuna əmin olmaq deməkdir. Qəti iman insanın hər hərəkətini, həyatının hər anını yalnız Allahı razı edəcək şəkildə yaşayacaq bir vicdana yönəldir.

21- Davranışlarımdan hansının Allah rızasına daha uyğun olduğunu necə anlaya bilərəm?

Allah Özündən qorxan insanın vicdanına hər zaman mütləq ən doğru olanı ilham edər. Allah bir ayədə belə bildirir:

Ey iman edənlər, əgər Allahdan qorxsanız, O, sizə haqqı batildən ayıran bir nur və anlayış (furqan) bəxş edər, pis əməllərinizi örtər və sizi bağışlayar. Allah böyük lütf

sahibidir. (Ənfal surəsi, 29)

Həmçinin unutmamalıyıq ki, ümumiyyətlə insanın qəlbində ilk eşitdiyi səs, doğrunu səhvdən ayırd etməyə imkan verən vicdanının səsidir və Allahın razı olacağı rəftar həmin ilk səsin dediyidir. Məhz Allahdan qorxan insanlar da, vicdanlarının səsinə dinləyərək doğrunu taparlar.

22- İnsanın ürəyində vicdanından başqa bir səs varmı?

İnsanın vicdanının səmindən sonra gələn bütün digər alternativlər vicdanı boğmağa çalışan "nəfsin səsidir". Nəfs bütün gücü ilə insanın doğru olanı etməsinə mane olmağa və ona səhv olanı etdirməyə çalışır.

Bunu çox açıq şəkildə etməyə bilər. İnsana ağlabatan görünə biləcək bəzi bəhanələr gətirə bilər, ona "bunu etməklə heç nə olmaz" deməyə vadar edə bilər. Allah bu həqiqəti Quranda belə bildirir:

And olsun nəfsə, onu yaradıb surət verənə, Ona şər və xeyir duyğularını ilham edənə (and olsun)! Nəfsini günahdan təmizləyən nicat tapmışdır. (Şəms surəsi, 7-9)

Ayədə də bildirildiyi kimi, insana həm pisliklər, həm də bu pisliklərdən çəkinmək ilham edilir. İnsan isə bunlardan hansına əməl edəcəyi mövzusunda sınınar.

23- Necə görürük?

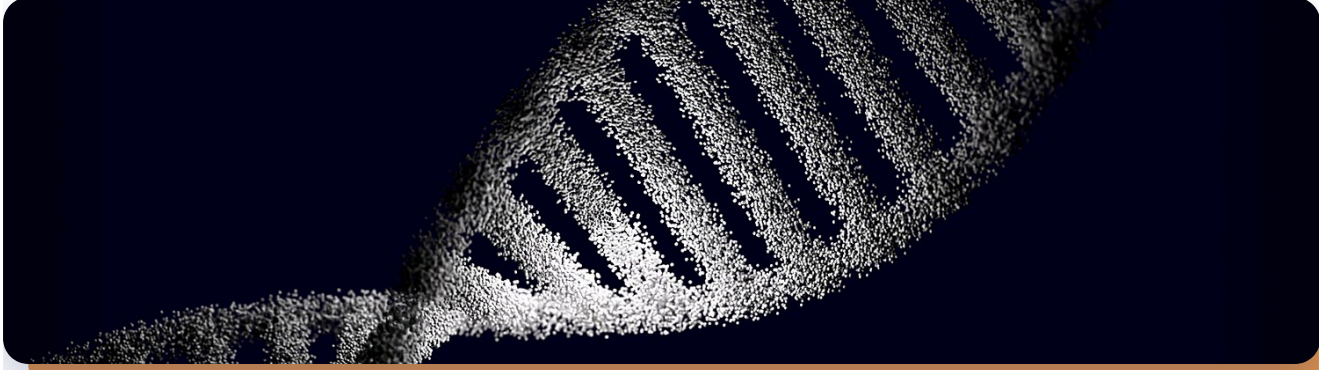
Allah sizi heç bir şey bilmədiyiniz halda analarınızın bətnlərindən çıxartdı. Şükür edəsiniz deyə Allah sizə qulaqlar, gözlər və qəlb bəxş etdi. (Nəhl surəsi, 78)

Görmə hadisəsi mərhələli şəkildə baş verir. Görmə zamanı cisimdən gələn işıq şüaları gözün önündəki linzadan keçir, sınır və gözün arxasındakı torlu qışaya düşür. Buradakı hüceyrələr tərəfindən elektrik siqnallarına çevrilən bu vizual impulsar sinirlər vasitəsilə beynin arxasındakı "görmə mərkəzi" adlanan kiçik bir sahəyə çatır. Bu elektrik siqnalı bir sıra əməliyyatdan sonra beyindəki bu mərkəzdə görüntü kimi qəbul edilir. Yəni, görmə aktı əslində beynin arxasındakı heç bir işığın daxil ola bilmədiyi kiçik, qapqaranlıq bir nöqtədə baş verir.

İnsan "görürəm" dedikdə, əslində gözlərinə çatan impulsların elektrik siqnallarına çevrilərək beyində yaratdığı "təsiri" görür. Yəni, "görürəm" dedikdə, əslində beyindəki

elektrik siqnallarını izləyir. Oxuduğunuz kitab, üfəqə baxdığınız zaman gördüyünüz ucsuz-bucaqsız mənzərə, hamısı bu kiçik yerdə baş verir. Bu həqiqət digər duyğu orqanlarımızla əldə etdiyimiz hisslər üçün də keçərlidir.

24- Maddənin "əslə ilə təmasda olmamaq" nə deməkdir?

Dünya haqqında bütün məlumatlar bizə beş duyğu orqanımız vasitəsilə çatır. Yəni, gözlərimizin gördüyü, əllərimizin toxunduğu, burnumuzun iylədiyi, dilimizin daddığı və qulaqlarımızın eşitdiyi bir dünyanı tanıyırıq. Lakin bu gün bir çox elm sahəsində aparılan tədqiqatlar hisslərimizin yalnız elektrik siqnallarının beynimizdə yaratdığı təsirlər olduğunu bildirir. Buna görə xarici dünyadakı insanların, rənglərin, sahib olduğumuz hər şeyin yalnız beynimizə çatan sürəti ilə təmasda oluruq.

Məsələn, bir meyvəni düşünək: Meyvənin dadı, qoxusu, görünüşü, sərtliyi ilə əlaqədar elektrik siqnalları sinirlərimiz vasitəsilə beynimizə çatır və orada meyvəni meydana gətirir. Əgər beyinə çatan siqnallarda bir fasilə olsa, meyvə ilə bağlı hisslər də yox olar. Buradan da anlayırıq ki, bizim meyvə olaraq qəbul etdiyimiz şey, əslində beynimizə çatan hisslərin toplusudur. Meyvə xaricdə vardır, ancaq biz meyvənin xaricdəki halını heç bir zaman bilmərik. Yəni, bu "hisslər toplusu" nun xaricimizdə var olan əslə ilə heç bir şəkildə təmasda ola bilmərik. Çünki beynimizin xaricinə heç vaxt çıxa bilmərik, bu hisslərdən başqa heç bir şeylə təmasda ola bilmərik.

25- Xarici dünyanın əslinə çata bilərikmi?

Xarici dünyanın əslinə heç bir zaman çata bilmərik. Həyatımız boyunca yalnız zehnimizə çatan elektrik siqnalları ilə təmasda olduğumuza görə, biz yalnız zehnimizdəki hissləri bilirik. Tanıdığımız tək dünya, zehnimizin içində olan, orada

çəkilən, səsləndirilən və rəngləndirilən, qısacası zehnimizdə meydana gələn bir dünyadır.

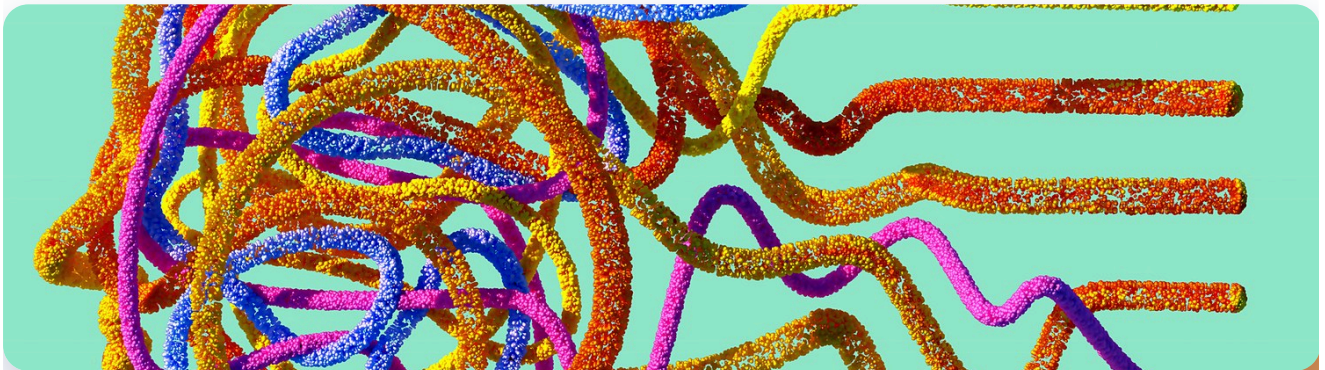
26- Yuxumuzu da zehnimizdə yaşamırıqmı?

Bəli, yuxularımız bu mövzunu anlamaq üçün çox yaxşı bir nümunədir. Yuxuda tamamilə həqiqət kimi görünən hadisələr yaşayar, insanlar, obyektlər, mühitlər görürük. Amma bunların hamısı yuxuda vardır və bir hissdən başqa bir şey deyil. "Yuxu" kimi "real dünya" da zehində yaşanır. Yuxuda zehindəkilərin xaricində heç bir şey yoxdur, həqiqi dünyada isə xaricdə var olan maddənin əslinə heç bir zaman çata bilmərik, sadəcə zehnimizdə qəbul edilən halını bilirik.

27- Bütün maddələrin yalnız hissi ilə təmasda oluruqsa, o zaman beynimizdəki nədir?

Beynimiz də qolumuz, ayağımız və ya hər hansı digər obyekt kimi maddi dünyanın bir hissəsi olduğundan, onunla yalnız hisslər vasitəsilə təmasda oluruq. Bunu daha yaxşı izah etmək üçün yuxularla əlaqəli bir nümunə verə bilərik: Təsəvvür edək ki, bir yuxu görürük. Yuxuda xəyali bir bədənimiz olacaq. Xəyali bir qol, xəyali bir gövdə, xəyali bir göz və xəyali bir beyin. Yuxu zamanı bizdən soruşulacaq: "Bunu harada görürsünüz?" Əgər belə bir sual verilsəydi, verəcəyimiz cavab "Mən bunu beynimdə görürəm" olardı. Amma əsl beyin yoxdur. Yalnız xəyali bir bədən, xəyali bir kəllə və xəyali bir beyin var. Yuxuda görüntünü görən iradə yuxudakı xəyali beyin deyil, onun "fövqündə" olan bir varlıqdır.

28- Hiss edən kimdir?

İnsanlara bu günə qədər hiss edən beyin olduğu öyrədilmişdir. Halbuki, beyini analiz etdikdə onun digər canlı orqanlarda olan zülal və yağ molekullarından heç bir fərqi olmadığını görürük. Yəni beyin dediyimiz ət parçasında görüntüləri seyr edib şərh edəcək, şüuru meydana gətirəcək, qısacası "mən" dediyimiz şeyi yarada biləcək bir şey yoxdur.

Bu məqamda ortaya çıxan həqiqət aydındır: Görən, eşidən və hiss edən varlıq maddədən kənar bir varlıqdır. Bu varlıq "canlıdır" və nə maddə, nə də görüntüdür. Bu varlıq bədən görüntümüzdən istifadə edərək qarşısındakı hisslərlə təmasda olur. Məhz bu varlıq "ruh"dur. Allah Quranda belə buyurur:

Sənə Ruhdan soruşarlar; de ki: “Ruh Rəbbimin əmrindəndir, sizə elmdən yalnız az bir bilik verilmişdir.” (İsra surəsi, 85)

29-Təmasda olduğumuz dünya, əslində ruhumuzun yaşadığı hisslədirsə, onda bu hisslərin qaynağı nədir?

Bu suala cavab verərkən diqqət edilməli olan həqiqət budur; biz maddəni yalnız təxəyyülümüzdə görürük, onun xaricindəki əsl ilə heç vaxt qarşılıqlı təmasda ola bilmərik. Maddə bizim üçün bir hiss olduğundan, o, "süni" bir şeydir. Yəni, bu hiss başqa bir güc tərəfindən yaradılmalıdır. Yaşadığımız maddi kainatı yaradan və yaratmağa davam edən uca bir Yaradan var. Necə ki, həmin Yaradan endirdiyi kitab vasitəsilə Özünü tanıdır, kainatı və niyə mövcud olduğumuzu bizə izah edir. Həmin Yaradan Allahdır və kitabının adı Qurandır.

Bir ayədə göylərin və yerin sabit olmadığı, Allahın yaratması ilə yarandığı və yaratmağı dayandırdıqda mövcud olmayacağı belə bildirilir:

Həqiqətən, Allah göyləri və yeri nizamları pozulmasın deyə tutub saxlayır. Əgər onların nizamı pozularsa, Ondan başqa heç kəs onları tutub saxlaya bilməz. Şübhəsiz ki, O, həlimdir (cəzaları təxirə salandır), bağışlayandır. (Fətir surəsi, 41)

30- Allahın hər şeyi əhatə etməsi, bizə şah damarımızdan yaxın olması necə olur?

Maddi varlıqlar Allahı görə bilmir, amma Allah yaratdığı maddəni bütün formalarında görür. Yəni, biz Allahın varlığını gözlərimizlə görə bilmərik. Lakin Allah bizim daxili və

xarici varlığını, baxışlarımızı və düşüncələrimizi tamamilə əhatə etmişdir. Ondan xəbərsiz bir kəlmə belə deyə bilmərik, hətta nəfəs belə ala bilmərik.

Allahın bizə göstərdiyi hissləri seyr edərkən, yəni həyatımızı yaşayarkən də bizə ən yaxın olan varlıq, Allahın Özüdür. Quranda yer alan "Şübhəsiz ki, insanı Biz yaratdıq və nəfsinin ona verdiyi vəsvəşləri bilir. Biz ona şah damarından daha yaxırıq." (Qaf surəsi, 16) ayəsinin sirri də bu həqiqətdə gizlidir. Bir insan öz bədəninin əslilə təmasda olduğunu zənn etdiyində və gördüyü hər anın zəhnində reallaşdığını düşünmədiyində, bu əhəmiyyətli həqiqəti qavraya bilməz. Çünki "öz" zənn etdiyi yer beynidirsə, çölü olaraq qəbul etdiyi yer özünə 20-30 sm kimi müəyyən uzaqlıqda olar. Amma maddənin yalnız beynindəki surətiylə təmasda olduğunu qavradığında, artıq xarici, daxili, uzaq, yaxın kimi anlayışlar mənasızlaşar. Allah özünü əhatə etmişdir və ona "sonsuz yaxın"dır.

31- Allaha sevgisi kifayət deyilmi? Allahdan qorxmaq mütləq vacibdirmi?

Qurana görə, əsl sevgi özü ilə birlikdə hörmət və Allahın bəyənmədiyi şeylərdən çəkinməyi də gətirir. Yalnız sevginin kifayət olduğunu iddia edən insanların həyatına və davranışlarına baxdıqda, onların bu mövzuda laqeyd olduqlarını görürük. Lakin, Allahı səmimi qəlbdən sevən insan, hər şeydən əvvəl, Onun əmrlərinə itaət etməkdə son dərəcə həssaslıq göstərir, qadağan etdiyi şeylərdən qətiyyətlə çəkinər və bəyəndiyi rəftarlara yönəlir. O, sevgisini həyatının hər anında Rəbbimizin razılığını axtararaq, Ona dərin hörməti, etibarını, itaətkarlığı və sədaqəti ilə göstərir.

Göstərdiyi bu həssaslığın nəticəsi olaraq, o, Allahın razılığını itirməkdən və Onun əzabına düşər olmaqdan qorxar. Əks təqdirdə, sadəcə sözlə sevdiyini iddia etmək, lakin Allahın hədlərini aşaraq laqeyd bir həyat sürmək, şübhəsiz ki, son dərəcə səmimiyyətdən uzaq bir münasibətdir. Allah bizə Quranda Özündən qorxub çəkinməyi əmr etmişdir:

Ona "qəlbdən səmimi şəkildə" yönəlin və Ondan qorxun, namazı düzgün qılın və müşriklərdən olmayın. (Rum surəsi, 31)

32- Səmimi bir möminin Allah qorxusu necə olmalıdır?

Allahın varlığını bilən, Onu üstün sifətləriylə tanıyan hər insan Allahdan şiddətlə qorxar. Çünki Allah sonsuz şəfqət və mərhəmət sahibidir, ancaq bununla bərabər Qahhar (qəhr edən), Həsib (hesab görən), Muazzib (əzab verən), Muntəkim (intiqaq alan), Saik (cəhənnəmə aparan) sifətlərinin də sahibidir. Buna görə müsəlmanlar Allahdan qəlbləri titrəyərək qorxar, Onun əzabından amanda qalmağın mümkün olmadığını bilərlər. Etdikləri hər bir əmələ görə haqq-hesab verəcəklərini bildikləri üçün Allahın razı olmayacağı hər hansı bir davranışdan qətiyyətlə çəkinərlər. Lakin onu da qeyd etmək lazımdır ki, burada qeyd olunan qorxu dinsiz cəmiyyətlərdə yaşanan klassik qorxudan tamamilə fərqlidir; bu, möminə rahatlıq verən, onu hərəkətə gətirən və Allahı razı edəcək əməllərə şövqləndirən bir qorxudur. Allah möminlərə belə əmr etmişdir:

Bacardığınız qədər Allahdan qorxun, (sizə verilən öyüdlərə) qulaq asın, Ona itaət edin və öz xeyriniz üçün infaq edin! Nəfsinin xəsisliyindən qorunanlar əsil nicat tapanlardır. (Təğabun surəsi, 16)

33- Quranı hər oxuyan anlaya bilər.

Allah Quranı bütün insanlara yol göstərici rəhbər olaraq endirmişdir, məhz bu səbəblə, Quran son dərəcə aydın və açıqdır. Allah Quranın bu xüsusiyyətini "... Allahdan sizə bir nur və açıq-aydın bir Kitab gəlmişdir." (Maidə surəsi, 15) ayəsi ilə xəbər vermişdir. Başqa bir ayədə isə Quran haqqında belə deyilir:

Beləcə, Biz onu açıq-aşkar ayələr halında nazil etdik. Şübhəsiz ki, Allah dilədiyi kimsəni doğru yola yönəldər. (Həcc surəsi, 16)

Qurandakı hikmətləri görmək və Quranın üstün xüsusiyyətlərini qavraya bilmək üçün Quranı oxuyan adam yüz faiz səmimi olmalı və həmişə vicdanına uyğun düşünməlidir.

Ancaq bunu da qeyd etmək lazımdır ki, müsəlmanlar öz şəxsi şərh və düşüncələrinə görə Qurandan hökm çıxarmaqdan şiddətlə çəkinməlidirlər. Bu mövzularda cavab axtaran kəslərin böyük Əhli Sünnə alimləri tərəfindən hazırlanmış ilmi hallara (dinin əsaslarına) müraciət etməsi ən doğru davranış olacaq.

34- Quran və Peyğəmbərimiz (s.ə.v)-in sünnəsi möminlər üçün yeganə rəhbərdir.

Quran möminin həyatı boyu müraciət etməli olduğu yeganə rəhbərdir. Allah Peyğəmbərimiz (s.ə.v)-in xanımlarına xitab olaraq endirdiyi bir ayəsində "evlərinizdə oxunan Allahın ayələrini və hikməti xatırlayın ..." (Əhzab surəsi, 34) deyərək buyuraraq bütün möminləri Quran oxumağa təşviq edir. Bu ayədən də başa düşüldüyü kimi, möminlər evlərində Quran oxuyur və ayələri yadda saxlayırlar. Lakin vacib olan Quran ayələrinin oxunaraq hamısının tam şəkildə və böyük diqqətlə tətbiq olunmasıdır.

Quranın necə tətbiq olunduğunu görmək üçün sə ən doğru qaynaq Peyğəmbərimiz (s.ə.v)-in həyatı və tətbiq etdikləri, yəni sünnəsidir.

35- Quran hər dövrə xitab edir.

Allah Quranı bütün aləmlərə və bütün zamanlara bir yol göstərici olaraq endirmişdir. Bir ayədə belə deyilir:

Bu (Quran), insanlar üçün bir bəyan, müttəqilər üçün hidayət (doğru yolu göstərən) və nəsihətdir. (Ali İmran surəsi, 138)

Allah, Quranda keçmiş hadisələrdən nümunələr verir ki, tarix boyunca yaşayan bütün insanlar bu hadisələrdən ibrət alsınlar və eyni səhvləri təkrarlamasınlar. Quranda izah edilən hadisələrin hər birinin bənzərlərinə isə indiki vaxtda da rast gəlmək mümkündür.

36- Allah Quran ayələrini təhrif olmadan günümüze qədər saxlamışdır.

Quranı Allah qorumuşdur və 1400 ildir heç bir dəyişiklik olmadan günümüze qədər gəlmişdir. Allah bu həqiqəti ayələri ilə bizə bildirir:

“

Şübhəsiz ki, Quranı Biz nazil etdik və əlbəttə, onu Biz qoruyacağıq!

(Hicr surəsi, 9)

Rəbbinin sözü doğru və ədalətli olaraq tamamlanmışdır. Onun sözlərini dəyişdirə bilən heç kəs yoxdur. O, hər şeyi eşidəndir, biləndir. (Ənam surəsi, 115)

Allahın bu vədləri inanan insanlar üçün kifayətdir. Lakin bunlardan əlavə, Allah Quranda bir sıra elmi və riyazi möcüzələr də daxil etməklə onun haqq kitab olduğunu bizə göstərmişdir.

37- Quranın elmi möcüzələri nələrdir?

Quran 1400 il əvvəl vəhy olmasına baxmayaraq, o dövrdə qətiyyən bilinməyən, indiki vaxtda elmin və texnologiyanın son imkanları istifadə olunaraq kəşf olunmuş bir çox elmi həqiqəti insanlara bildirir. Quranın bu xüsusiyyətləri, onun Allah Qatından endirilmiş olduğunu son dərəcə açıq olaraq göstərir. Bu möcüzələrdən bəziləri bunlardır:

Kainatın daim genişləməsi XX əsrin ən əhəmiyyətli kəşflərindən biri olaraq xarakterizə edilir. Ancaq Allah bu həqiqəti bizə 1400 il əvvəl Quranın Zəriyət surəsinin 47-ci ayəsində bildirmişdir:

Biz göyü qüdrətlə yaratdıq və Biz onu genişləndiririk.

Səma cisimlərinin müəyyən bir orbitdə hərəkət etməsi əsrlər əvvəl Quranda belə xəbər verilmişdi:

Gecəni, gündüzü, günəşi və ayı yaradan Odur. Hər biri öz orbitində hərəkət edir. (Ənbiya surəsi, 33)

Quranda Günəş və Aydan bəhs edən ayələrin ərəb mətnləri araşdırıldıqda maraqlı bir məqam diqqəti cəlb edir. Ayələrdə Günəş üçün "sirac" (çıraq) və ya "vahhac" (parlayan, yanan) sözləri istifadə olunur. Ay üçün isə "munir" (ışıqlandırıcı, işıqlı) anlayışı mövcuddur. Həqiqətən də, Günəş öz daxilindəki nüvə reaksiyaları nəticəsində böyük istilik və işıq meydana çıxsa da, Ay yalnız Günəşdən gələn işığı əks etdirir. Bu fərq ayələrdə belə qeyd olunur:

Allahın yeddi göyü (bir-biri üstündə) qat-qat necə yaratdığını görmədinizmi?! Onların içində ayı bir nur, günəşi də bir çıraq etmişdir. (Nuh surəsi, 15-16)

Quranda küləklərin "dölləndirici" xüsusiyyətindən Hicr surəsinin 22-ci ayəsində belə bəhs edilir:

Küləkləri də dölləndirici olaraq göndərdik və göydən su endirdik. Beləcə, o sudan sizə içirttik... (Hicr surəsi, 22)

Bəhs edilən ayədə keçən "dölləndirici" sözünün ərəbcə qarşılığı həm bitkilərin, həm də buludların döllənməsi mənasını daşıyır. Necə ki, müasir elm, küləklərin hər iki funksiyaya da sahib olduğunu göstərmişdir.

Başqa bir Quran möcüzəsinə bir ayədə belə diqqət çəkilir:

Allah göyləri və yeri haqq ilə yaratdı. O, gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə bürüyür... (Zumər surəsi, 5)

Ayədə gecənin və gündüzün bir-birini bürüməsi üçün "təkvir" feli istifadə edilir. Bu felin dilimizə tərcüməsi "dairəvi bir şeyin üzərinə bir şey sarımaq" deməkdir. Məsələn, ərəb lüğətlərində "başa sarıq sarımaq" kimi dairəvi cisimlərə aid fellər üçün bu söz istifadə edilir. Bu ayədə Yer kürəsinin forması haqqında qəti məlumat var. Lakin, bu ayədə ifadə edilən hərəkət yalnız Yer kürəsinin dairəvi olması halında gerçəkləşə bilər. Yəni VII əsrdə nazil edilən Quranda dünyanın dairəvi olduğuna işarə edilmişdir.

38- Qurandakı söz təkrarları və 19 möcüzəsi nələrdir?

Quranda ədədi möcüzələr də mövcuddur, məsələn, 19 ədədinin ayələrdə kodlaşdırılması və müəyyən sözlərin təkrarlanması.

Quranda söz təkrarları: Bəzi əlaqəli sözlər Quranda eyni sayda istifadə olunmuşdur. Məsələn;

"Yeddi göy" ifadəsi 7 dəfə işlənir.

"Dünya" və "axirət" sözləri hər biri 115 dəfə təkrarlanır.

Tək şəkildə "gün (yevm)" sözü 365 dəfə, cəm şəkildə "günlər (eyyam və yevmeyn)" sözləri isə 30 dəfə təkrarlanır.

"Ay" sözü 12 dəfə təkrarlanır.

"İman" (tək şəkildə) və "küfr" sözləri Quranda 25 dəfə təkrarlanır.

"De" və "Dedilər" sözləri eyni sayda, 332 dəfə təkrarlanır.

"Şeytan" və "Mələk" sözlər eyni sayda, 88 dəfə işlənir.

Quranda 19 möcüzəsi:

Müddəssir surəsində "Onun üzərində on doqquz vardır." (Müddəssir surəsi, 30) ayəsiylə diqqət çəkilən 19 ədədi Quranın bəzi ayələrinə şifrələnmişdir. Məsələn;

"Bəsmələ" 19 hərfdir.

Quran 114 surədən ibarətdir və 114 isə 19-un 6 qatıdır.

Quranın ilk vəhy edilən ayələri 96-cı surənin ilk 5 ayəsidir və bu ayələrin ümumi söz sayı 19-dur.

Son vəhy edilən Nəsr surəsi cəmi 19 sözdən ibarətdir.

Vəhy edilən ilk surənin 19 ayəsi var.

Quranda keçən bütün sayları (təkrarlar nəzərə alınmadan) topladıqda çıxan nəticə 162146-dır, yəni 19x8534-dür.

(Ətraflı məlumat üçün bax: www.Kuranmucizeleri.com)

39- Quran gələcəklə bağlı hansı xəbərləri verir?

Quranda ayələri riyazi şəkildə araşdırmaqla əldə edilən digər bir möcüzə isə əbcəd hesablamasıdır.

Bu hesablama metodu çox qədim dövrlərə gedib çıxan və Quran nazil olmamışdan əvvəl geniş istifadə edilən bir yazı üsuludur. Ərəb, fars və türk tarixindəki bütün hadisələr hərflərə ədədi dəyərlər verilməklə yazılmış və beləliklə, hər bir hadisənin tarixi qeydə alınmışdır. Bu tarixlər istifadə edilən hər bir hərfin ədədi dəyərlərinin cəmlənməsi ilə əldə edilmişdir.

Qurandakı bəzi ayələr əbcəd metodu ilə araşdırıldıqda, bu ayələrin mənalarına uyğun olaraq müəyyən tarixlərə uyğun gəldiyini görürük. Ayələrdə qeyd olunan hadisələrin əbcəd hesablamaları ilə əldə edilən tarixlərdə baş verdiyini gördükdə, bu ayələrdə hadisə ilə əlaqəli gizli bir işarənin olduğunu başa düşürük. Diqqət çəkici əbcədlərə Qurandan verə biləcəyimiz bir neçə nümunə belədir:

Hz. Məhəmməd (s.ə.v)-ə vəhyin başlanğıc tarixi

Bu kitab (Quran) yenilməz qüvvət və hikmət sahibi Allah tərəfindən nazil edilmişdir. (Zumər surəsi, 1)

... Kitab Allahdandır ...

Miladi: 610 (vəhyin başlanğıc tarixi)

İstanbulun fəthi

Bilindiyi kimi İstanbul dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biridir və bu əbcəd dəyəri də son dərəcə diqqət çəkicidir.

Səba qövmü üçün məskunlaşdıqları yerdə ibrət olan iki bağları vardı. Onlardan biri sağ, digəri isə sol tərəfdə idi. (Onlara belə deyilmişdi:) “Rəbbinizin ruzisindən yeyin və Ona şükür edin! Gözəl bir diyar və bağışlayan bir Rəbb!” (Səba surəsi, 15)

... Gözəl bir diyar ...

HİCRİ: 857, miladi: 1453

Aya çıxış tarixi

“

Saat (qiyamət) yaxınlaşdı və ay yarıldı.

(Qəmər surəsi, 1)

... Saat və ay yarıldı ...

HİCRİ: 1390 MİLADİ: 1969

40- Axirətin varlığını haradan bilirik?

Hal-hazırda Allah insanları yalnız hissləri ilə təmasda olduqları, əsl mahiyyətini bilmədikləri bir dünyada yaşadır. Hisslər toplusu olan bu dünyanı, bu cür qüsursuz və möhtəşəm bir yaradılışla, dərinliyi olan, üçölçülü, rəngarəng, parlaq görünüşlərlə var edən Allah, şübhəsiz ki, bundan çox daha gözəlini də yaratmağa qadirdir.

Allah insanın beynində indi necə bir dünya görünüşü yaradırsa, ölümünün ardından da fərqli bir ölçüyə keçirərək, fərqli bir mühitin görünüşünü göstərəcək. Məhz insana göstərilən o ölçü axirət olacaq.

41- Reinkarnasiya nə deməkdir?

Reinkarnasiya əsassız bir batil inandır. O, ya dini inancı olmayan insanların şüuraltında "ölümdən sonra məhv olmaq narahatlığı" nəticəsində, ya da dini inancı zəif olan insanların ölümdən sonra axirət həyatına getmək qorxusu nəticəsində yaranmışdır. Hər iki qrup üçün ölümdən sonra yenidən dünyaya qayıtmaq cəlbedici bir vəziyyətdir.

Halbuki, Qurandakı bir çox ayədə insanın imtahan edildiyi tək bir dünya həyatının olduğu vurğulanır. Həmçinin, ayələrdə ölümdən sonra dünyaya qayıdışın olmadığı da bildirilir. Bir ayədə insanın yalnız bir dəfə öləcəyi belə xəbər verilir:

Onlar dünyadakı ölümdən sonra orada heç bir ölümü dadmayacaqlar. Allah onları cəhənnəm əzabından qorumuşdur. (Duxan surəsi, 56)

42- Ölüm yox olmaqdırmı?

Ölüm insanlar üçün yox olmaq deyil, əbədi olan, həqiqi olan axirət yurduna bir keçiddir. Ölümlə birlikdə dünya mühiti və bu mühitdə olan bədənlə əlaqə kəsilir. İnsanın bədəni ilə ruhunun əlaqəsi kəsilib ruhu axirətdəki görüntülərlə təmasda olmağa başladıqda, yəni insan öldükdə, gözüünün önündəki pərdə qalxar və ölümün sandığı kimi bir yoxluq olmadığını anlayar. Hər gün yuxudan oyanaraq günə başladığı kimi, öldükdən sonra da dirilərək axirət həyatını yaşamağa başlayar. "Dirildən də, öldürən də Odur. O, bir işin olmasını istədiyi zaman ona yalnız: "Ol!" - deyər, o da dərhal olar." (Mömin surəsi, 68) ayəsiylə xəbər verildiyi kimi, insanların axirətə keçidi Allahın tək "Ol" əmri ilə baş verər.

43- Ölüm anında nələr yaşanır?

Yoxsa pis işlər görənlər dünya həyatında və ölümdən sonra onları iman edib yaxşı işlər görənlərlə bir tutacağımızı zənn edirlər?! Onlar necə də pis hökm verirlər! (Casiyə surəsi, 21)

İnsanın ölümünün necə baş verdiyi Quranda təfərrüatlı olaraq təsvir edilmişdir. Quranda təsvir edilən ölüm, bədənin tibbi cəhətdən ölümündən fərqlidir. Quranda ölüm anında öləcək adam tərəfindən görünən, amma digər insanlar tərəfindən görünməyən bəzi hadisələrin reallaşdığı xəbər verilir.

Məsələn, Allahın varlığını təqdir edə bilməmiş, inkarçı bir insan, yuxusu əsnasında rahat bir şəkildə ölmüş kimi görünə bilər. Halbuki, əslində o anda başqa bir aləmə keçən ruhu, böyük ağrılar içində ölümü dadır. Ya da tam tərsinə, acı çəkdiyi sanılan bir möminin ruhu, əslində ayələrdə bildirildiyi kimi bədənindən mələklər tərəfindən gözəlliklə alınar.

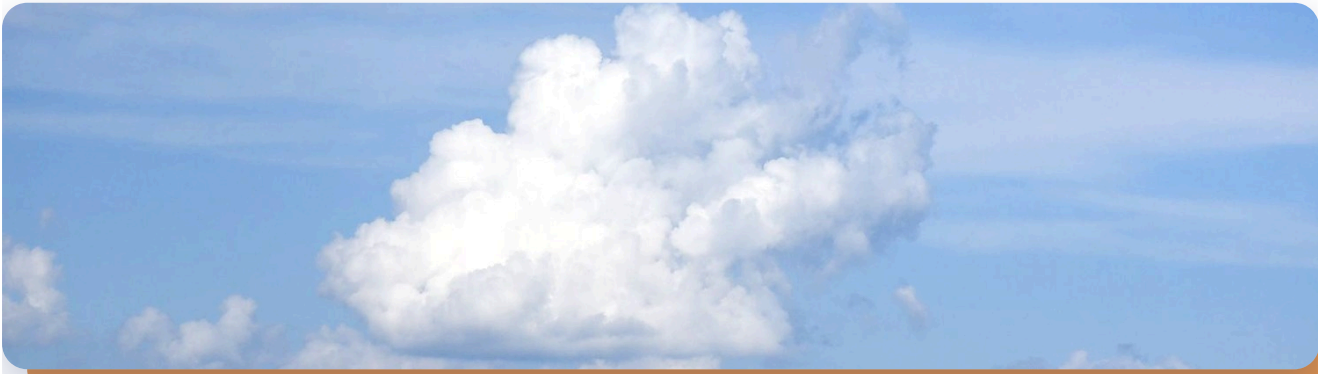
İnkarcılarla iman edənlərin ölümləri əsnasında yaşadıkları hadisələr də bir-birindən tamamilə fərqlidir. Ayələrdə inkarcıların ölüm anında;

-Kürəklərinə və üzlərinə vurularaq canlarının alınacağından,

-Şiddətli sarsıntılar hiss edəcəklərindən,

- Mələklərin onlara əbədi əzabı müjdələyəcəklərindən,
 - Canlarının bədənlərindən qoparılmış kimi çıxarılaçağından bəhs edilir.
- Möminlərin isə;
- Ruhları bədənlərindən yumşaq bir şəkildə çəkilib alınacaq.
 - Mələklər tərəfindən gözəlliklə və salamla qarşılanacaqlar.
 - Mələklər cənnətlə müjdələyərək canlarını alacaq.

44- Kainat da ölümlüdürmü?

Allah Quranda kainatdakı bütün yaradılmışlarla yanaşı kainatın da ölümünün olduğunu bildirir. Bütün heyvanlar, bitkilər və insanlar ölür. Planetlər, ulduzlar və günəş ölür. Bütün maddi varlıqlar ölür və Qiyamət günü ilə birlikdə mövcudluğunu itirir. Kainatın ölümü olan qiyamət insanın daha əvvəl heç qarşılaşmadığı qədər böyük bir hadisədir. Qiyamət günü Quranda belə təsvir olunur:

O (istehza edərək): “Qiyamət günü nə zaman olacaq?” - deyə soruşur. Göz bərəldiyi zaman, Ay tutulduğu zaman, Günəş və ay bir yerə gətirildiyi zaman, O gün insan: “Hara qaçmaq olar?” - deyəcəkdir. Xeyr! Heç bir sığınacaq yer olmayacaqdır. O gün gediləcək yer yalnız Rəbbinin hüsurudur. O gün insana etdiyi və təxirə saldığı hər şey xəbər veriləcəkdir. (Qiyamət surəsi, 6-13)

45- Qiyaməti o günə qədər yaşamış hər kəs görəcək, yoxsa yalnız o an yaşayanlar görəcək?

Qiyamət Surun üfürülməsi ilə başlayır. Böyük bir sarsıntı və qulaqları kar edən bir gürultü ilə yer üzündəki bütün insanlar qorxunc bir fəlakətlə qarşılaşacaqlarını

anlayarlar. Yer və göy parça-parça olar və bütün maddi kainat ölür. Yer üzündə canlı heç bir varlıq qalmaz. Surun ikinci dəfə üfürülməsi ilə insanlar diriləcək və qəbirlərindən çıxarılaçaqlar. (Zumər surəsi, 68)

Bütün yaradılmış insanlar bu dirilmədən sonra baş verəcək hadisələrə şahid olacaqlar.

Ancaq Allah qiyamət gününün qorxusundan möminləri qoruyacağını və hüsur içində tutacağını bildirmişdir:

Hər kim yaxşı əməllərlə (Allahın hüsuruna) gələrsə, onun üçün ondan daha yaxşısı vardır. Onlar o gün dəhşətli qorxudan əmin olacaqlar. (Nəml surəsi, 89)

46- Haqq-hesab günündə necə bir sorğu-sual olacaq?

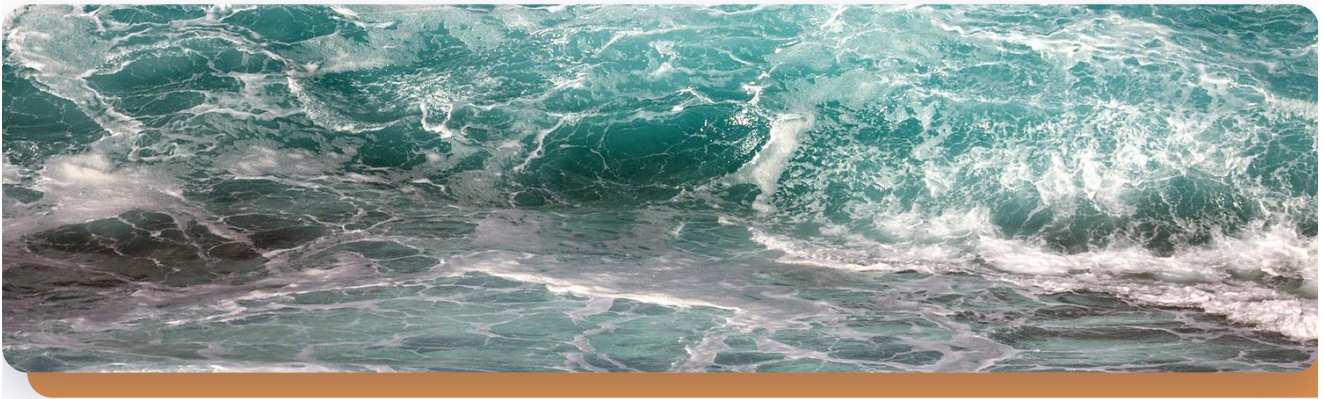
Haqq-hesab günündə hər kəs tək başına sorğu-sual olunacaqdır. Haqq-hesab günü insana dünya həyatı boyunca etdiyi hər şey, heç bir şey əksiklik olmadan göstəriləcək. "...xardal dənəsi ağırlığında olub bir qayanın içində, yaxud göylərdə və ya yerin içində olsa belə, Allah onu (sənin qarşına) gətirər. Həqiqətən, Allah lətifdir (ən gizli və ən incə işləri də görəndir), hər şeydən xəbərdardır." (Loğman surəsi, 16) Bu ayədə də bildirildiyi kimi, insanın etdiyi heç bir şey gizli qalmayacaq. İnsan bu dünyada etdiklərini unuda bilər, amma Allah bunların heç birini unutmaz və haqq-hesab günü onun qarşısına çıxaracaq. Haqq-hesab günü hər kəsə əməl dəftəri veriləcək. Eyni zamanda, insanların yaxşı və pis əməllərini ölçmək üçün həssas tərəzilər qoyulacaq və bu hesabda heç kimə zərər qədər belə zülm edilməyəcək. Haqq-hesab zamanı insanın eşitmə və görmə hissləri və dərisi onların əleyhinə şahidlik edəcək və dünyada etdiklərinə şahid olanlar da şahid kimi gətiriləcəklər. Kafirlər çətin sorğu-sualdan sonra cəhənnəmə göndəriləcəklər. Lakin möminlər üçün haqq-hesab asan olacaq və sorğu-sualdan sonra sevinc və qurtuluş həyəcanı ilə cənnətə girəcəklər.

47- Haqq-hesab günündə insanlar bir-birinin günahlarını daşıya bilərmə?

Allah Quranda bizə haqq-hesab günündə hər kəsin öz etdiklərindən sorğu-sual olunacağını bildirmişdir. Hər kəsə bu dünyada etdikləri bir-bir göstəriləcək və Allahın izni olmadan heç kim digərinə kömək edə bilməyəcək. Allah bu həqiqəti Quranda belə xəbər verir:

Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz. Əgər (günah) yükü ağır olan kəs onu daşımaq üçün (başqasını) çağırırsa, (çağırılan kimsə onun) yaxın qohumu olsa belə, o yükədən heç bir şeyi alıb daşımaz... (Fatir surəsi, 18)

48- Bir insan axirətdə həqiqətləri gördükdən sonra, etdiklərini düzəltmək istəsə belə bir imkanı olacaqmı?

O gün heç bir səhvi düzəltmək üçün fürsət olmayacaq. Ölümdən sonra iman gətirmək heç kimə qurtuluş gətirməyəcək. Ayələrdə bildirildiyi kimi, kafirlər haqq-hesab günü onlardan nə istənilsə, onu etmək üçün yalvaracaqlar, lakin onlardan heç bir şey qəbul olunmayacaq. Dünyaya qayıtmaq və saleh əməllər etmək istəyəcəklər, lakin istəkləri rədd ediləcək. Səhvlərini düzəltmə ehtimalının olmadığını anladığıda, kafirləri dözülməz bir peşmanlıq bürüyəcək. Burada yaşanan çarəsizlik və peşmanlıq dünyadakı heç bir şeyə bənzəməyəcək. Çünki kafirlər, Allahın istəyi istisna olmaqla, heç bir xilas olmaq ümidləri olmadan əbədi cəhənnəm əzabı yaşayacaqlarını başa düşəcəklər:

Alovun qarşısında dayandırıldıqları zaman: “Kaş biz (dünyaya) qaytarılaydıq, Rəbbimizin ayələrini yalanlamayırdıq və möminlərdən olaydıq!” – demələrini görəydin. Xeyr, daha əvvəl (qəlbində) gizlətdikləri (küfr və günahlar) onların qarşısına çıxdı. Əgər (dünyaya) geri qaytarılsaydılar, onlar yenə qadağan olunduqları şeylərə geri qayıdacaqdılar. Onlar həqiqətən, yalançıdırlar. Onlar: “Dünyadakı həyatımızdan başqa (bir həyat) yoxdur və biz (təkrar) diriləsi də deyilik!” – demişdilər. Rəbbinin hüsurunda dayandırıldıqları zaman (onları) görəydin! Allah buyuracaq: “Bu, haqq deyilmi?” Onlar: “Bəli, Rəbbimizə and olsun ki, (haqdır)!” - deyəcəklər. Allah buyuracaq: “Elə isə, (bunu) inkar etdiyinizə görə dadın əzabı!” (Ənam surəsi, 28-30)

Belə olmaqla birlikdə Allahdan bir rəhmət olaraq Peyğəmbərimiz (s.ə.v)-in belə bir hədisi də vardır:

Hə. Peyğəmbər (s.ə.v) belə buyurdu: "Qəlbində zərrə qədər iman olan kimsə atəşə girməyəcəkdir." Əbu Səid deyir ki: "Kim (bu xəbərin ifadə etdiyi həqiqətdən) şübhəyə düşsə bu ayəni oxusun: "Şübhəsiz ki, Allah zərrə qədər zülm etməz ..." (Nisa surəsi, 40) (Tirmizi, Sıfatu Cəhennəm 10, (2601))

49- Cəhənnəm necə bir yerdir?

Cəhənnəm inkarçıların hər cür sıxıntı, çətinlik və əzab çəkdiyi və bunların heç vaxt bitməyəcəyi bir yerdir. Quranda Cəhənnəm haqqında belə deyilir:

Şübhəsiz ki, cəhənnəm pusqudadır. O, azğınların gedəcəyi yerdir. Onlar əsrlər boyu orada qalacaqlar. Orada nə bir sərinlik tapacaq, nə də bir içki dadacaqlar. Yalnız qaynar su və irin dadacaqlar. (Etdikləri əməllərə) uyğun bir cəza olaraq! (Nəbə surəsi, 21-26)

50- Quran ayələrində cəhənnəmlə əlaqədar nələr bildirilmişdir?

Quran ayələri bizə cəhənnəmdə sözün həqiqi mənasında bir həyatın olduğunu bildirir. Lakin bu həyat hər cür təhqirin, rüsvayçılığın, səfilliyin, fiziki və psixoloji əzabların yaşandığı bir həyatdır.

İnsanın bu dünyada sahib olduğu meyarlar cəhənnəm əzabını tam şəkildə anlamaq üçün kifayət deyil. İnkarcılar cəhənnəmdə hər cəhətdən maddi-mənəvi böyük bir əzab yaşayırlar. Üstəlik, bu əzabda heç bir fasilə və ya yüngülləşmə olmaz. Ayələrdə belə deyilir:

Əsla! Həqiqətən, o (cəhənnəm) alovlu bir oddur. (O alov) başın dərisini sıyıdırıb çıxardar. O, haqqa arxa çevirəni və ondan üz döndərəni çağırır. Mal-mülk yığıb saxlayanı da. (Məaric surəsi, 15-18)

51- Cənnət necə yerdir?

Cənnət Allahı çox sevən, Allahdan qəlbən qorxan, çox səmimi olan, Quran ayələrinə tabe olan, Allahın əmrlərini yerinə yetirən, həyatını Onun rızası üçün keçirən insanların sonsuza qədər yaşayacaqları, istədikləri hər şeyə sahib olaraq xoşbəxtlik içində həyat sürəcəkləri bir yerdir. Cənnətdə insan ağına gələn hər cür gözəlliyə dilədiyi anda sahib ola biləcək, dilədiyini dilədiyi anda edə biləcək. İnsan nəfsinin arzu edəcəyi və zövq

alacağı hər şey və daha çoxu cənnətdə mövcuddur. Ayələrdə inananların görəcəyi gözəl qarşılıq belə xəbər verilmişdir:

(O gün Allah müttəqilərə belə səslənəcəkdir:) “Ey bəndələrim, bu gün sizə heç bir qorxu yoxdur və siz kədərlənməyəcəksiniz! Ey ayələrimizə iman edib müsəlman olanlar! Zövcənizlə birlikdə sevinc içində cənnətə daxil olun!” Cənnətdə onların ətrafında qızıl sinilər və qədəhlər dolandırılacaq. Orada qəlbin istədiyi və gözlərin xoşlandığı hər şey mövcuddur. Siz orada əbədi qalacaqsınız. Varis olduğunuz bu cənnət etdiyiniz əməllərin qarşılığıdır. (Zuxruf surəsi, 68-72)

52- Cənnətə kimlər gedir?

... Allah onların qəlbinə iman yazmış və Öz dərgahındakı bir ruh (nur, yaxud Quran) ilə onları dəstəkləmişdir. Allah onları (ağacları) altından çaylar axan və içində əbədi qalacaqları cənnətlərə daxil edəcəkdir. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allahdan razı qalmışlar. Onlar Allahın tərəfdarlarıdır. Bilin ki, əsl nicat tapanlar Allahın tərəfdarlarıdır. (Mücadilə surəsi, 22)

Yuxarıdakı ayədə Allahın cənnəti vəd etdiyi möminlərin digər bezi xüsusiyyətləri Quranda belə bildirilmişdir:

İman gətirib yaxşı işlər görənlər (Bəqərə surəsi, 25)

Allahdan qorxub pis əməllərdən çəkinənlər (Ali İmran surəsi, 15)

Qəzəblərini boğanlar (Ali İmran surəsi, 134)

Etdikləri əməllərdə (günahlarda) bilə-bilə israr etməyənlər (Ali İmran surəsi, 135)

Allaha və Onun Elçisinə itaət edənlər (Nisa surəsi, 13)

Namaz qılan, zəkat verən, elçilərə inanıb, onlara yardım edənlər (Maidə surəsi, 12)

Doğru danışanlar (Maidə surəsi, 119)

Yaxşı işlər görənlər (Yunis surəsi, 26)

Rəbbinə qəlbən boyun əyənlər (Hud surəsi, 23)

Əmanətlərinə və verdikləri sözlərə riayət edənlər (Muminun surəsi, 8)

Tövbə edənlər (Məryəm surəsi, 60)

Namazlarında daim olanlar (Muminun surəsi, 9)

Xeyirlərdə yarışanlar (Fatir surəsi, 32)

Təqva sahibi olanlar (Məhəmməd surəsi, 15)

Qəlbən Allaha yönəlib boyun əyənlər (Qaf surəsi, 32)

Görmədiyi halda Rəhman olan Allahdan qorxan və Allaha yönələnlər (Qaf surəsi, 33)

53- Əsl yaxşılıq nədir?

Cəmiyyətdəki insanlar tərəfindən müəyyən edilən bir "yaxşılıq" anlayışı var. Yolda gördüyü dilənçilərə pul verən, insanlara qarşı daim gülürüz olan, kiçik işlərdə kömək etməyə çalışan insanlar "yaxşı insanlar" kimi təyin olunurlar. Əlbəttə ki, bunlar gözəl və yaxşı davranışlardır, amma Allahın razı olacağı yaxşılıq məhdud bir anlayış deyil. Həqiqətən inanan və bütün həyatını Allahın razı olacağı şəkildə təşkil edən insan həqiqətən "yaxşı insan"dır. Allah əsl yaxşılığın nə olduğunu ayələrindən birində belə izah etmişdir:

Yaxşı əməl üzünüzü şərqə və qərbə tərəf çevirməyiniz deyildir. Yaxşı əməl sahibləri o kəslərdir ki, Allaha, axirət gününə, mələklərə, kitablara və elçilərə inanar, mal-dövlətini sevməsinə baxmayaraq onu yaxınlara, yetimlər, yoxsullar, yolda qalanlar, istəyənlər və qulların azad olunması üçün sərf edər, namazı qılar, zəkatı verər, əhd etdikləri zaman əhdlərinə sadıq qalar, xəstəlikdə, darlıqda, çətinlikdə, eləcə də cihad vaxtı səbir edərlər. Onlar sadıqlərdir, əsil müttəqilərdir. (Bəqərə surəsi, 177)

54- Qurandakı sevgi anlayışı necədir?

Quran əxlaqının yaşanmadığı cəmiyyətlərdə insanların bir-birini sevmək və hörmət etmək üçün çox fərqli dəyərləri var. Eyni mədəniyyəti paylaşmaq, yüksək mövqe tutmaq, gözəl olmaq, dəbli geyinmək və s. Əlbəttə ki, bu cür dünyəvi dəyərlərə əsaslanan sevgi əsl sevgi deyil. Hörmət də əsl hörmət deyil. Çünki qarşı tərəf bu imkanları itirdikdə, sahib olduqlarını iddia etdikləri bu güclü sevgi bir anda yox olar. Lakin möminlərin əsl məqsədi Allahın razılığıdır. Onlar Allaha olan sevgilərindən Allahın yaratdıqlarına da sevgi və məhəbbət hiss edirlər. Bu sevgi çatışmazlıqlar, çətinliklər və ya yoxluqlarla azalmaz və maddi dəyərlərə görə dəyişməz. Onlar, əlbəttə ki, Allahın razı olmadığı əxlaqdan zövq almaz və bu cür pis əxlaqla yaşayan bir insana qarşı ürəklərində heç bir yaxınlıq hiss etməzlər. Bu vəziyyət Quranda belə təsvir olunur:

Allaha və axirət gününə inananların - valideynləri, övladları, bacı-qardaşları, yaxud yaxın qohumları olsa belə - Allaha və elçisinə düşmən olanlarla dostluq etdiklərini görə bilməzsən. ... (Mücadilə surəsi, 22)

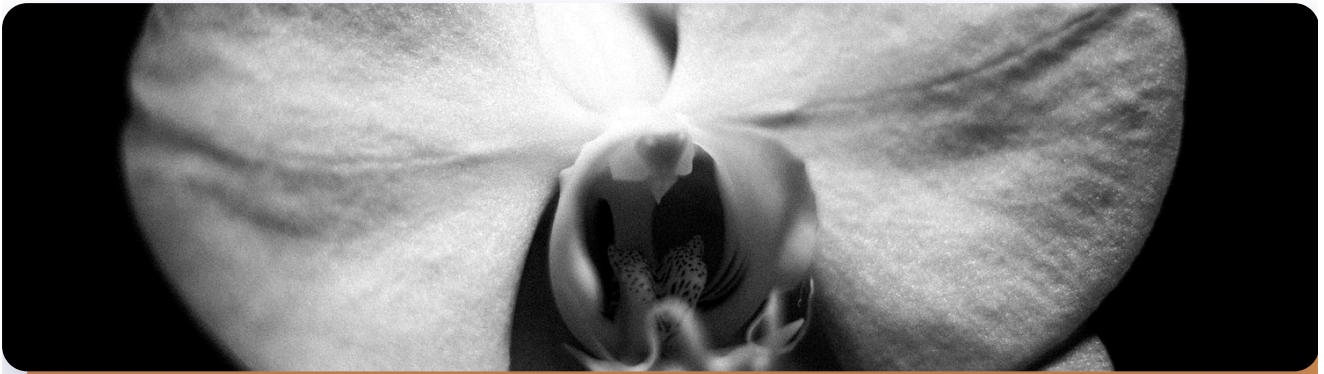
55- Möminlərin həmişə birlikdə olmalarının səbəbləri nələrdir?

Quranın bir çox ayəsində Allah möminlərə bir yerdə olmağı və dünya həyatına can ataraq möminlərdən üz döndərməməyi əmr edir. Bundan əlavə, başqa bir ayədə möminlərin bölünməməsi və ayrı düşməməsi əmr olunur:

Hamılıqla Allahın ipinə (İslama) yapışın və parçalanmayın! Allahın, sizə olan nemətini xatırlayın. Belə ki, siz bir-birinizə düşmən ikən, O sizin qəlbinizi birləşdirdi və Onun neməti sayəsində qardaş oldunuz. Siz bir atəş quyusunun kənarında ikən O sizi oradan xilas etdi. Allah ayələrini sizə belə açıqlayır ki, bəlkə, haqq yola yönəlersiniz. (Ali İmran surəsi, 103)

Həyatını Qurana uyğun yaşayan bir insan, əlbəttə ki, Allahın bütün əmrlərinə tabe olduğu kimi, bu əmrlərə də tabe olmağa borcludur. Möminlərlə birlikdə olmaq hər bir insan üçün böyük bir gözəllik və dəstəkdir. Məsələn, hz. Musa Allah özünə peyğəmbərlik vəzifəsini verdikdən sonra qardaşı hz. Harunu da yanına köməkçi olaraq istəmişdir. Möminlər bir-birlərinə daim Allahı xatırladır, bir-birlərini pisləklərdən və səhlərdən çəkindirir, hər məsələdə bir-birlərinə dəstək olur və kömək edirlər. Həmçinin, möminlər bütün insanlar arasında ən gözəl əxlaqa sahib olan və həmişə vicdanla davranan insanlardır. Buna görə də, olduqları yerlər ən etibarlı və dinc mühitlərdir.

56- Allah inananlara dünyada necə həyat vəd etmişdir?

Allaha iman edən insanların axirətdəki həyatları kimi dünyadakı həyatları da gözəlliklərlə doludur. Allah yaxşılıq edənləri dünyada da qarşılığının artıqlaması ilə veriləcəyini ayələrində müjdələmişdir:

Kişi və ya qadınlardan mömin olaraq kim yaxşı işlər görərsə, ona mütləq gözəl bir həyat yaşadacağıq və əlbəttə, onları etdikləri əməllərin ən gözəli ilə mükafatlandıracağıq. (Nəhl surəsi, 97)

57- Allaha necə dua etmək lazımdır? Duanın konkret yeri, vaxtı və ya forması varmı?

Allaha dua etmək üçün konkret yer, forma və ya vaxt yoxdur. Allah bizə şah damarımızdan daha yaxındır və zehnimizdən keçən hər şeyi, düşündüyümüz hər şeyi, şüuraltımızı, ətrafımızdakı hər şeyi bilir və görür. Buna görə də istənilən vaxt, yolda gedərkən, işləyərkən, yemək yeyərkən, oturarkən, ayaq üstə durarkən Allaha dua edə və Ondan kömək istəyə bilərik. Allah bizə Quranda dua edən insanın rəftarının necə olmalı olduğunu belə bildirir: "Rəbbinizə yalvara-yalvara və için-için dua edin ..." (Əraf surəsi, 55) Əsl əhəmiyyətli olan duanın yalnız Allaha yönələrək edilməsi və səmimi olmasıdır.

58- Allah hər duanı qəbul edərmı?

Allah Ona dua edən hər kəsin duasını eşidər və cavab verər. Allah bu həqiqəti, "Bəndələrim Məni səndən soruşsalar, (de ki:) "Mən (onlara) yaxınam. Mənə dua etdiyi vaxt dua edənin duasını qəbul edəyəm. ..." (Bəqərə surəsi, 186) ayəsi ilə xəbər vermişdir.

Allah Quranda "çətinlik və ehtiyac içində" Özünə dua edənin duasını qəbul edəcəyini bildirir. Bu, bir insanın dua etdiyi şeyi qəlbən, səmimi olaraq istədiyinin göstəricisidir.

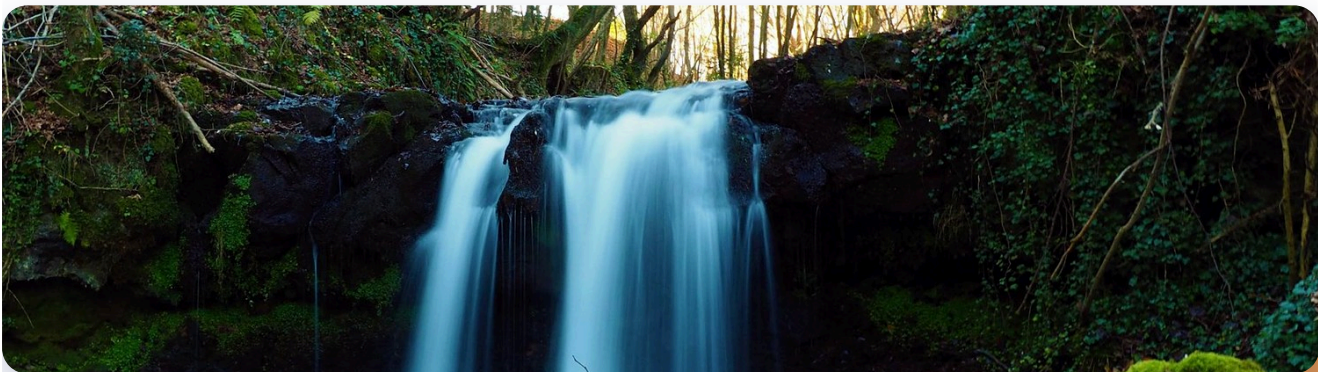
Lakin unutmaq olmaz ki, insanlar həmişə özləri üçün nəyin xeyirli və faydalı olduğunu müəyyən edə bilməyə bilərlər. Özümüz üçün xeyir hesab etdiyimiz şey bizim üçün xeyir olmaya bilər. Allah bizim bilmədiklərimizi bildiyi və hər şeyi nəzarəti altında saxladığı üçün bəzən bu cür duaları qəbul etməyib vaxtı gələndə bizə daha xeyirlisini verə bilər. Həmçinin, insanlar səbirsiz yaradılmışdır və bəzən istəklərinin dərhal yerinə yetməsi üçün səbirsiz davranırlar. Lakin Allah duanın cavabını gecikdirə bilər. Uca Allahın təqdiri həmişə ən yaxşıdır və mütləq faydalıdır. Hər vəziyyətdə insan gözəl bir şəkildə səbir göstərməlidir.

59- Allaha necə tövbə edilməlidir? "Tövbə etdim" demək kifayətdirmi?

Bir insanın etdiyi günahlara və ya səhvlərə görə səmimi qəlbdən Allaha tövbə etdiyini deməsi, Allahdan bağışlanma diləməsi və onları bir daha təkrarlamamağa niyyət etməsi kifayətdir. Allah belə bildirir:

Kim etdiyi (bu) haqsız əməldən sonra tövbə edib özünü islah edərsə, şübhəsiz, Allah onun tövbəsini qəbul edər. Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhmlidir. (Maidə surəsi, 39)

60- Allah bütün tövbələri qəbul edərmə?

Allah səmimi olaraq edilən və insanın səmimi olaraq səhvini təkrarlamamağa niyyət etdiyi, tövbəsinin ardından rəftarını düzəltdiyi hər tövbəni qəbul edər. Günahın böyük və ya kiçik olması kimi bir ayrı-seçkilik olmaz. Əhəmiyyətli olan qəti olaraq o rəftarı düzəltməyə qərar verməkdir. Allahın tövbə ilə əlaqədar hökmü belədir:

Allahın qəbul etdiyi tövbə yalnız bilmədən pis iş görən, sonra da dərhal tövbə edənlərin tövbəsidir. Allah onların tövbəsini qəbul edər. Allah hər şeyi biləndir, hikmət sahibidir.

(Nisa surəsi, 17)

61- "Onsuz da tövbə etdiyim zaman Allahın məni bağışlayacağına görə, hər şeyi edib sonra tövbə edə bilərəm" demək doğru bir düşüncə ola bilərmi?

Bu, bir çox insanın yalnızca düşdüyü son dərəcə səmimiyyətsiz bir düşüncədir. Allah bütün qəlbləri, qəlblərdəki gizlinin gizlisini bilir. Allah ancaq etdiyindən səmimi olaraq peşmanlıq duyan və rəftarını qəti olaraq düzəldən insanın tövbəsini qəbul edəcəyini bildirmişdir. "Onsuz da Allah məni bağışlayar" deyərək günah işləyənlər axirətdə bütün əməllərinə görə sorğu-sual ediləcək və qarşılığını alacaqlar.

Yoxsa günah işlər görməyə davam edib və nəhayət ölümü çatdığı zaman: "Mən indi tövbə etdim", - deyən kimsələrin və inkar edən olaraq ölənlərin tövbəsi qəbul olunmaz. Onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışıq. (Nisa surəsi, 18)

62- Namaz niyə vacibdir?

İmandan sonra gələn ən əhəmiyyətli ibadətlərdən olan beş vaxt namaz, möminlərə həyatları boyunca davam etdirmələri əmr edilmiş, vaxtları təyin olunmuş bir ibadətdir.

İnsanlar unutqanlığa və qəflətə meyllidirlər. Əgər iradə göstərə bilməsələr və gündəlik hadisələrin axınına qapılıbsalar, həqiqətən diqqət yetirməli və xatırlamalı olduqları məsələlərdən yayınarlar. Onlar Allahın onları hər tərəfdən əhatə etdiyini, hər an onları izlədiyini və eşitdiyini, etdikləri hər şeyə görə Allah qarşısında hesab verəcəklərini, ölümü, cənnət və cəhənnəmin mövcud olduğunu, taledən kənar heç bir şeyin baş vermədiyini və qarşılaşdıqları hər şeydə xeyir olduğunu unudurlar. Qəflətə düşərək həyatlarının əsl məqsədini unuda bilirlər.

Beş vaxt qılınan namaz isə bu unutqanlıqı və qəfləti aradan qaldırır, möminin şüurunu və iradəsini diri saxlayar. Bu, möminin daim Allaha üz tutmasını təmin edər və Yaradıcımız olan Allahın əmrlərinə uyğun bir həyat yaşamasına kömək edər. Allahın hüzurunda namaz qılmaq üçün dayanan mömin Rəbbimizlə güclü bir mənəvi əlaqə qurar. Namazın insana Allahı xatırlatdığı və onu hər cür pisləkdən uzaqlaşdırdığı bir ayədə belə bildirilir:

(Ey elçi!) Kitabdan sənə vəhy olunanı oxu və namaz qıl! Şübhəsiz ki, namaz əxlaqsızlıqdan və pis işlərdən çəkindirir. Allahı zikr etmək ən böyük ibadətdir. Allah sizin etdiklərinizi bilir. (Ənkəbut surəsi, 45)

63- Digər peyğəmbərlərə də namaz əmr olunmuşdumu?

Namaz ibadəti, başda peyğəmbərlər olmaqla bütün iman edənlərə vacib edilmiş bir ibadətdir. Tarix boyu bəşəriyyətə göndərilən peyğəmbərlər Allahın vacib etdiyi bu ibadəti öz qövmlərinə təbliğ etmiş və özləri də bu ibadəti həyatları boyu ən yaxşı və ən doğru şəkildə yerinə yetirərək bütün möminlər üçün nümunə olmuşlar. Quranda, peyğəmbərlərə namaz qılmalarının əmr edilməsi, onların bu ibadətə verdikləri əhəmiyyət, bu ibadəti yerinə yetirməkdə və qorumaqda göstərdikləri qətiyyət, qövmlərinə namaz qılmağı əmr etmələri ilə əlaqədar bir çox ayə yer alır. Bu ayələrdən bəzi nümunələr belədir:

- Hz. İbrahim üçün:

Ey Rəbbim, məni və nəslimdən gələnləri namaz qılanlardan et! Ey Rəbbimiz, duamı qəbul et! (İbrahim surəsi, 40)

- Hz. İsmayıl üçün:

Kitabda İsmaili də an! Həqiqətən, o, sözünə sadıq idi. O, həm rəsul, həm də nəbi idi. O, öz xalqına namaz qılmağı və zəkat verməyi əmr edirdi. Həmçinin o, Rəbbinin rızasına nail olmuşdu. (Məryəm surəsi, 54-55)

- Hz. Musa üçün:

Şübhəsiz, Mən Allaham. Məndən başqa heç bir ilah yoxdur. Ona görə də Mənə ibadət et və Məni anmaq üçün namaz qıl! (Taha surəsi, 14)

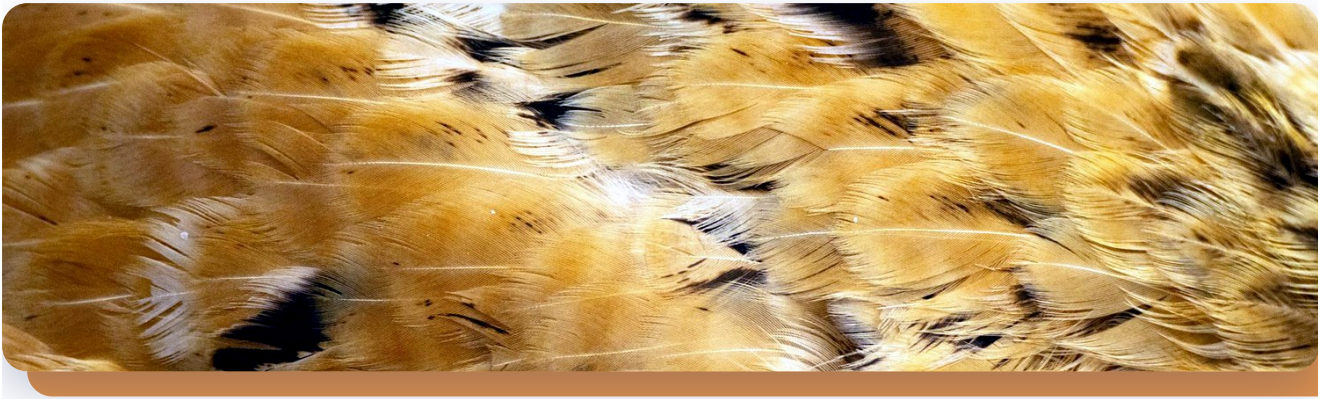
Mömin qadınlara nümunə olaraq göstərilən hz. Məryəmə də namaz qılması əmr edilmişdir:

Ey Məryəm, Rəbbinə itaət et, səcdəyə qapan və rüku edənlərlə birlikdə rüku et!” (Ali İmran surəsi, 43)

Allahın sözü olan hz. İsa da eyni əmri almışdır:

(Körpə) dedi: “Həqiqətən, mən Allahın bəndəsiyəm. O mənə Kitabı (İncili) verdi və məni elçi etdi. Harada oluramsa olum, məni mübarək etdi və mənə yaşadığım müddətdə namaz qılıb zəkat verməyi əmr etdi. (Məryəm surəsi, 30-31)

64- Namaz hansı vaxtlarda vacib edilmişdir?

Quranda namazın möminlər üçün vaxtları müəyyən edilmiş ibadət kimi vacib edildiyi bildirilir. Ayədə belə buyrulur:

Namazı qıldıqdan sonra ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı zikr edin! Təhlükədən əmin olduğunuz zaman isə namazı (tam şəkildə) qılın! Çünki namaz, müəyyən vaxtlarda olmaq üzrə möminlərə fərz edilmişdir. (Nisa surəsi, 103)

Namaz vaxtları, "səhər", "günorta", "əsr", "axşam" və "işa" olmaq üzrə beş vaxtdan ibarətdir. Namaz vaxtları bir çox Quran ayəsində açıq şəkildə bildirilmişdir. Bunlardan biri belədir:

Onların söylədiklərinə səbir et! Günəş doğmadan və batmadan əvvəl Rəbbini həmd ilə təsbeh et (şəninə təriflər de)! Gecənin bir vaxtında və gündüzün iki tərəfində (Rəbbini) təsbeh et ki, razı qalasan! (Taha surəsi, 130)

Qurani Allahın vəhyi və ilhamı ilə ən yaxşı başa düşən və təfsir edən Peyğəmbərimiz (s.ə.v) möminlərə beş vaxt namazın başlanğıc və bitmə vaxtlarını da izah etmişdir. Namaz vaxtları haqqında məlumat verən hədislərdən biri İbn-i Abbasın rəvayət etdiyi hədisdir:

Rəsulullah buyurdu ki: "Rəsulullah (əleyhissalatu vəssalam) buyurdular ki:"Cəbrayıl (əleyhissalam) mənə, Beytullahın yanında, iki dəfə imamlıq etdi. Birinci dəfə, günorta kölgə ayaqqabı bağı uzunluğunda olanda qıldı. Sonra əsr namazını hər şey öz kölgəsi uzunluğunda olanda qıldı. Sonra axşam namazı günəş batanda və oruc tutan şəxs orucunu açanda qıldı. Sonra işanı, üfüqdəki işıqlıq (şəfəq) itdikdə etdi. Sonra səhəri şəfəq söküldükdə və orucluya yemək haram olduğu vaxtda qıldı. İkinci dəfə günorta namazı dünənki əsr namazının vaxtında, hər şeyin kölgəsi özü ilə eyni uzunluqda olanda qıldı. Sonra əsr namazı hər şeyin kölgəsi özü ilə iki dəfə uzun olduqda qıldı. Sonra axşam

namazını əvvəlki vaxtda qıldı. Sonra gecənin üçdə biri keçdikdə gecə namazını qıldı. Sonra səhər namazını yer işıqlandıqda qıldı. Sonra Cəbrail (əleyhissalam) mənə yönəlib: "Ey Məhəmməd Bunlar səndən əvvəlki peyğəmbərlərin (əleyhimussalatu vəssalam) vaxtıdır. Namaz vaxtı da bu iki vaxt arasında qalan zamandır!" dedi".

İstər Quran ayələri, istər Peyğəmbərimiz (s.ə.v)-in səhih hədisləri, istərsə də İslam alimlərinin şərhləri ilə, namazın beş vaxt olduğu sabit və müzakirə edilməz bir həqiqətdir.

Beş vaxt namaz fərz, vacib və sünnətləriylə 40 rükətdən ibarətdir. Bu rükətləri namaz vaxtlarına görə paylaşımı isə aşağıdakı kimidir:

- Səhər namazı: 2 rükət sünnə, 2 rükət fərz
- Günorta namazı: 4 rükət ilk sünnə, 4 rükət fərz, 2 rükət son sünnə
- Əsr namazı: 4 rükət sünnə, 4 rükət fərz
- Axşam namazı: 3 rükət fərz, 2 rükət sünnə
- İsha namazı: 4 rükət ilk sünnə, 4 rükət fərz, 2 rükət son sünnə, 3 rükət vitr namazı

65- Huşu içində namaz necə qılınır?

Huşu, "hörmət dolu qorxu" deməkdir. Namazı huşu içində qılmaq isə Uca Rəbbimizin hüsurunda Onun heybət və əzəmətini qəlbimizdə hiss edərək, Ona hörmət dolu bir qorxu bəsləyərək bu ibadəti yerinə yetirməkdir. Namazda Aləmlərin Rəbbi olan Allahın hüsurunda dayandığının şüurunda olan bir mömin, əlbəttə ki, bu güclü heybət və qorxunu qəlbində yaşayacaq və Allaha bu qorxusu və hörməti ölçüsündə yaxınlaşacaqdır.

Namaz ibadətini layiqincə yerinə yetirmək istəyən bir mömin huşuya mane ola biləcək şeylərə qarşı tədbir almalı, namazda lazım olan diqqət və konsentrasiyanı təmin etmək üçün maksimum səy göstərməlidir.

Rəbbimiz, Öz hüsurunda dayandığımızda, yalnız Onu anmağımızı, Onu ucaltmağımızı və bütün nöqsanlardan münəzzəh tutaraq Onun birliyini təsdiqləməyi buyurur. Bunun üçün Əhli Sünnənin ittifaqla qəbul etdiyi namaz dualarının namazda oxunması lazımdır. Namaz qılmaq Rəbbimizi könüldən ucaltmaq üçün böyük bir fürsətdir. Necə ki, ayədə Allah Özünü zikr üçün namaz qılınmasını buyurur:

Şübhəsiz, Mən Allaham. Məndən başqa heç bir ilah yoxdur. Ona görə də Mənə ibadət et və Məni anmaq üçün namaz qıl! (Taha surəsi, 14)

66- Din əxlaqını yaşamağa başlayan insan özündə nələri dəyişdirməlidir?

Dini əxlaqını yaşamağa başlayan bir insan üçün, Allahın əmrlərinə əməl etməkdən və ibadətlərini yerinə yetirməkdən əlavə, özündə edəcəyi ən vacib dəyişiklik, həmişə vicdanına uyğun gözəl əxlaqla yaşamaqdır. Hər bir insanın dini tanımadan əvvəl öyrəşdiyi bir xarakteri və həyat tərzini ola bilər. Lakin din əxlaqını yaşamağa başladıqda, Allahın rızası naminə yaxşı vərdişlərini davam etdirməli və Qurana uyğun olmayan cəhətlərdən dərhal imtina etməli, Quran əxlaqını mənimsəməlidirlər. (www.Kuranahlaki.com)

Möminlər arasında ayrı bir dünyagörüşü, həyat tərzini və ya fərqli baxışlar yoxdur. Yeganə meyar Quran və Sünnədir və nümunə alınacaq kəslər də, başda Peyğəmbərimiz (s.ə.v) olmaqla Allahın Quranda nümunə olaraq göstərdiyi elçilər və saleh möminlərdir.

67- İslamı yaşamağa başladıqdan sonra keçmiş həyatımda etdiyim günahlardan ötrü Allah Qatında məsul olarammı?

Bir insan xəbərdarlıq edilmədən əvvəl din mövzusunda məlumatsız sayılır, nəyin doğru, nəyin səhv olduğunu həqiqi mənada bilə bilməz. Bu səbəblə, bir daha eyni günahlara və xətalara dönməmək üzrə tövbə edib, Allahdan bağışlanma diləsə, hər hansı bir məsuliyyəti qalmayacaq. Allah Qatında əhəmiyyətli olan, səhv etməkdə və günah işləməkdə təkid etməməkdir. Allah, inananlara bunu Quranda belə müjdələmişdir:

İman edib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə, əlbəttə, Biz onların günahlarını örtər və etdikləri əməllərin daha gözəli ilə onları mükafatlandırırıq. (Ənkəbut surəsi, 7)

68- İslam əxlaqını başqalarına da izah etmək lazımdır mı?

Allah bütün insanları İslam dininə uyğun yaşamağa məsul etmişdir. Dinin varlığından xəbərdar olan hər bir insan axirətdə Qurana əməl edib-etmədiyi barədə sorğu-sual olunacaq. Buna görə də, Allahın əmr etdiyi din əxlaqını yaşayanlar Quranın tələb etdiyi gözəl əxlaqı başqalarına izah etməli, onları doğru yola dəvət etməli, insanlara yaxşılıq etməyi tövsiyə etməli və onları pislikdən çəkəndirməlidirlər. Allah Quranda insanlara belə əmr etmişdir:

Aranızda, xeyrə çağıran, yaxşılığı əmr edən və pis əməllərdən çəkəndirən bir camaat olsun. Onlar əsil nicat tapanlardır. (Ali İmran surəsi, 104)

69- Allahın bəyəndiyi səbir necə olar?

Quranda deyilir ki, insan Allah üçün səbirli olmalıdır. Bir ayədə Rəbbimiz: "Rəbbin üçün səbir et" (Müddəssir surəsi, 7) şəklində əmr etmişdir. Səbir insanın Allahın razılığını qazanmağa yönəlmiş gözəl əxlaq və fəzilətli əməllərdə sahib olduğu ən vacib keyfiyyətlərdən biridir.

Lakin səbirlə "dözüm" anlayışlarını bir-birindən ayırmaq lazımdır. Dözüm xoşagəlməz, ağrılı bir çətinliyə dözməkdir. Halbuki, Quranda nəzərdə tutulan səbir, mömin üçün çətinlik qaynağı deyil. Mömin Allahın razılığını qazanmaq üçün səbir edər, buna görə də səbir edərkən çətinlik çəkməz, əksinə mənəvi zövq alar.

Həmçinin səbir, Quranda izah edilən bütün mömin keyfiyyətlərini də əhatə edən bir keyfiyyətdir. Çünki insan təvazökar, səxavətli, fədakar və itaətkar ola bilər, lakin bu keyfiyyətlər yalnız onları qorumaqda səbir nümayiş etdirdikdə həqiqi dəyər qazanar. Buna görə də, səbir möminin bütün digər keyfiyyətlərini dəyərli və etibarlı edən bir keyfiyyətdir.

70- Təvəkkül nə deməkdir?

Allaha təvəkkül etmək, yer üzündəki bütün hadisələrin Onun nəzarəti altında baş verdiyini və Onun iradəsi olmadan heç kimin heç kimə fayda və ya zərər verə bilməyəcəyini bilərək, Allaha güvənməkdir. Möminlər Allahın hər şeyə qadir olduğunu, Onun tək "Ol" əmri ilə hər şeyin mümkün olduğunu bilirlər və çətinliklər qarşısında heç vaxt ümitsizliyə qapılmazlar. Allahın, şəraitdən asılı olmayaraq, onlara mütləq kömək edəcəyini və onlara bu dünyada və axirətdə rahatlıq verəcəyini bilirlər. Onlar həyatlarını bundan qaynaqlanan daxili rahatlıq və sevinclə yaşayirlər.

Möminin vəzifəsi hadisələrə yalnız Allahın istədiyi kimi reaksiya vermək və nəticəni Allahdan gözləməkdir. Yalnız möminlərin dərk edə biləcəyi bu böyük sirr ayələrdə belə ifadə olunur:

... Kim Allahdan qorxarsa, Allah onun üçün bir çıxış yolu yaradar. Və heç gözləmədiyi bir yerdən Allah ona ruzi yetirər. Kim Allaha təvəkkül edərsə, Allah ona yetər. Şübhəsiz ki, Allah istədiyini edəndir. Allah hər şey üçün bir ölçü qoymuşdur. (Talaq surəsi, 2-3)

71- Təqva nədir? Təqva sahibləri kimlərdir?

“

Təqva Allahın əmrlərinə və tövsiyələrinə itaət etmək, zidd düşüncə və hərəkətlərdən çəkinmək və onlardan qorunmaq deməkdir. Quranda Allahın hökmlərinə qəti şəkildə iman gətirən və bu mövzuda sarsılmaz qətiyyət nümayiş etdirən möminlər "təqva sahibləri" kimi təsvir olunur. Bir ayədə Allah təqvanın əhəmiyyətini vurğulayaraq deyir: "... Əlbəttə, ən yaxşı tədarük təqvadır. Ey təmiz ağıl sahibləri, Məndən qorxun!"

(Bəqərə surəsi, 197)

72- Allah Qatında üstünlük nəyə görədir?

Allah qatındakı üstünlük, bir insanın irqinə, var-dövlətinə, mövqeyinə, gözəlliyinə və ya sahib olduğu hər hansı bir şeyə görə deyil, yalnız Allaha olan yaxınlığına, yəni təqvasına görədir. Bir ayədə belə xəbər verilir:

Ey insanlar! Biz sizi bir kişi və bir qadıncadan yaratdıq. Bir-birinizlə tanış olarsınız deyərək sizi xalqlara və qəbilələrə ayırdıq. Şübhəsiz, Allah yanında sizin ən dəyərliniz ən təqvalı olanınızdır. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyi biləndir, hər şeydən xəbərdardır. (Hucurat surəsi, 13)

73- Dərin düşünmək necə olur?

Allaha iman edənlərin ən vacib xüsusiyyətlərindən biri də Allahın yaratdığı dəlilləri görə bilmələridir. Mömin ətrafındakı hər incəlikdə Allahın gücünü və sənətini görər, Onu ucaldar və Ona yaxınlaşmağın yolunu tapar. Möminlərin bu xüsusiyyəti Quranda belə təsvir olunur:

Onlar ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı xatırlayar, göylərin və yerin yaradılması haqqında düşünərlər (və belə deyərlər:) “Ey Rəbbimiz! Sən bunları boş yerə yaratmamısan. Sən pak və müqəddəssən! Bizi cəhənnəm əzabından qoru! (Ali İmran surəsi, 191)

Quranın bir çox yerində Allah möminlərə dərin düşünməyin əhəmiyyətini "Düşünmürsünüzmü?" və "Düşünənlər üçün dəlillər var" kimi ifadələrlə vurğulayır. Düşünmək üçün mövzular sonsuzdur. Mömin kainatın fəvqəladə nizamını, Yer üzündəki canlıları və onların qüsursuz sistemlərini, insanın başına gələn hər hansı bir hadisəni, Allahın davamlı olaraq yaratdığı nemətləri, kafirlərə göndərdiyi bəlaları, Cənnəti,

Cəhənnəmi, əbədiyyəti və bir çox başqa mövzuları düşünərək Allahın varlığını, böyüklüyünü və sonsuz aqlını daha yaxşı təqdir edir.

74- Din ilə elm bir-biriylə uyğundur.

Din qətiyyənlə elmə zidd deyil. Elm Allahın sənətini görmək üsuludur. Həm dini, həm də elmi Allah yaratmışdır, buna görə də ikisi arasında hər hansı bir uyğunsuzluq və ya ziddiyyətin olması mümkün deyil. Allahın 1400 il əvvəl yer üzünə nazil etdiyi Quranda bəzi elmi izahlar var və bunlar yalnız XX əsr texnologiyası ilə kəşf edilmiş bəzi elmi faktlardır. Dinin elmə zidd olması iddiası, Allahı inkar edənlərin insanların zehmində dinə qarşı şübhə yaratmaq üçün irəli sürdüyü bir yalandır.

75- Allaha və dinə inanan elm adamları kimlərdir?

Elmi tədqiqatlar aparan bir çox insan kainatdakı bütün varlıqlarda olan inanılmaz dərəcədə mürəkkəb quruluşları, mükəmməl nizamı və harmoniyanı bütün detalları ilə öz gözləri ilə görür. Bu insanların Allahın varlığını və böyüklüyünü anlamaları mütləqdir. Quranda "...Allahdan Öz bəndələri içərisində ancaq alimlər "içləri titrəyərək-qorxar..."(Fətir surəsi, 28) ayəsiylə də bu həqiqətə diqqət çəkilir.

Allahın möhtəşəm yaratmasının açıq-aydın dəlillərini gördükləri halda, vicdanlarının səsinə dinləməkdən imtina edib inkar etməkdə israr edən bəzi elm adamları böyük bir səhv içindədirlər. Onların bu mövqeyinin mənbəyi ideologiyalarıdır.

Keçmişdə və indiki dövrdə bir çox məşhur elm adamı Allaha və dinə olan inancları və bağlılıqları ilə tanınır. Bu elm adamlarından bəziləri bunlardır: Eynşteyn (Einstein), Nyuton (Newton), Paskal (Pascal), Qaliley, Maks Plank (Max Planck), Faradey (Faraday), Kelvin, Maksvel (Maxwell), Keplər, Uilyam Tomson (William Thompson), Robert Boyl (Robert Boyle), Lona Uilyam Petti (Lona William Petty), Maykl Faradey (Michael Faraday), Qreqori Mendel (Gregory Mendel), Luis Paster (Louis Pasteur), Con Dalton (John Dalton), Bleyz Paskal (Blaise Pascal), Con Rey (John Ray) ...

Eynilə, bu gün də bir çox elm adamı Allahın varlığını təsdiqləyir, hətta elmi Allahı tanımağın bir yolu olaraq görürlər. İnsan Genomu Layihəsinin rəhbərlərindən biri olan Frensis Kolins (Francis Collins) və uzun illər ateist olmasına baxmayaraq sonradan iman etdiyini açıqlayan filosof Antoni Flu (Anthony Flew) bunlardan bəziləridir. (<http://www.imanedenbilimadamlari.com/>)

76- Allaha necə şükür edilməlidir?

Allahın verdiyi bütün nemətlərə şükür etmək əhəmiyyətli bir ibadətdir. Ancaq şifahi olaraq şükür etməklə yanaşı, Allahın verdiyi nemətləri Allahın məmnun olacağı şəkildə, israf etmədən, xeyir və gözəllik üçün istifadə etmək də feli bir şükür olacaq. Həmçinin, insanın Allahdan gələcək hər şeyə möhtac olduğunu bilməsi, sahib olduğu heç bir şeyin özünə aid olmadığını, Allahın özünə verdiyini unutmamalı və bunlar üçün həmişə şükür etməlidir. Quranda belə bildirilir:

Əgər yalnız Allaha ibadət edirsinizsə, Onun sizə verdiyi halal və təmiz ruzilərdən yeyin və Allahın nemətinə şükür edin! (Nəhl surəsi, 114)

77- Şeytan necə varlıqdır?

Şeytan Allahın yaratdığı cinlərdən biridir. Allah ilk insan olan Hz. Adəmi yaratdıqdan sonra bütün mələklərə Adəmə səcdə etməyi əmr etmişdir. İçlərindən yalnız şeytan Allahın əmrinə, təkəbbür göstərdiyi üçün, itaət etməmiş və belə demişdir:

(İblis) dedi: “Ey Rəbbim! Sən Məni azdırdığına görə mən də mütləq onlara yer üzündə (pis əməlləri) gözəl göstərəcək və onların hamısını azdıracağam. (Hicr surəsi, 39)

Allahın hüsurundan qovulan şeytan, bütün insanları Allahın yolundan azdırmaq və onların hamısını yoldan çıxartmaq üçün Allahdan qiyamətə qədər müddət istəmişdir. Şeytan özünə verilən bu müddət ərzində insanları Allah yolundan azdırmağa çalışacaq və bunun üçün hər yolu sınayacaq. Bu səbəblə, şeytan, hər insanın axirəti üçün ən əhəmiyyətli təhlükədir və hər insanın ən böyük düşmənidir.

78- Şeytan insanlara necə təsir edir və onları hansı yollarla azdırmağa çalışır?

Allah Quranda, “Vəsvəsə verib (Allahın adı çəkildiyi zaman) gizlənənən şeytanın şərindən! O, insanların qəlbinə vəsvəsə salar.” (Nas surəsi, 4-5) ayəsi ilə şeytanın qəlblərə gizlicə vəsvəsə verdiyindən bəhs olunur. Bu, şeytanın ən hiyləgər üsuludur. Bir çox insan zehmindəki düşüncələrin şeytandan olduğunu anlaya bilməz. Bunların hamısını öz düşüncələri zənn edər. Məsələn, dini yeni öyrənən bir adam şeytanın əhəmiyyətli bir hədəfidir. Bu adama dini çətinmiş kimi göstərə bilər. Və ya öz etdiklərinin onsuz da kifayət qədər olduğunu, daha çoxunu etməsinə gerek olmadığını söyləyə bilər. Bu adam isə bunların doğru olduğu yalnışlığına qapıla bilər. Və ya şeytan insanlara qorxu, narahatlıq, gərginlik, hüzsursuzluq kimi mənfi hisslər verir, onların gücünü azaltmağı hədəfləyər. Yaxşılıq etmələrinə, xeyirli iş görmələrinə və sağlam düşünmələrinə mane olmağa çalışır. Bütün bunların şeytandan olduğunu bilərək, Allaha sığınmaq və şeytanın təlqinlərinə heç bir zaman qulaq verməmək lazımdır.

Həmçinin unudulmamalıdır ki, dünyadakı bütün pisliliklərin, müharibələrin, qırğınların, əxlaqsızlıqların kökündə şeytanın insanlar üzərindəki təsiri vardır.

79- Şeytanın özünə aid müstəqil bir gücü varmı?

Şeytan mövzusunda qəti olaraq bilinməli olan ən əhəmiyyətli nöqtə budur: Şeytanın özünə aid bir gücü yoxdur. Bütün digər varlıqlar kimi onu da Allah yaratmışdır və Allahın nəzarəti altındadır. Allahın diləməsi xaricində heç bir şey edə bilməz. Şeytan insanları azdırma vəzifəsini Allahın izni ilə davam etdirir. Bu şəkildə, Allah insanları imtahan etmək üçün yaratdığı dünya həyatında kimlərin şeytana uyacağını, kimlərinse uymayacağını sınayır. Allah bu həqiqəti belə bildirir.

Halbuki (İblisin) onlar üzərində heç bir hakimiyyəti yox idi. Lakin axirətə inananla ona şübhə edəni ayırd etmək üçün (İblisə bu fürsəti verdik). Sənin Rəbbin hər şeyə nəzarət edəndir. (Səba surəsi, 21)

80- Şeytanın kimlər üzərində təsiri olmaz?

Şeytanın səmimi möminlər üzərində heç bir təsiri olmaz. Allah bu həqiqəti Nəhl surəsinin 99-cu və 100-cü ayələrində belə bildirir:

Əlbəttə, iman edib Rəbbinə təvəkkül edənlərin üzərində onun (şeytanın) heç bir hökmranlığı yoxdur. Onun (şeytanın) hökmranlığı yalnız onu dost tutanların və Allaha şəriq qoşanların üzərindədir. (Nəhl surəsi, 99-100)

81- "Adamlıq dini" nədir?

Yoxsa onlar (İslamdan əvvəlki) cahiliyyə dövrünün hökmünümü istəyirlər? Yəqinliklə inanan bir qövmlər üçün Allahdan daha yaxşı hökm verən kim ola bilər?! (Maidə surəsi, 50)

Dünya üzərində ideologiyası, fəlsəfəsi, dünya görüşü nə olursa olsun, haqq dindən uzaqlaşmış bütün insanların tabe olduqları ortaq bir batil "din" vardır. Haqq dinin yaşanmadığı cəmiyyətlərin hamısında bu batil din yaşanır. Bəhs edilən cəmiyyətlərdəki insanlar dünyaya gəldikləri andan etibarən ətraflarından uzun müddət aldıkları təlqinlər nəticəsində, bu batil dinin təqdim etdiyi dəyər mühakimələrini, qaydaları, düşüncə tərzlərini mənimsəyirlər. Məhz bu dinin adı "Adamlıq dini" dir.

Adamlıq dinini yaşayan insanların ən əsas xüsusiyyəti Allahın razılığını deyil, yaşadıkları cəmiyyətin razılığını hədəfləmələri və həyatlarını buna uyğun qurmalarıdır.

Adamlıq dinini yaşayan cəmiyyətlərin insanlardan ən əhəmiyyətli istəkləri "adam olmaq" dır. "Adam olmaq" ifadəsi ilə nəzərdə tutulan isə, cəmiyyət tərəfindən ümumi qəbul edilmiş bir mədəniyyətə, rəftara və anlayışa sahib olmaq, məqbul olaraq tanıtılan müəyyən qəlibləri üzərində daşımaqdır. (Bu mövzu ilə əlaqədar baxın. Harun Yəhya, Adamlıq Dini)

82- Çoxluğun tətbiq etdiyi sistem mütləq doğrudurmu?

Allahın dinindən uzaq yaşayan cəmiyyətlərdəki ümumi qənaət çoxluğun hər zaman haqlı olacağı istiqamətindədir. Halbuki bu, insanların gəldiyi tamamilə yanlış bir nəticədir. Allah bizə Quranda "... insanların əksəriyyəti iman gətirən deyildir." (Yusif surəsi, 103) deyə xəbər vermişdir. Və yenə ayələrində bu iman etməyən çoxluğa uyanların da ziyanı uğrayacağını bildirir.

Əgər yer üzündəkilərin çoxuna tabe olsan, onlar səni Allahın yolundan azdırarlar. Onlar ancaq zənnə uyar və yalan danışarlar. (Ənam surəsi, 116)

Bütün bunlardan başa düşürük ki, hər dövrdə inananlar azlıq təşkil edəcək, Allahın dinindən uzaqlaşanlar isə əksəriyyət təşkil edəcək. Və bu vəziyyət Allaha iman edən və cəmiyyətin təqdim etdiyi "Adamlıq dini"ndən uzaq yaşayanların dəyərini qat-qat artıracaq.

83- "Adamlıq dini" ni tərk etmək üçün nə etmək lazımdır?

Təmali Allahı inkar etmək üzərinə qurulmuş bu sistemdən xilas olmağın yolu, ilk növbədə, yalnız Allahın razılığını axtarmaq və Onun Quranda təqdim etdiyi əxlaq və həyat tərzini tam şəkildə tətbiq etməyə çalışmaqdır. Bütün həyatını Quran ayələri istiqamətində təşkil edən insan, təbii olaraq cahil cəmiyyətin təqdim etdiyi pis əxlaqdan və çirkin rəftarlardan da uzaqlaşar.

84- Ağıl zəka arasındakı fərq nədir?

Ağıl yalnız möminlərin sahib olduğu əhəmiyyətli bir xüsusiyyətdir. Ancaq cəmiyyətdə bilinən ağıl anlayışı ilə Quran əxlaqını yaşamağın gətirdiyi ağıl bir-birindən çox fərqlidir. Quranda bəhsi keçən ağıl, zəkadan tamamilə fərqli bir anlayışdır. Zəka bir

insanın bioloji olaraq sahib olduğu beyinin gücüdür. Zəka nə artar, nə azalar. Ağıl isə Allahdan qorxub çəkinən təqva sahibi möminlərə Allah Qatından böyük bir nemət olaraq verilir. Və insanın təqvəsi ölçüsündə sahib olduğu ağıl səviyyəsi də artar.

Ağıl sahibi insanın ən diqqətə cərfan xüsusiyyətləri, Allahdan qorxub çəkinməsi, daima vicdanına uyması, hər hadisəni, gördüyü hər şeyi Qurana görə qiymətləndirilməsi və hər an Allahın razılığını axtarmasıdır. Bir insan dünyanın ən ağıllı, ən savadlı, ən mədəni insanı belə olsa əgər bu xüsusiyyətlərə sahib deyilsə, "ağıl"dan məhrum olacaq, bir çox həqiqəti görə bilməyəcək və anlamaq qabiliyyətindən məhrum olacaq. Allah ağılsızlığın necə bir bəla olduğunu belə bildirmişdir:

Şübhəsiz, Allah nəzdində canlıların ən pisi, (haqqı) düşünməyən karlar və lallardır. (Ənfal surəsi, 22)

Ağıl sahibi insan eyni zamanda uzaqgörəndir, hər zaman yerində və məqsədəuyğun qərarlar verər, daima hadisələrin mahiyyətini qavraya bilər, görünməyən tərəfini görə bilər. (<http://www.gercekakil.com/>)

85- İnsanın aqlını örtən amillər nələrdir?

İnsanın qəlbini və aqlını qapalı tutan şeylər, insanın ehtirasları və eqoist hissləridir. Məsələn, gələcək qorxusu, qısqanclıq, pula və maddi dəyərlərə qarşı duyulan ehtiraslı istəklər, duyğusalıq kimi şeylər insanı məşğul edər, aqlını örtər. Əsil düşünməli olduğu mövzuları; Allahın böyüklüyünü, Allahın yaratmasındakı mükəmməlliyi düşünə bilməyəcək hala düşər. Allah qurtuluşun ancaq nəfsin ehtiraslarından xilas olmaqla mümkün olacağını xəbər vermişdir:

“

... Kim nəfsinin xəsisliyindən qorunarsa, onlar əsl nicat tapanlardır.

(Həşr surəsi, 9)

86- Quranda Allahın təkəbbürlənənləri sevmədiyi ifadə edilir, Qurana görə təkəbbürlənmək nə deməkdir?

Qurana görə, təkəbbürlü insanın ən əsas xüsusiyyəti, sahib olduğu hər şeyin ona Allah tərəfindən verildiyini unudub, bununla öyünmək və təkəbbür göstərmək, cahilcəsinə özünü üstün hesab etməkdir. Bu mövzudakı əhəmiyyətli bir yanılma, öyünərək Allaha

qarşı təkəbbürlənən insanların həmişə düşüncəsiz xarakterli kəslər olduğunun düşünülməsidir. Halbuki, bir insanın gözəlliyini özündən bilməsi və bunun təsirində olması, qazandığı müvəffəqiyyətlərlə öyünməsi, özünü həmişə yetərli görməsi və heç vaxt "görəsən daha vicdanlı ola bilərəmmi?" deyə düşünməməsi, qürur və təkəbbür içində olması, təkəbbürlənməyin nümunələrindəndir. Bu səbəblə, hər insan bundan şiddətlə çəkinərək, Allaha qarşı aciz və möhtac olduğunu, Allahın istəsə, sahib olduğu hər şeyi əlindən alıb məhv edə biləcəyini düşünməlidir. Allah belə insanların sonunu bizə xəbər vermişdir:

Ona: “Allahdan qorx!” – deyildikdə lovğalıq onu günaha vadar edər. Ona cəhənnəm kifayətdir. Ora nə pis məskəndir! (Bəqərə surəsi, 206)

87- Quran əxlaqına görə təvazökar insan necə olmalıdır?

Təkəbbürlənməyin əksinə təvazökar insan, sahib olduğu hər şeyi ona Allahın bir nemət və sınaq olaraq verdiyini bilir. Aciz və möhtac bir insan olduğunun, Allahın diləməsi xaricində heç bir şeyə gücünün çatmayacağına fərqləndir. Bu səbəblə, hər zaman Allaha üz tutan, hər nemətə şükür edən bir insandır. Allah möminlərin təvazökar rəftarını tərifləmişdir:

Rəhmanın (xalis) bəndələri o kəslərdir ki, yer üzündə təvazökarlıqla yeriyər və cahillər onlara söz atdıkları zaman: “Salam!” - deyərlər. (Furqan surəsi, 63)

88- Niyətlərimə görə məsuliyyət daşıyırammı?

Hər bir insan öz niyyətinə görə məsuliyyət daşıyır. Allah bunu “... lakin qəlbinizin qazandığına (bilərəkdən etdiklərinizə) görə sizi cəzalandırar...” (Bəqərə surəsi, 225) ayəsi ilə bildirmişdir. Hər bir əməldə niyyət Allahın razılığını qazanmaq olmalıdır. Bir əməl

yaxşı görünə bilər, amma insanların razılığı və ya dünyəvi mükafat gözləntisi ilə edilərsə, Allah Qatında qəbul olunmaz.

89- Dünya həyatının aldadıcı bir bəzək olduğu ifadəsi nəyi nəzərdə tutur?

İnsanların içinə düşdükləri və düşünmədikləri ən əhəmiyyətli yanımlardan biri, dünya həyatını tək və həqiqi həyatları zənn etmələridir. Halbuki, dünya Allahın insanları sınamaq üçün yaratdığı keçici bir məkandır. Həqiqi olan ölümdən sonrakı həyatdır. Bu səbəbdən, tez keçən və çox qısa olan dünya həyatında insanları cəlb edən, onları özünə qapdırıb başlarını qatan hər şey "aldadıcı bir bəzək"dir. Qadınların, uşaqların, yığın-yığın qızıl-gümüşün, yaxşı cins atların, mal-qaranın və əkin yerlərinin verdiyi zövqlərə olan istək insanların gözüne gözəl göstərilmişdir. Bunlar, dünya həyatının keçici zövqüdür, gözəl qayıdış yeri isə Allah dərgahındadır. (Ali İmran surəsi, 14) ayəsində göründüyü kimi, Allah insanları bu aldadıcı bəzəyə qarşı xəbərdar edir və əsl gözəl yerin Allah Qatında olduğunu xatırladır.

90- İnsanların sahib olduqları acizliklərin hikmətləri nələrdir?

İnsanlara verilmiş bir çox fiziki zəiflik vardır. İlk növbədə, insan həm bədənini, həm də ətrafını təmiz saxlamaq, diqqətlə qulluq etmək məcburiyyətindədir. Bu qulluq üçün ayırdığı vaxt həyatının olduqca böyük bir hissəsini əhatə edir. Lakin, insan nə qədər təmizlik və qayğı göstərsə də, bu müvəqqətidir. Dişlərini fırçalayan insan bir saat sonra heç fırçalamamış vəziyyətə düşə bilər. Yayda yuyunan insan 1-2 saatdan sonra heç yuyunmamış kimi hiss edə bilər.

Burada vacib olan şey fiziki acizliklərin bir məqsədə xidmət etdiyini anlamaqdır. Bunlar zəruri acizliklər deyil, onlar xüsusi olaraq yaradılmışdır. Eynilə, qocalıq və onunla birlikdə gələn dəyişikliklər də insanın dünya həyatının keçici olduğunu düşünməsi, çatışmazlıqlarla dolu bu dünyaya bağlanmaması və "əsl yurd" olan axirətə yönəlməsi üçün Allah tərəfindən xüsusi olaraq verilmiş acizliklərdir. Allah Quranda insanlara onlar üçün xeyirli olanın axirət olduğunu bildirmişdir:

Dünya həyatı yalnız oyun və əyləncədən ibarətdir. Şübhəsiz, axirət yurdu təqva sahibləri üçün daha xeyirlidir. Yenə də düşünüb dərk etmirsinizmi? (Ənam surəsi, 32)

91- Quranda keçmiş qövmlərdən bəhs edilməsinin hikməti nədir?

Allah Quranda tarix boyu yaşamış bütün qövmlərə doğru yolu göstərdiyini, elçiləri vasitəsilə onlara dünyanın müvəqqəti olduğunu və əsl yurdun axirət olduğunu xatırlatdığını bildirmişdir. Lakin yenə Quranda bildirildiyi kimi, insanların çoxu inkarda ısrar etmiş və elçilərin dəvətini qəbul etməmişlər. Bunun müqabilində, Allah onları heç gözləmədikləri bir şəkildə əzabla yaxalamış və bir qismini yer üzündən tamamilə silmişdir. (<http://www.kavimlerinhelaki.com>)

Quranda keçmişdə yaşamış qövmlərdən bəhs edilməsinin ən mühüm səbəblərindən biri bugünkü insanları eyni vəziyyətə düşməkdən çəkindirməkdir. Qədim cəmiyyətlərin başına gələn fəlakətlərə və onlara aid arxeoloji qalıqlara sadəcə hər hansı bir tarixi məlumat gözü ilə baxmaq və bunlardan ibrət götürməmək isə son dərəcə yanlış olar. Allah bu cəmiyyətlərin başına gələnlərdən öyüd-nəsihət almağı əmr etmişdir.

Biz onlardan əvvəl özlərindən daha güclü olan və ölkələri gəzib dolaşan neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. (Əzabdan) qurtuluş varmı?!” Həqiqətən, bunda, ağıl sahibi və gəlib diqqətlə qulaq asan kimsə üçün öyüd vardır. (Qaf surəsi, 36-37)

92- Cinlərin yaradılış məqsədləri nədir?

Allah Quranda bir çox ayədə cinlərin varlığından bəhs edir. Cinlər də ibadət etmək üçün yaradılmış canlılardır. Onlar insanlardan fərqli bir ölçüdə (aləmdə) yaşayırlar. Ayələrdə bildirildiyi kimi, insanlar onları görmür, lakin onlar insanları görə bilirlər. Xalq arasında cinlərin gələcək haqqında məlumat verə bildiklərinə dair yanlış bir təsəvvür var, halbuki Quranda onların belə bir qabiliyyətinin olmadığı xəbər verilmişdir. Bundan əlavə, ayələrdə cinlərin də Qurana görə məsuliyyət daşıdıqları bildirilir. Allah cinlərin də insanlarla eyni məqsədlə yaradıldıklarını belə bildirir:

“

Cinləri və insanları yalnız Mənə ibadət etsinlər deyə yaratdım.

(Zəriyə surəsi, 56)

93- Mələklər necə varlıqlardır?

Mələklər Allaha itaətdə qətiyyənlər xəta etməyən və insanlardan fərqli bir aləmdə yaşayan varlıqlardır. Mələklər insanlar kimi imtahan olunmaq üçün yaradılmamışlar. Allah onları günahsız varlıqlar kimi yaratmışdır. Allah onların hər birini ayrı-ayrı vəzifələrə təyin etmişdir və onlar bu vəzifələri tam şəkildə yerinə yetirirlər. Cəbrayıl, Allahın vəhyini peyğəmbərlərə çatdırmaqla vəzifəli olan mələkdir. Hər insanın iki yanında onun hər bir əməlini qeydə alan yazıcı mələklər vardır. Ölüm anı gəldikdə insanın canını almaqla vəzifəli olan mələklər mövcuddur. Zəbanilər isə cəhənnəmdəkilərin ən şiddətli əzabı yaşamasına cavabdeh olan mələklərdir.

Allah mələklərin itaətini belə bildirir:

“

... mələklər Allahın bəndəsi olmağı əsla özlərinə ar bilməzlər...

(Nisa surəsi, 172)

Allah şahidlik etdi ki, Özündən başqa heç bir ilah yoxdur. Mələklər və elm sahibləri də ədalətlə (buna şahidlik etdilər). O qüdrətli və hikmət sahibindən başqa heç bir ilah yoxdur. (Ali İmran surəsi, 18)

94- Zamana necə tərif verə bilərik?

Zamana bir anı başqa bir anla müqayisə etmə metodu kimi tərif verilə bilər. Bu mövzuya belə bir misal verə bilərik: Bir cismə vurduğumuzda müəyyən bir səs çıxır. Eyni cismə beş dəqiqə sonra vurduğumuzda yenə bir səs çıxır. İnsan birinci səs ilə ikinci səs arasında bir müddət olduğunu düşünür və bu müddətə "zaman" deyir.

Halbuki ikinci səsi eşitdiyi anda birinci səs artıq onun zəhnindəki bir xəyaldan ibarətdir. İnsan yaddaşında olanı yaşamaqla olduğu anla müqayisə edərək zaman qavrayışını əldə edir. Əgər bu müqayisə olmasa, zaman qavrayışı da olmaz.

95- Zamanın nisbi olması nə deməkdir?

Az əvvəl qeyd etdiyimiz kimi, zaman qavrayışı iki hadisəni bir-biri ilə müqayisə etməklə ortaya çıxır. Halbuki bu müqayisə beynimizin daxilində verilən bir qərardır və buna görə də nisbidir. Bunun ən bariz nümunəsini yuxularımızda görürük. Yuxuda gördüklərimizin saatlarla davam etdiyini hiss etsək də, əslində hər şey bir neçə dəqiqə, hətta bir neçə saniyə çəkir. Bu mövzu ilə bağlı bir çox nümunə Quran ayələrində də bildirilmişdir. Bəzi ayələrdə insanların zaman qavrayışlarının fərqli olduğuna, insanın əslində çox qısa bir müddəti çox uzunmuş kimi qavraya bildiyinə işarə edilmişdir. Bu mövzudakı ayələrdən biri belədir:

Allah (inkar edənlərə) belə deyəcək: “Yer üzündə neçə il qaldınız?” Onlar: “Bir gün, yaxud günün bir hissəsi qədər qaldıq. Sayanlardan (mələklərdən) soruş!” - deyəcəklər. Allah deyəcək: “Sadəcə az bir müddət qaldınız. Kaş bunu biləydiniz. (Muminun surəsi, 112-114)

96- Tale nədir?

Şübhəsiz ki, Biz hər şeyi tale ilə yaratdıq. Bizim əmrimiz bir göz qırpımında gerçəkləşər. (Qəmər surəsi, 49-50)

Tale Allahın keçmiş və gələcək bütün hadisələri "tək bir an" olaraq bilməsidir. İnsanların böyük bir hissəsi Allahın hələ yaşanmamış hadisələri öncədən necə bildiyini soruşur və talenin mahiyyətini anlama bilmirlər. Halbuki "yaşanmamış hadisələr" yalnız bizim üçün yaşanmamışdır. Allah isə zamandan və məkandan münəzzəhdir. Onsuz da bunları yaradan Özüdür. Allah qatında "zaman" kimi bir anlayış yoxdur. Bu səbəbdən Allah üçün keçmiş, gələcək və indiki zaman birdir və hamısı olub-bitmişdir.

97- Allahın təyin etdiyi taleni insanların dəyişdirməsi mümkün deyil.

Bu, cəmiyyətdə yayılmış olan yanlış bir tale anlayışıdır. Məsələn, ölümdən dönmə bir xəstə haqqında "taleyinə qalib gəldi" kimi cahilcə ifadələr işlədilir. Halbuki heç kim taleyini dəyişə bilməz. Ölümdən dönmə şəxs, taleyində ölümdən dönməsi yazıldığı üçün ölməmişdir. "Taleyimə qalib gəldim" deyərək özlərini aldadanların bu cümləni işlətmələri və düşükləri psixoloji vəziyyət də yenə onların taleyindədir.

Çünki tale Allahın elmidir. Bütün zamanı eyni anda bilən, hər zamana və məkana hakim olan Allah üçün hər şey taledə yazılmış və bitmişdir. Allah üçün zamanın tək olduğunu Quranın üslubundan da anlayırıq. Bizim üçün ölümümüzdən sonra baş verəcək bəzi hadisələr Quranda artıq olub-bitmiş hadisələr kimi nəql edilir. Allah bizim bağlı olduğumuz nisbi zaman ölçüsündən münəzzəhdir. Allah bütün hadisələri zamansızlıqda diləmiş, insanlar bunları etmiş, bütün bu hadisələr yaşanmış və nəticələnmişdir.

98- Yenidən dirilmə necə olacaq?

Allah sonsuz qüdrət sahibidir və hər bir varlığın Yaradıcısıdır. Şübhəsiz ki, hər şeyi yoxdan var edən, insanı bir damla sudan yaradan Allah, onları bənzər şəkildə yenidən yaratmağa da qadirdir. Allah insanların bu sualını Quranda belə cavablandırmışdır:

Bu, onların cəzasıdır. Çünki onlar ayələrimizi inkar etmiş və: “Sür-sümük olub çürüdükdən sonra həqiqətən, yenidən dirildiləcəyikmi?” - demişdilər. Bilmirlərmi ki, göyləri və yeri yaradan Allah onların bənzərini yaratmağa da qadirdir?! Allah onlar üçün bir əcəl təqdir etdi. Bunda heç bir şübhə yoxdur. Ancaq zalımlar inkarçılıqdan başqasını qəbul etmədilər. (İsra surəsi, 98-99)

99- Materialist fəlsəfə niyə keçərli deyil?

Materialist fəlsəfə hər şeyin maddədən ibarət olduğunu, kainatın yaradılmadığını, əzəldən bəri mövcud olduğunu və sonsuza qədər də mövcudluğunu davam etdirəcəyini iddia edən batil bir düşüncə sistemidir.

Lakin əsrimizdəki elmi nailiyyətlər bu fəlsəfənin iddialarının tamamilə əsassız olduğunu ortaya qoymuşdur. İlk növbədə, Quranda 1400 il əvvəl xəbər verildiyi kimi, kainatın bir başlanğıcı olduğu, yəni yoxdan var edildiyi və bir sonunun olduğu elm

aləmi tərəfindən qəbul edilmişdir. Ardınca, "maddə" dediyimiz şeyin əslinə heç vaxt çata bilmədiyimiz, onun bir "hisslər məcmusu" olduğu yenə elm tərəfindən sübut edilmişdir. Bu iki təməl iddianın çökməsi materialist fəlsəfəni tamamilə keçərsiz etmişdir.

100- Kainat necə var oldu?

“

O, göyləri və yeri yoxdan var edəndir...

(Ənam surəsi, 101)

Bu gün elm dünyası kainatın "Böyük Partlayış" (Big Bang) adlanan hadisə nəticəsində yoxluqdan bir anda meydana gəldiyini qəbul edir. Bu nəzəriyyənin qəbul edilməsini təmin edən dəlillər bunlardır:

Kainatın genişlənməsi: 1929-cu ildə Edvin Habbbl (Edwin Hubble) tərəfindən bütün səma cisimlərinin bir-birindən uzaqlaşdığı, yəni kainatın getdikcə genişləndiyi sübut olundu. Bu, kainatın tək bir nöqtədən partlayışla başladığının dəlilidir.

Kosmik Fon Radiasiyası: Kainat bir partlayış nəticəsində yaranıbsa, ondan geriye bir radiasiya qalmalı idi və bu radiasiya kainat hər yerinə bərabər paylanmalıdır. 1965-ci ildə bu radiasiya aşkar edildi və peyqlər vasitəsilə təsdiqləndi.

Kainatdakı hidrogen-helium nisbəti: Böyük Partlayışın (Big Bang) digər mühüm sübutu isə kosmosdakı hidrogen və helium qazlarının miqdarıdır. Müasir dövrdə aparılan ölçmələr nəticəsində məlum olmuşdur ki, kainatdakı hidrogen-helium qazlarının nisbəti, Böyük Partlayışdan sonra qalmalı olan hidrogen-helium nisbətinin nəzəri hesablamaları ilə tamamilə üst-üstə düşür. Əgər kainatın bir başlangıcı olmasaydı və o, əzəldən bəri mövcud olsaydı, tərkibindəki hidrogen ulduzlardakı nüvə reaksiyaları

nəticəsində tamamilə yanaraq heliuma çevrilmiş olardı.
(<http://www.evrenmucizesi.com>)

Kainatın yoxdan var olduğunu, başqa sözlə, yaradıldığını sübut edən Böyük Partlayış nəzəriyyəsi, materialist fəlsəfənin "kainat sonsuzdan bəri mövcuddur" iddiasını qəti şəkildə alt-üst etmişdir.

101- Materialistlər insan ruhunu necə izah edirlər?

Hər şeyin maddədən ibarət olduğunu zənn edən materialistlər insan ruhunu və şüurunu heç bir şəkildə izah edə bilmirlər. Bildiyimiz kimi, insan bədəni də daxil olmaqla hər şey atomlardan ibarətdir. Yəni canlı-cansız bütün varlıqlar atomların fərqli formalarda bir araya gəlməsi ilə yaranırlar. Məhz, materialistlərin ən çox çətinliyə düşdükləri məqamlardan biri budur.

İnsan şüurlu, iradə sahibi olan, düşünə, danışa, dərk edə, qərar verə və mühakimə yürüdə bilən bir varlıqdır. Belə bir varlığın, materialistlərin iddia etdiyi kimi, nəzarətsiz təsadüflərlə, şüursuz atomların öz-özünə bir araya gəlməsi nəticəsində ortaya çıxması qeyri-mümkündür. Düşünə bilməyən, dərk etməyən, qərar qəbul edə bilməyən atomların ani bir qərarla bir araya gəlib insan ruhunu formalaşdırmaları mümkün deyil. Buna görə də materialistlərin insanın sahib olduğu ruhla bağlı hər hansı bir izahı da yoxdur. (www.darwinistpanik.com)

102- Təkamül nəzəriyyəsi nəyi iddia edir?

Təkamül nəzəriyyəsi canlılığın təsadüfən yarandığını iddia edir. Dolayısı ilə bu qeyri-elmi iddiaya görə, cansız və şüursuz atomlar bir araya gələrək əvvəlcə hüceyrəni formalaşdırıblar, sonradan isə bu atomlar bir şəkildə digər canlıları və insanı meydana gətiriblər. Təkamülçülərin bu iddiası ilə bağlı bir təcrübə hazırlayaq və onların yüksək səslə dilə gətirə bilmədikləri bir iddianı onlar adına "Darvin düsturu" adı ilə araşdıraq:

Təkamülçülər böyük çəlləklərin içinə canlılığın strukturunda olan elementlərdən bol miqdarda qoysunlar. Hətta normal şəraitdə mövcud olmayan, lakin bu qarışıqın içində olmasını zəruri hesab etdikləri materialları da bu çəlləklərə əlavə etsinlər. Qarışıqların içinə istədikləri qədər amin turşusu, istədikləri qədər (təkcə birinin belə təsadüfən yaranma ehtimalı 1/10950 olan) zülal doldursunlar. Bu qarışıqda istədikləri dərəcədə istilik və rütubət versinlər, müasir cihazlarla qarışdırsınlar. Çəlləklərin başında da

növbəli şəkildə milyardlarla, hətta trilyonlarla il gözləsinlər. Lakin nə edirlərsə etsinlər, o çəlləklərdən qətiyyən bir insan çıxara bilməzlər. Şirləri, pələngləri, qarışqaları, qızılgülləri, zanbaqları, maqnoliya çiçəklərini, qırqovulları, ağacdələnləri, balinaları, kenquruları, atları, tutuquşuları, bananları, portağalları, zeytunları, narları, üzümləri və bunlar kimi milyonlarla canlı növündən heç birini yarada bilməzlər. Nəinki burada bir neçəsini saydığımız bu canlı varlıqları, onların hətta tək bir hüceyrəsini belə əldə edə bilməzlər.

103- Təkamül nəzəriyyəsinin canlılığın yaranması ilə bağlı iddiasının hər hansı bir əsası varmı?

Xeyr, təkamülçülərin canlıların təsadüfən yarandığını irəli sürən iddiaları əsassızdır. Təkamül adlı bir proses baş verməmişdir. Lakin yenə də bu mövzuda ısrarlı olanlar üçün nəzəriyyənin keçərsizliyi ilə bağlı dəlilləri izah edək. Təkamülçülərin müəyyən əsas klassik iddiaları vardır. Bunlar aşağıdakılardır:

Təbii seçmə və mutasiya vasitəsilə yeni canlı növlərinin yarandığını iddia edirlər.

Strukturu təbii şəraitə uyğun gəlməyən canlıların məhv olacağını, uyğun olanların isə nəsilərini davam etdirəcəyini iddia edən təbii seçmə mexanizminin yeni bir növ ortaya çıxarması mümkün deyil. Bu, sadəcə mövcud növlər arasında seçilməyə (ələnməyə) səbəb olur, əsla yeni bir növ yarada bilməz. Mutasiyalar isə yalnız DNT-də təxribat törədir. Mutasiyaların təsiri zərərliyə, onların yeni bir növ yaratması da qətiyyən mümkün deyil.

Canlıların sudan quruya keçdiyini iddia edirlər.

Suda yaşayan bir canlının quruya keçməsi mümkün deyil. Çünki bir canlı öz bədən çəkisini, bədən temperaturunu, bədənindəki suyun istifadə sistemini, böyrək quruluşunu, tənəffüs sistemini və həyat tərzini dəyişərək özünü tamamilə başqa bir canlıya çevirə bilməz.

Quşların sürünənlərdən təkamül etdiyini iddia edirlər.

Belə bir şey də mümkün deyil. Çünki:

Quşların qanadlarının sürünənlərin pulcuqlarının dəyişməsi nəticəsində yaranması imkansızdır.

Quşların ağciyərləri quru canlılarının ağciyərlərinin tamamilə əksi olan bir prinsipə işləyir.

Quşların uçmasında mühüm amil olan sümükləri quru canlılarına nisbətən daha yüngüldür.

Quşların və sürünənlərin sümük-özələ sistemləri bir-birindən tamamilə fərqlidir.

Məməlilərin də sürünənlərdən təkamül etdiyini iddia edirlər.

Bu da tamamilə əsassız bir iddiadır. Çünki sürünənlərin bədəni pulcuqlarla örtülüdür, onlar soyuqqanlıdırlar və yumurta qoymaqla çoxalırlar. Məməlilər isə istiqlanlıdırlar, bədənəri tüklərlə örtülüdür və doğaraq çoxalırlar.

104- Təkamülü təkzib edən digər dəlillər hansılardır?

Bu dəlilləri daha da detallandırmaq mümkündür. Lakin əsas olanlardan bir neçəsi bunlardır:

İlk növbədə, müasir elm qəti şəkildə sübut etmişdir ki, cansız maddələrdən canlı maddələr yarana bilməz.

İndiyə qədər təkamülçülərin canlıların bir-birindən təkamül edərək inkişaf etməsi iddiasını dəstəkləyən tək bir keçid forması (ara keçid fosili) belə tapılmamışdır. Normal növlərə aid milyonlarla fosil tapılmasına baxmayaraq, bu günə qədər heç bir yarı sürünən-yarı quş, yarı balıq-yarı sürünən və ya yarı meymun-yarı insan xüsusiyyətli canlıya aid izə rast gəlinməmişdir. Bu günə qədər əldə edilən 250 milyon fosil, təkamülün heç vaxt baş vermədiyini, canlıların ortaq bir əcdaddan gəlmədiklərini və

növlərin bir-birinə çevrilmədiklərini sübut etmişdir. Fosil qalıqlarının ortaya qoyduğu həqiqət budur ki, hər bir canlı növü sahib olduğu bütün xüsusiyyətlərlə birlikdə anidən yaradılmışdır və nəsli davam etdiyi müddətdə heç bir dəyişikliyə məruz qalmamışdır.

Canlılığın təməl daşı olan zülallar təsadüfən yarana bilməz. 500 amin turşusundan ibarət bir zülalın təsadüfən yaranma ehtimalı 1/10950-dir. Qısacası, ağlın qavrama həddlərindən qat-qat yüksək olan bu ehtimalın reallaşma imkanı "0"-dır.

105- Təkamül nəzəriyyəsi canlılığın yer üzündə birdən ortaya çıxmasını necə izah edir?

Təkamül nəzəriyyəsi yer üzündə canlılığın ortaya çıxması ilə bağlı heç bir izah verə bilmir.

Yer qatları və fosil qalıqları araşdırıldıqda, yer üzündəki canlı həyatının birdən-birə ortaya çıxdığı görünür. Kompleks canlıların fosillərinə rast gəlinən ən dərin yer qatı, yaşı 520-530 milyon il olduğu hesablanan "Kembri" qatıdır. Kembri süxurlarında tapılan fosillər müxtəlif kompleks onurğasız növlərinə aiddir. Maraqlı məqam odur ki, bir-birindən çox fərqli olan bu növlərin hamısı bir anda və heç bir əcdadı olmadan ortaya çıxmışdır. Məhz buna görə də geoloji ədəbiyyatda bu möcüzəvi hadisə "Kembri partlayışı" kimi adlandırılır.

Dünyanın necə olub da belə birdən-birə bir-birindən çox fərqli onurğasız növləri ilə dolub-daşması, heç bir orta əcdada sahib olmayan ayrı-ayrı növlərdəki canlıların heç bir təkamül mərhələsi keçmədən necə ortaya çıxdıqları təkamülçülərin əsla cavablandırma bilmədikləri suallardır. (<http://www.hayvanlaralemi.net>)

106- Təkamülçülərin xalqı aldatmaq məqsədiylə etdikləri saxtakarlıqlar nələrdir?

Qəzetlərdə, jurnallarda və filmlərdə görünən "meymun-adam"ların hamısı, əslində, təkamülçülərin xəyal məhsulu olan təsvirlərdir. Təkamülçülər bəzən tək bir diş əsaslanaraq burun, dodaq quruluşu, saç və qaş forması kimi fosil izi qoymayan xüsusiyyətləri özlərinə görə formalaşdırır və yarı meymun yarı insan görünüşlü illüstrasiyalar hazırlayır, hətta bunların ailələrini və sosial həyatlarını mövzu alan saxta rəsmlər çəkirlər. Bu üsuldən istifadə edərək xalqı yanlış yönləndirməyə çalışırlar.

Bununla yanaşı, təkamülçülər tapa bilmədikləri fosilləri "istehsal edirlər", yəni saxtakarlıqlara əl atırlar. Zaman keçdikcə üzə çıxan bu saxtakarlıqlardan ən məşhur bir neçəsi bunlardır:

Piltown adamı: Təkamülçülər insan kəllə sümüyünə oranqutan çənəsi əlavə edərək etdikləri bu saxtakarlıqla elm dünyasını 40 il boyu aldatmışlar. 500 yaşındakı bir insan kəlləsinə yeni ölmüş bir oranqutanın çənə sümüyünü birləşdirmişlər. Dişləri insana aid olduğu təəssüratını yaratmaq üçün sonradan əlavə etmiş, birləşmə yerlərini isə törpüləmişlər. Bundan əlavə, bütün parçalar köhnə görünməsi üçün kalium-dixromat ilə ləkələnmişdir.

Nebraska adamı: 1922-ci ildə təkamülçülər tapdıqları bir azı diş fosilinin insan və meymunların ortaq xüsusiyyətlərini daşdığını iddia etmişlər. Bu mövzu ilə bağlı çox dərin "elmi" araşdırmalar aparılmış və dişə "Nebraska adamı" adı verilmişdir. Bu tək diş əsaslanaraq Nebraska adamının kəllə sümüyünün və bədəninin rekonstruksiya rəsmləri çəkilmişdir. Hətta daha da irəli gedərək Nebraska adamının, həyat yoldaşının və uşaqlarının təbii mühitdə ailəvi rəsmləri də nəşr edilmişdir. Lakin 1927-ci ildə skeletin digər parçaları da tapılmış və bu dişin bir vəhşi qabana aid olduğu anlaşılmışdır.

107- "İbtidai insan" anlayışı təkamülçü bir cəfəngiyatdır

"İbtidai insan" deyə bir şey yoxdur. Bu mövzudakı bir çox dəlildən bir neçəsi belədir:

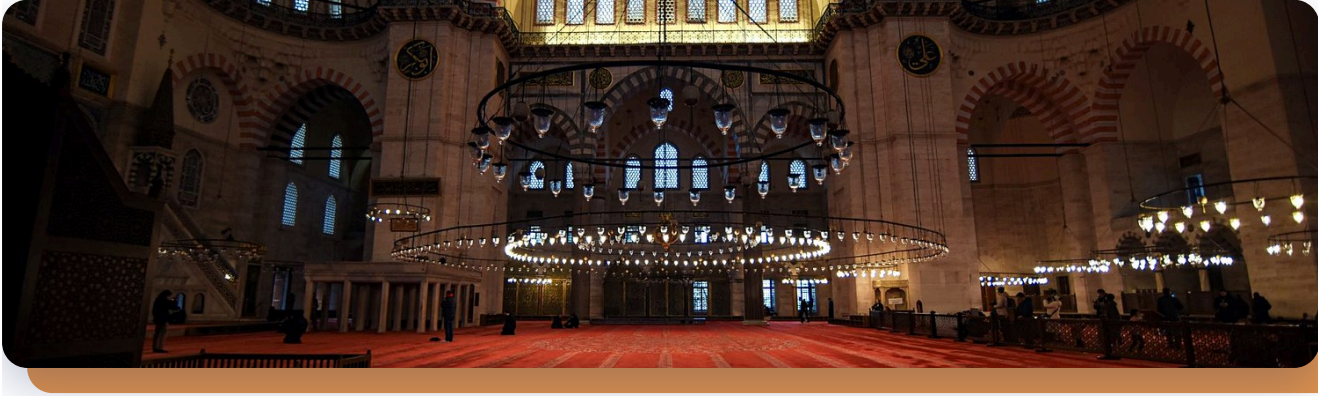
1995-ci ildə İspaniyada tapılan insan fosili "insanın təkamülü" nağılını qəti şəkildə alt-üst etmişdir. Atapuerka bölgəsində tapılan 800 min illik insan kəllə sümüyü fosili təkamülçülərin yarı meymun canlıların yaşadığını iddia etdikləri dövrə aiddir və müasir insandan fərqlənmir. Yəni 800 min il əvvəlki insanla bugünkü insan arasında heç bir fərq yoxdur.

14 mart 1998-ci ildə "New Scientist" jurnalında dərc olunan "İlk insanlar sandığımızdan çox daha ağıllı idi..." başlıqlı xəbəyə görə, təkamülçülərin Homo Erectus olaraq adlandırdıqları insanlar bundan 700 min il əvvəl gəmiçiliklə məşğul olurdular. Gəmi hazırlayacaq bilik və texnologiyaya, eləcə də dəniz nəqliyyatını tələb edən bir mədəniyyətə sahib olan bu insanların "ibtidai" sayılması, əlbəttə ki, qeyri-mümkündür.

Təkamülçülərin Neandertal insanı kimi xarakterizə etdiyi insan irqinin günümüzdən on minlərlə il əvvəl geyim-kecim biliyinə sahib olduğunu göstərən 26 min illik iynə fosilləri

də tapılmışdır. Buradan aydın olur ki, saxta təsvirlərlə qəsdən meymunabənzər bir görünüş verilən Neandertalların da bugünkü insanlardan heç bir fərqi yoxdur.

108- Canlılardakı kompleks sistemlərin meydana gəlməsi təkamüllə izah edilə bilərmi?

Xeyr, izah edilə bilməz. Canlılardakı göz, qulaq kimi çoxsaylı hissədən ibarət kompleks sistemlər ancaq bütün parçaları əskiksiz şəkildə bir yerdə olduqda fəaliyyət göstərə bilirlər. Məsələn, gözün görə bilməsi üçün onu təşkil edən 40-a yaxın orqanoidin bir yerdə olması zəruridir. Bunlardan bircə dənəsi, məsələn, gözün torlu qişası və ya göz yaşı vəziləri olmazsa, göz görə bilməz. Beləliklə, buradan çıxan nəticə odur ki, bu cür sistemlərin bütün hissələri eyni anda mövcud olmalıdır. Bu da təkamülün keçərsizliyini bir daha ortaya qoyur.

Bəs kompleks bir quruluşun bir anda mövcud olmasının mənası nədir? Şübhəsiz ki, bir çox hissənin eyni anda, eyni yerdə meydana gəlməsi ancaq xüsusi bir yaradılışın nəticəsi ola bilər.

109- Təkamül nəzəriyyəsi elmi baxımdan heç bir əsası olmadığı halda, niyə bəzi dairələr tərəfindən bu qədər ısrarla müdafiə olunur?

Allahın varlığını gözərdi edən, Ona qarşı məsuliyyət daşdığını qəbul etmək istəməyən insanlar bu istəklərini reallaşdırma bilmək və digər insanlara da bu düşüncələrini qəbul etdirmək üçün ağlabatan bir bəhanə axtarırlar. Hər şeyin təsadüfən yarandığını iddia edərək Allahın aşkar olan varlığını inkar etdirməyə və beləliklə də heç kimə qarşı məsuliyyət daşımadıqlarını qəbul etdirməyə çalışırlar. (Allahı uca tutur və nöqsanlardan tənzip edirik).

Məhz bu məqamda təkamül nəzəriyyəsi inkarcı fəlsəfələr üçün sözdə "elmi" bir dayaq formalaşdırır. Buna görə də Allahı inkar etməkdə inad edən insanlar, elmi bir əsası olmasa da, doğruluğuna inansalar da, inanmasalar da, bu nəzəriyyəni ideoloji və fəlsəfi bir zərurət kimi müdafiə edirlər.

(<http://www.evrimbilimdegildir.com>)

... “Sən bütün nöqsanlardan uzaqsan!

Biz Sənin bizə öyrətdiklərindən başqa heç bir şey bilmirik.

Şübhəsiz ki, Sən hər şeyi bilənsən, hikmət sahibisən!”

“

(Bəqərə surəsi, 32)

Təkamül yalanı

Darvinizm, yeni təkamül nəzəriyyəsi yaradılış həqiqətini inkar etmək məqsədilə irəli sürülmüş, ancaq uğursuzluqla nəticələnmiş elmdən kənar cəfəngiyatdan başqa bir şey deyil. Canlıların cansız maddələrdən təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edən bu nəzəriyyə kainatda və canlılarda çox möcüzəvi nizam olduğunun elm tərəfindən sübut edilməsi ilə və təkamül prosesinin əsla baş vermədiyini göstərən 350 milyona yaxın fosilin tapılması ilə süqut etmişdir. Beləliklə, Allah'ın bütün kainatı və canlıları yaratdığı elm tərəfindən də sübut edilmişdir. Bu gün təkamül nəzəriyyəsini dirçəltmək üçün dünya səviyyəsində aparılan təbliğat sadəcə elmi həqiqətlərin təhrif olunmasına, tərəfli şərhinə, elm adı altında söylənilən yalan və saxtakarlıqlara əsaslanır.

Ancaq bu təbliğat həqiqəti gizlətmir. Təkamül nəzəriyyəsinin elm tarixində ən böyük xəta olması son 20-30 il ərzində elm dünyasında getdikcə daha ucadan dilə gətirilir. Xüsusilə 1980-ci illərdən sonra aparılan tədqiqatlar darvinist iddiaların tamamilə səhv olduğunu üzə çıxarmış və bu həqiqət bir çox elm adamı tərəfindən dilə gətirilmişdir. ABŞ-da biologiya, biokimya, paleontologiya kimi fərqli sahələrlə məşğul olan bir çox elm adamı darvinizmin əsassızlığını görür, canlıların mənşəyini artıq yaradılışla açıqlayırlar.

Təkamül nəzəriyyəsinin süqutundan və yaradılış dəlillərindən digər bir çox əsərimizdə bütün elmi təfərrüatları ilə bəhs etmişik və etməyə davam edirik. Ancaq əhəmiyyəti baxımından mövzudan burada da bəhs etməkdə fayda var.

Darvini məhv edən çətinliklər

Təkamül nəzəriyyəsi tarixi qədim yunanlara gedib çıxan bir təlim olmasına baxmayaraq, XIX əsrdə hərtərəfli şəkildə irəli sürüldü. Nəzəriyyəni elm dünyasının gündəminə gətirən ən mühüm irəliləyiş Çarlz Darvinin 1859-cu ildə nəşr edilən

“Növlərin mənşəyi” adlı kitabı idi. Darvin bu kitabda dünyadakı müxtəlif canlı növlərini Allah'ın ayrı-ayrı yaratdığına qarşı çıxırdı. Darvinin fikrincə, bütün növlər ortaq əcdaddan törəmiş və zaman ərzində kiçik dəyişikliklərlə müxtəlifləşmişdilər.

Darvinin nəzəriyyəsi heç bir konkret elmi tapıntıya əsaslanmırdı; özünün də qəbul etdiyi kimi, sadəcə bir məntiq yeritmə idi. Hətta Darvin kitabındakı “Nəzəriyyənin qarşısında duran çətinliklər” başlıqlı uzun bölmədə etiraf etdiyi kimi, nəzəriyyə bir çox mühüm suala cavab verə bilmirdi.

Darvin nəzəriyyəsinin qarşısındakı çətinliklərə inkişaf edən elmin üstün gələcəyinə, yeni elmi kəşflərin nəzəriyyəsinə gücləndirəcəyinə ümid edirdi. Bunu kitabında tez-tez bildirirdi. Ancaq inkişaf edən elm Darvinin ümidlərinin tam əksinə, nəzəriyyənin əsas iddialarını bir-bir əsassız qoydu.

Darvinizmin elm qarşısındakı məğlubiyyətini üç əsas başlıq altında təhlil etmək olar:

Nəzəriyyə həyatın yer üzündə ilk dəfə necə ortaya çıxdığını əsla açıqlaya bilmir.

Nəzəriyyənin irəli sürdüyü təkamül mexanizmlərinin, əslində, təkamül xarakterinə malik olduğunu göstərən heç bir elmi tapıntı yoxdur.

Fosillər təkamül nəzəriyyəsinin iddialarının tam əksini göstərir.

Bu bölmədə bu üç əsas başlığı əsaslı təhlil edəcəyik.

Keçilməz ilk pillə: həyatın mənşəyi

Təkamül nəzəriyyəsi bütün canlı növlərinin bundan təxminən 3.8 milyard il əvvəl dünyada fantastik şəkildə təsadüfən meydana gələn bircə canlı hüceyrədən törədiklərini iddia edir. Bircə hüceyrənin milyonlarla kompleks canlı növünü necə əmələ gətirməsi və əgər həqiqətən bu cür təkamül baş vermişsə, nə üçün izlərinin fosillərdə tapılmadığı nəzəriyyənin açıqlaya bilmədiyi suallardandır. Ancaq bütün bunlardan əvvəl iddia edilən təkamül prosesinin ilk pilləsi üzərində dayanmaq lazımdır. Həmin ilk hüceyrə necə ortaya çıxmışdır?

Təkamül nəzəriyyəsi cahilliklə yaradılışı inkar etdiyinə görə, həmin ilk hüceyrənin heç bir plan və nizam olmadan təbiət qanunları çərçivəsində təsadüfən meydana gəldiyini iddia edir. Yəni bu nəzəriyyəyə əsasən, cansız maddə kortəbii təsadüflər nəticəsində ortaya canlı hüceyrə çıxarmalıdır. Ancaq bu, məlum olan ən təməl biologiya qanunlarına zidd iddiadır.

Həyat həyatdan gəlir

Darvin kitabında həyatın mənşəyindən heç bəhs etməmişdi. Çünki onun dövründəki ibtidai elm anlayışı canlıların çox sadə quruluşa malik olduqlarını fərz edirdi. Orta əsrlərdən bəri “spontane generation” adlı nəzəriyyəyə əsasən, cansız maddələrin təsadüfən birləşərək canlı varlıq əmələ gətirməsinə inanırdılar. Bu dövrdə həşəratların yemək artıqlarından, siçanların da buğdadan əmələ gəlməsi geniş yayılmış düşüncə idi. Bunu sübut etmək üçün qəribə təcrübələr aparılmışdı. Çirkli əsginin üstünə bir az buğda qoyulmuş və bir müddət sonra bu qarışıqdan siçanların əmələ gəlməsini gözləmişdilər.

Ətin qurdlanması da həyatın cansız maddələrdən törədiyinə dəlil hesab edilirdi. Lakin daha sonra məlum olacaqdı ki, ətin üstündəki qurdlar öz-özlərindən əmələ gəlmirlər, milçəklərin gətirib qoyduğu gözlə görülməyən sürfələrdən çıxırdılar. Darvin “Növlərin mənşəyi” adlı kitabını yazdığı dövrdə isə bakteriyaların cansız maddədən əmələ gəlməsi inancı elm dünyasında geniş şəkildə qəbul edilirdi.

Lakin Darvinin kitabının nəşr edilməsindən beş il sonra məşhur fransız bioloq Lui Paster təkamülə əsas verən bu inancı qəti şəkildə təkzib etdi. Paster apardığı uzun elmi fəaliyyət və təcrübələrdə gəldiyi nəticəni belə şərh etmişdi:

“Cansız maddələrin həyatı əmələ gətirməsi iddiası artıq qəti şəkildə tarixə gömülmüşdür”. (Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, səh. 2)

Təkamül nəzəriyyəsinin tərəfdarları Pasterin kəşflərinə uzun müddət qarşı çıxdılar. Ancaq inkişaf edən elm canlı hüceyrəsinin mürəkkəb quruluşunu üzə çıxardıqca həyatın öz-özünə əmələ gəlməsi iddiasının əsassızlığı daha da açıq şəkil aldı.

XX əsrdəki nəticəsiz səylər

XX əsrdə həyatın mənşəyi mövzusunı tədqiq edən ilk təkamülçü məşhur rus bioloq Aleksandr Oparin oldu. Oparin 1930-cu illərdə irəli sürdüyü bəzi tezislərlə canlı hüceyrəsinin təsadüfən meydana gələ biləcəyini sübut etməyə çalışdı. Ancaq bu fəaliyyətlər uğursuzluqla nəticələnəcək və Oparin bu etirafı etməli olacaqdı:

“Təəssüf ki, hüceyrənin mənşəyi təkamül nəzəriyyəsinin tamamilə əhatə edən ən qaranlıq nöqtədən ibarətdir”. (Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), səh. 196)

Oparinin yolunu davam etdirən təkamülçülər həyatın mənşəyi problemini həll etmək üçün təcrübələr aparmağa çalışdılar. Bu təcrübələrin ən məşhuru amerikalı kimyaçı Stenli Miller tərəfindən 1953-cü ildə aparıldı. Miller ibtidai atmosferdə mövcud olduğunu iddia etdiyi qazları bir təcrübədə birləşdirdi və bu qarışığa enerji verərək zülalları təşkil edən bir neçə üzvi molekul (amin turşusu) sintezlədi.

O illərdə təkamüllə bağlı mühüm mərhələ kimi tanılan bu təcrübənin əsassız olduğu və təcrübədə tətbiq edilən atmosferin yer şərtlərindən çox fərqli olduğu sonrakı illərdə üzə çıxacaqdı. ("New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", Bulletin of the American Meteorological Society, c. 63, Kasım 1982, səh. 1328-1330)

Uzun sükutdan sonra Millerin özü də tətbiq etdiyi atmosfer mühitinin həqiqi olmadığını etiraf etdi. (Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, səh. 7)

Həyatın mənşəyi problemini açıqlamaq üçün XX əsr boyu göstərilən bütün təkamülçü söylər uğursuzluqla nəticələndi. San Diyeqo Skrips İnstitutundan məşhur geokimyaçı Cefri Bada təkamülçü "Earth" jurnalında 1998-ci ildə dərc edilən bir məqalədə bu həqiqəti belə qəbul edir:

"Bu gün XX əsri arxada qoyarkən hələ də XX əsrin başlanğıcındakı ən böyük həll edilməmiş problemlə qarşı-qarşıyıq: həyat yer üzündə necə başlayıb". (Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, səh. 40)

Həyatın kompleks quruluşu

Təkamülçülərin həyatın mənşəyi ilə bağlı bu qədər çıxılmaz vəziyyətə düşməsinin başlıca səbəbi ən sadə hesab etdikləri canlıların bu qədər mürəkkəb quruluşa malik olmasıdır. Canlı hüceyrəsi insanın hazırladığı bütün texnoloji məhsullardan daha mürəkkəbdir. Belə ki, bu gün dünyanın ən qabaqcıl laboratoriyalarında belə cansız maddələr birləşdirilərək nəinki canlı hüceyrə, hətta hüceyrəyə aid bircə zülal da hasil etmək mümkün deyil.

Bir hüceyrənin meydana gəlməsi üçün lazımlı şərtlər əsla təsadüflərlə açıqlanmayacaq qədər çoxdur. Lakin bunu açıqlamağa heç ehtiyac yoxdur. Təkamülçülər hələ hüceyrə səviyyəsinə çatmadan çıxılmaz vəziyyətə düşürlər. Çünki hüceyrənin əsasını təşkil edən zülalların təsadüfən sintezlənmə ehtimalı riyazi cəhətdən sıfırdır.

Bunun ən əsas səbəbi budur ki, bir zülalın əmələ gəlməsi üçün başqa zülallar da olmalıdır. Bu səbəb bir zülalın təsadüfən əmələgəlmə ehtimalını tamamilə aradan qaldırır. Ona görə, təkcə bu fakt təkamülçülərin təsadüf iddiasını təkzib etmək üçün kifayətdir. Mövzunun əhəmiyyətini qısaca açıqlayaq:

- Fermentlər olmasa, zülal sintezlənmə bilməz, fermentlər də zülaldır.

- Bircə zülalın sintezlənməsi üçün 100-ə yaxın hazır zülal olmalıdır. Ona görə, zülalların olması üçün zülallar lazımdır.

- Zülalları sintezləyən fermentləri DNT hazırlayır. DNT olmasa, zülal sintezlənmə bilməz. Ona görə, zülalların əmələ gəlməsi üçün DNT də lazımdır.

-Zülal sintezləmə prosesində hüceyrədəki bütün orqanoidlərin mühüm funksiyaları var. Yəni zülalların əmələ gəlməsi üçün tam funksional hüceyrə bütün orqanoidləri ilə birlikdə mövcud olmalıdır.

Hüceyrənin nüvəsində yerləşən, genetik məlumat daşıyan DNT molekulu isə informasiya bankıdır. İnsan DNT-sindəki informasiyanı kağıza köçürmək istəsək, hər biri 500 səhifədən ibarət 900 cildlik kitabxana ortaya çıxar.

Burada çox maraqlı dilemma da var: DNT ancaq bir sıra xüsusi zülalların (fermentlərin) köməyi ilə qoşalaşa bilər. Amma bu fermentlər də ancaq DNT-dəki informasiya əsasında sintezlənir. Bir-birlərindən asılı olduqlarına görə, DNT-nin qoşalaşması üçün ikisi də eyni anda mövcud olmalıdır. Bu isə həyatın öz-özünə meydana gəlməsi ssenarisini çıxılmaz vəziyyətə salır. San Diyeqo Kaliforniya Universitetindən məşhur təkamülçü prof. Lesli Orcel “Scientific American” jurnalının 1994-cü il oktyabr sayında bu həqiqəti belə etiraf edir:

“Olduqca kompleks quruluşa malik olan zülalların və nuklein turşularının (RNT və DNT) eyni yerdə və eyni zamanda təsadüfən əmələ gəlmələri həddindən artıq ehtimaldan kənardır. Ancaq bunların biri olmadan digərini əldə etmək də mümkün deyil. Ona görə, insan məcburən həyatın kimyəvi yollarla meydana gəlməsinin tamamilə qeyri-mümkün olduğu nəticəsinə gəlir”. (Leslie E. Orgel, The Origin of Life on Earth, Scientific American, c. 271, Ekim 1994, səh. 78)

Şübhəsiz ki, əgər həyatın kortəbii təsadüflərlə öz-özünə meydana gəlməsi mümkün deyilsə, onda həyatın yaradıldığı qəbul edilməlidir. Bu həqiqət əsas məqsədi yaradılışı inkar etmək olan təkamül nəzəriyyəsini açıq-aydın əsassız edir.

Təkamülün xəyali mexanizmləri

Darvinin nəzəriyyəsini əsassız edən ikinci əsas cəhət nəzəriyyənin təkamül mexanizmləri kimi irəli sürdüyü iki anlayışın da, əslində, heç bir təkamül gücünə malik olmamasıdır.

Darvin irəli sürdüyü təkamül iddiasını tamamilə təbii seleksiya mexanizmi ilə əlaqələndirmişdi. Bu mexanizmə verdiyi əhəmiyyət kitabının adından da açıq şəkildə başa düşülür: “Növlərin mənşəyi, təbii seleksiya yolu ilə...”

Təbii seleksiya təbii seçmə deməkdir, təbiətdəki həyat uğrunda mübarizədə təbii şərtlərə uyğun və güclü canlıların həyatda qalacağı düşüncəsinə əsaslanır. Məsələn, yırtıcı heyvanlar tərəfindən təhlükəyə məruz qalan bir maral sürüsündə daha sürətlə qaçan marallar həyatda qalacaq. Beləliklə, maral sürüsü sürətlə qaçan və güclü fərdlərdən ibarət olacaq. Amma bu mexanizm maralların təkamül keçirməsinə səbəb olmaz, onları başqa bir canlı növünə, məsələn, atlara çevirməz.

Ona görə, təbii seçmə mexanizmi heç bir təkamül gücünə malik deyil. Darvin də bu həqiqəti anlamışdı və “Növlərin mənşəyi” adlı kitabında: “Faydalı dəyişikliklər baş vermədikcə təbii seçmə heç bir şey edə bilməz”, - demək məcburiyyətində qalmışdı. (Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, səh. 184)

Lamarkın təsiri

Bəs bu faydalı dəyişikliklər necə baş verə bilərdi? Darvin öz dövrünün ibtidai elm anlayışı çərçivəsində bu suala Lamarka əsaslanaraq cavab verməyə çalışmışdı. Darvindən əvvəl yaşamış fransız bioloq Lamarka görə, canlılar həyatları boyu keçirdikləri fiziki dəyişiklikləri sonrakı nəsllə ötürürlər, nəsildən-nəsllə toplanan bu xüsusiyyətlər nəticəsində yeni növlər meydana gəlir. Məsələn, Lamarkın fikrincə, zürafələr ceyranlardan törəyiblər, hündür ağacların yarpaqlarını yeməyə çalışarkən nəsildən-nəsllə boyunları uzanmışdır.

Darvin də buna bənzər misallar çəkmiş, məsələn, “Növlərin mənşəyi” kitabında qida tapmaq üçün suya girən bəzi ayıların tədricən balinalara çevrildiyini iddia etmişdi. (B. G. Ranganathan, *Origins?*, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988.)

Lakin Mendelin kəşf etdiyi və XX əsrdə inkişaf edən genetikə elmi ilə qəti şəkildə sübut edilən genetikə qanunları qazanılmış xüsusiyyətlərin sonrakı nəsillərə ötürülməsi

əfsanəsini məhv etdi. Beləliklə, təbii seçmə “təkbaşına” və tamamilə təsirsiz mexanizm olaraq qaldı.

Neodarvinizm və mutasiyalar

Darvinistlər isə bu vəziyyətə bir çıxış yolu tapmaq üçün 1930-cu illərin sonlarında müasir sintetik nəzəriyyəni və ya daha geniş yayılmış adı ilə neodarvinizmi ortaya atdılar. Neodarvinizm təbii seçmənin yanına faydalı dəyişiklik səbəbi kimi mutasiyaları, yəni canlıların genlərində radiasiya kimi xarici amillər və ya transkripsiya xətalari nəticəsində əmələ gələn pozulmaları əlavə etdi. Bu gün də elmi cəhətdən əsassız olduğunu bilmələrinə baxmayaraq, darvinistlər neodarvinist modeli müdafiə edirlər. Nəzəriyyə yer üzündəki milyonlarla canlı növünün, onların qulaq, göz, ağciyər, qanad kimi saysız-hesabsız mürəkkəb orqanlarının mutasiyalara, yəni genetik pozulmalara əsaslanan bir proses nəticəsində əmələ gəldiyini iddia edir. Amma nəzəriyyəni çarəsiz qoyan bir açıq elmi həqiqət var: mutasiyalar canlıları təkmilləşdirmirlər, əksinə, hər zaman canlılara zərər verirlər.

Bunun səbəbi çox sadədir: DNT çox mürəkkəb quruluşa malikdir. Bu molekula olan hər hansı təsadüfi təsir ancaq zərər verir. Amerikalı genetik B.G. Ranqanatan bunu belə açıqlayır:

“Mutasiyalar kiçik, təsadüfi və zərərliyərlər. Çox nadir meydana gəlirlər və ən yaxşı halda təsirsizdirlər. Bu üç xüsusiyyət mutasiyaların təkamül xarakterli təsir meydana gətirməyəcəyini sübut edir. Yüksək dərəcədə xüsusiləşmiş orqanizmdə meydana gələn təsadüfi dəyişiklik ya təsirsiz, ya da zərərli olur. Bir qol saatında meydana gələn təsadüfi dəyişiklik qol saatını təkmilləşdirməz. Ona böyük ehtimalla zərər verər və ya ən yaxşı halda təsir etməz. Bir zəlzələ bir şəhəri daha yaxşı hala salmaz, onu məhv edər”. (Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, səh. 179)

Bu günə qədər heç bir faydalı, yəni genetik məlumatı təkmilləşdirən mutasiya müşahidə edilməyib. Bütün mutasiyaların zərərli olması aşkar edilib. Aydın olmuşdur ki, təkamül nəzəriyyəsinin təkamül mexanizmi kimi göstərdiyi mutasiyalar, əslində, canlıları sadəcə məhv edən, şikəst edən genetik hadisələrdir (insanlarda mutasiyanın ən çox rast gəlinən təsiri xərçəngdir). Əlbəttə, məhvedici mexanizm təkamül mexanizmi ola bilməz. Təbii seçmə isə Darwinin də qəbul etdiyi kimi, tək başına heç bir şey edə bilməz. Bu həqiqət bizə təbiətdə heç bir təkamül mexanizminin olmadığını göstərir. Təkamül mexanizmi olmadığına görə, təkamül deyilən xəyali proses də baş verməyib.

Fosillər: ara-keçid formalardan əsər-əlamət yoxdur

Təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi prosesin baş vermədiyinin ən açıq göstəricisi isə fosillərdir.

Təkamül nəzəriyyəsinə görə, bütün canlılar bir-birlərindən törəyiblər. Əvvəlcədən mövcud olan bir canlı növü zaman ərzində digərinə çevrilmiş və bütün növlər bu şəkildə əmələ gəlmişlər. Nəzəriyyəyə əsasən, bu çevrilmə yüz milyon illər davam edən uzun dövrü əhatə etmiş və mərhələ-mərhələ irəliləmişdir. Bu təqdirdə iddia edilən uzun çevrilmə prosesi zamanı saysız-hesabsız ara növlər əmələ gəlməli və yaşamaladırlar.

Məsələn, keçmişdə balıq xüsusiyyətlərini daşımalarına baxmayaraq, bir tərəfdən də bəzi sürünən canlı xüsusiyyətlərini qazanmış yarı-balıq, yarı-sürünən canlılar yaşamalındır və ya sürünən xüsusiyyətlərini daşıyan, bir tərəfdən də bəzi quş xüsusiyyətləri qazanmış sürünən quşlar ortaya çıxmalıdır. Bunlar bir keçid prosesində olduqları üçün şikəst, yarımçıq, qüsurlu canlılar olmalıdır. Təkamülçülər keçmişdə yaşadığına inandıqları bu nəzəri məxluqları “ara-keçid forması” adlandırırlar.

Əgər, həqiqətən, bu cür canlılar keçmişdə yaşayıbsa, onların sayı və növü milyonlarla, hətta milyardlarla olmalıdır və bu əcaib canlıların qalıqlarına mütləq fosil izlərində rast gəlinməlidir. Darvin “Növlərin mənşəyi”ndə bunu belə açıqlamışdır:

“Əgər nəzəriyyəmə doğrudursa, növləri bir-biri ilə əlaqələndirən saysız-hesabsız ara-keçid növləri keçmişdə mütləq yaşamalındır... Onların yaşadığının dəlilləri də sadəcə fosil qalıqları arasında tapıla bilər”. (Charles Darwin, *The Origin of Species*, səh. 172, 280)

Ancaq bu sətirləri yazan Darvin ara-keçid formaların heç cür tapılmadığını bilir və bunun nəzəriyyəsi üçün böyük problem olduğunu görürdü. Ona görə, “Növlərin mənşəyi” kitabının “Nəzəriyyənin qarşısında duran çətinliklər” (*Difficulties on Theory*) adlı bölməsində belə yazmışdı:

“Əgər, həqiqətən, növlər digər növlərdən yavaş dəyişikliklərlə törəyibsə, nə üçün saysız-hesabsız ara-keçid formasına rast gəlmirik? Nə üçün bütün təbiət qarmaqarışıq vəziyyətdə deyil, məhz yerli-yerindədir? Saysız-hesabsız ara-keçid forması olmalıdır, bəs nə üçün yer üzünün çoxsaylı təbəqələrində onları tapmırıq?... Nə üçün hər geoloji forma və hər təbəqə belə qalıqlarla dolu deyil?” (Charles Darwin, *The Origin of Species*, səh. 172, 280)

Darvinin puç olan ümidləri

Ancaq XIX əsrin ortasından indiyə qədər dünyanın hər tərəfində qızğın fosil araşdırmaları aparılmasına baxmayaraq, ara-keçid formalarına rast gəlinməmişdir. Aparılan qazıntı işlərində və tədqiqatlarda əldə edilən bütün tapıntılar təkamülçülərin gözlədiklərinin əksinə, canlıların yer üzündə birdən-birə, tam və qüsursuz formada ortaya çıxdıqlarını göstərmişdir.

Məşhur ingilis paleontoloq Derek V. Eyser təkamülçü olmasına baxmayaraq, bu həqiqəti belə etiraf edir:

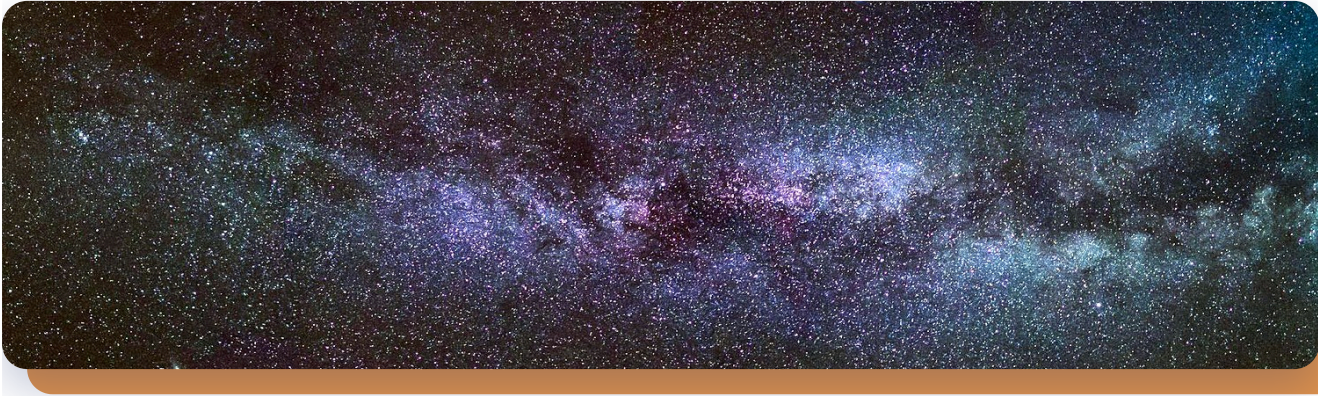
“Problemimiz budur: fosilləri hərtərəfli tədqiq etdikdə növlər və ya siniflər səviyyəsində belə daima eyni həqiqətlə qarşılaşırıq; mərhələli təkamüllə təkmilləşən deyil, birdən-birə yer üzündə əmələ gələn qruplar görürük”. (Derek A. Ager, “The Nature of the Fossil Record”, *Proceedings of the British Geological Association*, c. 87, 1976, səh. 133)

Yəni fosil qeydlərində bütün canlı növləri aralarında heç bir keçid forması olmadan, tam formada ani sürətdə ortaya çıxırlar. Bu, Darvinin fikirlərinin tam əksidir. Habelə, bu, canlı növlərinin yaradıldıqlarını göstərən çox güclü dəlildir. Çünki bir canlı növünün heç bir əcdadı olmadan, bir anda və qüsursuz şəkildə ortaya çıxmasının tək açıqlaması var: o növ yaradılmışdır. Bu həqiqət məşhur təkamülçü bioloq Duqlas Futuyma tərəfindən də qəbul edilir:

“Yaradılış və təkamül yaşayan canlıların mənşəyi haqqında iki yeganə açıqlamadır. Canlılar dünyada ya tamamilə mükəmməl və tam formada ortaya çıxmışlar, ya da belə olmamışdır. Əgər belə olmamışdırsa, bir dəyişiklik prosesi nəticəsində özlərindən əvvəl mövcud olan bəzi canlı növlərindən təkamül keçirərək meydana gəlməlidirlər. Amma əgər tam və mükəmməl formada ortaya çıxıblarsa, onda sonsuz güc sahibi olan bir ağıl tərəfindən yaradılmışlar”. (Douglas J. Futuyma, *Science on Trial*, New York: Pantheon Books, 1983. Səh. 197)

Fosillər isə canlıların yer üzündə tam və mükəmməl formada ortaya çıxdıqlarını göstərir. Yəni “növlərin mənşəyi” Darvinin hesab etdiyi əksinə, təkamül deyil, yaradılışdır.

İnsanın təkamülü nağılı

Təkamül nəzəriyyəsinin tərəfdarlarının ən çox gündəmə gətirdikləri məsələ insanın mənşəyidir. Bununla bağlı darvinist iddia bu gün yaşayan müasir insanın meymunabənzər məxluqlardan törədiyini zənn edir. 4-5 milyon il əvvəl başladığı fərz edilən bu prosesdə müasir insan ilə əcdadları arasında bəzi ara-keçid formaların yaşadığı iddia edilir. Əslində, tamamilə fantastik olan bu ssenaridə dörd əsas kateqoriya var:

Australopithecus

Homo habilis

Homo erectus

Homo sapiens

Təkamülçülər insanların ilk “meymunabənzər əcdadları”na “cənub meymunu” mənasını verən “australopithecus” adını veriblər. Bu canlılar, əslində, nəslə kəsilməmiş meymun növüdür. Lord Solli Zukerman və prof. Çarlz Oksnord kimi İngiltərə və ABŞ-dan iki məşhur anatomun australopithecus nümunələri üzərində apardığı hərtərəfli araşdırmalar bu canlıların sadəcə nəslə kəsilməmiş meymun növünə aid olduqlarını və insanlarla heç bir bənzərlik təşkil etmədiklərini göstərmişdir. (Charles E. Oxnard, “The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt”, Nature, c. 258, səh. 389)

Təkamülçülər insanın təkamülünün sonrakı mərhələsini də “homo”, yəni insan kimi təsnif edirlər. İddiaya əsasən, homo sırasındakı canlılar australopithecuslardan daha çox

inkişaf ediblər. Təkamülçülər bu fərqli canlılara aid fosilləri ardıcıl düzərək fantastik təkamül sxemi qururlar. Bu sxem xəyalidir, çünki bu fərqli siniflərin arasında təkamül xarakterli əlaqə olması əsla sübut edilə bilməmişdir. Təkamül nəzəriyyəsinin XX əsrdəki ən mühüm tərəfdarlarından biri olan Ernst Mayr: “Homo sapiensə uzanan zəncir halqası, əslində, itib”, - deyərək bunu qəbul edir. (J. Rennie, “Darwin’s Current Bulldog: Ernst Mayr”, Scientific American, Aralık 1992)

Təkamülçülər “ausrtalopithecus > homo habilis > homo erectus > homo sapiens” ardıcılığını qurarkən bu növlərin hər birinin daha sonrakının əcdadı olmasını irəli sürürlər. Lakin paleoantropoloqların son kəşfləri australopithecus, homo habilis və homo erectusun dünyanın müxtəlif bölgələrində eyni dövrlərdə yaşadıklarını göstərir. (Alan Walker, Science, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Anthropology, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, səh. 272)

Habelə, homo erectus sinfinə aid olan insanların bir qismi çox müasir dövrlərə qədər yaşayıblar, homo sapiens neandertalensis və homo sapiens sapiens (insan) ilə eyni mühitdə birlikdə mövcud olmuşlar. (Time, noyabr 1996)

Bu isə, əlbəttə, bu siniflərin bir-birilərinin əcdadı olduqları iddiasının əsassızlığını açıq şəkildə ortaya qoyur. Harvard Universitetinin paleontoloqlarından Stiven Cey Quld, təkamülçü olmasına baxmayaraq, darvinist nəzəriyyənin düşdüyü bu çıxılmaz vəziyyəti belə açıqlayır:

“Əgər bir-biri ilə paralel şəkildə yaşayan üç müxtəlif hominid (insanabənzər) sxemi varsa, onda bizim soy ağacımıza nə oldu? Aydındır ki, bunların biri digərindən törəyə bilməz. Habelə, biri digəri ilə müqayisə edildikdə təkamül xarakterli inkişaf meyli göstərmirlər”. (S. J. Gould, Natural History, c. 85, 1976, səh. 30)

Qısaca desək, KİV-də və ya dərsliklərdə verilən bir cür fantastik yarı-meymun yarı-insan canlıların rəsmləri ilə, yəni sırf təbliğat yolu ilə dirçəldilməyə çalışılan insanın təkamülü ssenarisi heç bir elmi əsas olmayan nağıldan ibarətdir. Bu mövzunu uzun illər tədqiq edən, xüsusilə australopithecus fosilləri üzərində 15 il araşdırma aparan İngiltərənin ən məşhur və hörmətli elm adamlarından biri olan Lord Solli Zukerman təkamülçü olmasına baxmayaraq, meymunabənzər canlılardan insana uzanan nəsil ağacı olmadığı nəticəsinə gəlmişdir.

Zukerman maraqlı elm şkalası da qurmuşdur. Elmi hesab etdiyi elm sahələrindən elmdən kənar qəbul etdiyi elm sahələrinə qədər şaxəli cədvəl çəkmişdir. Zukermanın bu

cədvəlində ən elmi, yəni konkret faktlara əsaslanan elm sahələri kimya və fizikadır. Cədvəldə bunlardan sonra bioloji elmlər, daha sonra sosial fənlər gəlir. Şəxslənmənin ən kənar ucunda, yəni elmdən kənar hesab edilən hissədə isə Zukermanın fikrincə telepatiya, altıncı hiss kimi hissin fəvqündə olan qavrama anlayışları və bir də insanın “təkamülü” yerləşir! Zukerman şəxslənmənin bu ucunu belə açıqlayır:

“Obyektiv reallıq sahəsindən çıxıb bioloji elm fərz edilən bu sahələrə, yəni hissin fəvqündə olan qavramaya və insanın fosil tarixinin şərh edilməsinə daxil olduqda, təkamül nəzəriyyəsinə inanan bir şəxs üçün hər şeyin mümkün olduğunu görürük. Belə ki, nəzəriyyələrinə qəti şəkildə inanan bu şəxslərin ziddiyyətli bəzi rəyləri eyni anda qəbul etmələri belə mümkündür”. (Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower*, New York: Toplinger Publications, 1970, səh. 19)

İnsanın təkamülü nağılı da nəzəriyyələrinə kor-koranə inanan bir sıra insanların tapdıqları bəzi fosillər haqqında qabaqcadan rəy verərək şərh etmələrindən ibarətdir.

Darvin formulu!

İndiyə qədər təhlil etdiyimiz bütün dəlillərlə yanaşı, istəyirsinizsə, təkamülçülərin necə cəfəng inanca malik olduqlarına bir də uşaqların belə anlayacağı qədər açıq misalla baxaq.

Təkamül nəzəriyyəsi canlıların təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edir. Ona görə, bu iddiaya əsasən, cansız və şüursuz atomlar birləşərək əvvəlcə hüceyrəni əmələ gətirmiş və sonra eyni atomlar birləşərək digər canlıları və insanı meydana gətirmişlər. İndi düşünək, canlıların əsasını təşkil edən karbon, fosfor, azot, kalium kimi elementləri birləşdirdikdə bir yığın əmələ gəlir. Bu atom yığını hansı prosesdən keçirilsə də, birçə canlı belə əmələ gətirməz. İstəyirsinizsə, bununla bağlı bir təcrübə keçirək və təkamülçülərin, əslində, müdafiə etdikləri, amma ucadan söyləyə bilmədikləri iddianı onların adından “Darvin formulu” adı ilə nəzərdən keçirək:

Təkamülçülər çoxlu sayda böyük çənin içində canlıların əsasını təşkil edən fosfor, azot, karbon, oksigen, dəmir, maqnezium kimi elementlərdən bol miqdarda qoysunlar. Hətta normal şərtlərdə mövcud olmayan, ancaq bu qarışıqın içində lazımlı bildikləri maddələri də bu çənlərə əlavə etsinlər. Qarışıqların içində istədikləri qədər amin turşusu, istədikləri qədər də zülal doldursunlar. Bu qarışıqlara istədikləri nisbətdə temperatur və rütubət versinlər. Bunları istədikləri ən yaxşı texnologiya cihazlarla qarışdırsınlar. Çənlərin başında nəzarətçi kimi dünyanın qabaqcıl elm adamlarını qoysunlar. Bu mütəxəssislər

atadan oğula, nəşildən-nəşlə ötürölərək növbə ilə milyardlarla, hətta trilyonlarla il fasiləsiz çənlərin başında gözləşinlər. Bir canlının əmələ gəlməsi üçün hansı şərtlərin mövcud olmasını lazım bilirlərsə, hamısını tətbiq etsinlər. Ancaq nə etsələr də, o çənlərdən əsla bir canlı çıxara bilməzlər. Zürafələri, aslanları, arıları, bülbülləri, tutuquşuları, atları, delfinləri, gülləri, səhləb çiçəklərini, zanbaqları, qərənfilləri, bananları, portağalları, almaları, xurmalari, pomidorları, qovunları, qarpızları, əncirləri, zeytunları, üzümləri, şaftalıları, tovuz quşlarını, qırqovulları, rəngarəng kəpənəkləri və bunlar kimi milyonlarla canlı növündən heç birini əmələ gətirə bilməzlər. Nəinki burada sadaladığımız bir neçə canlı, bunların bircə hüceyrəsini belə əldə edə bilməzlər.

Qısaca desək, şüursuz atomlar birləşərək hüceyrəni əmələ gətirə bilməzlər. Sonra yeni qərar verərək bir hüceyrəni iki yerə bölüb, sonra ardıcıl başqa qərarlar verib elektron mikroskopunu icad edən, sonra öz hüceyrə quruluşunu bu mikroskop altında tədqiq edən professorları əmələ gətirə bilməzlər. Maddə ancaq Allah'ın üstün yaratması ilə həyat qazanır. Bunun əksini iddia edən təkamül nəzəriyyəsi isə ağıla tamamilə zidd cəfəngiyatdır. Təkamülçülərin ortaya atdığı iddialar üzərində bir az düşünmək yuxarıdakı misalda göstərildiyi kimi, bu həqiqəti üzə çıxarar.

Göz və qulaqdakı texnologiya

Təkamül nəzəriyyəsinin qətiyyəni açıqlaya bilmədiyi digər məsələ isə göz və qulaqdakı üstün duyğu keyfiyyətidir.

Gözlə bağlı mövzuya keçməzdən əvvəl “Necə görürük?” sualına qısaca cavab verək. Bir cisimdən gələn şüalar gözdə tor qışaya tərsinə düşür. Bu şüalar buradakı hüceyrələr tərəfindən elektrik siqnallarına çevrilir və beyinin arxa hissəsindəki görmə mərkəzi adlanan kiçik nöqtəyə ötürülür. Bu elektrik siqnalları bir sıra ardıcıl proseslərdən sonra beyindəki bu mərkəzdə görüntü kimi şərh edilir. Bu məlumatdan sonra düşünək: beyin işığa qapalıdır. Yəni beyinin içi qapqaranlıqdır, işıq beyinin yerləşdiyi yerə girə bilməz.

Görmə mərkəzi adlanan yer qapqaranlıq, işığın düşmədiyi, bəlkə, heç qarşılaşmadığınızı qədər qaranlıq yerdir. Ancaq siz bu zülmət qaranlıqda işıqlı, aydın dünyanı izləyirsiniz.

Üstəlik, bu, o qədər aydın və keyfiyyətli görüntüdür ki, XXI əsrin texnologiyası belə hər cür imkanı olmasına baxmayaraq, bu aydın görüntünü əldə edə bilmir. Məsələn, hal-hazırda oxuduğunuz kitaba, kitabı tutan əllərinizə baxın, sonra başınızı qaldırın və ətrafınıza baxın. Hal-hazırda gördüyünüz aydın və keyfiyyətli görüntünü başqa bir yerdə görmüsünüzmü? Bu qədər aydın görüntünü sizə dünyanın qabaqcıl televizor şirkətlərinin istehsal etdiyi təkmilləşdirilmiş televizor ekranı belə verə bilməz. 100 ildən bəri minlərlə mühəndis bu aydın görüntünü əldə etmək üçün çalışır. Bunun üçün fabriklər, böyük müəssisələr qurulur, tədqiqatlar aparılır, planlar və dizaynlar edilir. Bir televizor ekranına baxın, bir də hal-hazırda əlinizdə tutduğunuz bu kitaba. Arada böyük aydınlıq və keyfiyyət fərqi olduğunu görəcəksiniz. Həm də televizorun ekranı sizə iki ölçülü görüntü göstərir, lakin siz üç ölçülü, dərin perspektivi olan görüntü izləyirsiniz.

Uzun illərdən bəri on minlərlə mühəndis üç ölçülü televizor icad etməyə, gözün görmə keyfiyyətini əldə etməyə çalışırlar. Bəli, üç ölçülü televizor kimi sistem istehsal edə bildilər, amma onu da eynəksiz üç ölçülü görmək mümkün deyil, həm də bu, süni üçölçülü görüntüdür. Arxa tərəf daha bulanıq, ön tərəf isə kağız dekorasiya kimi görünür. Heç bir zaman gözün gördüyü qədər aydın və keyfiyyətli görüntü əmələ gəlmir. Kamerada da, televizorda da mütləq görüntü itkisi olur.

Təkamülçülər bu keyfiyyətli və aydın görüntünü əmələ gətirən mexanizmin təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edirlər. İndi birisi sizə otağınızda ki televizorun təsadüflər nəticəsində əmələ gəldiyini, atomların birləşib bu görüntünü əmələ gətirən aləti meydana gətirdiyini desə, nə düşünərsiniz? Minlərlə insanın birlikdə edə bilmədiyini şüursuz atomlar necə etsin?

Gözün gördüyündən daha bəsit görüntünü əmələ gətirən alət təsadüfən əmələ gəlmirsə, gözün və gözün gördüyü görüntünün də təsadüfən meydana gəlməyəcəyi çox açıqdır. Eyni vəziyyət qulağa da aiddir. Xarici qulaq ətrafdakı səsləri qulaq seyvanı vasitəsilə toplayıb daxili qulağa ötürür; daxili qulaq da bu titrəyişləri elektrik impulslarına çevirərək beyinə göndərir. Eynilə görmədə olduğu kimi, eşitmə prosesi də beyindəki eşitmə mərkəzində həyata keçir.

Göz üçün dediklərimiz qulağa da aiddir, yəni beyin işıq kimi səsə də qapalıdır, səs keçirmir. Ona görə, xarici aləm nə qədər səs-küylü olsa da, beyinin içi tamamilə səssizdir. Buna baxmayaraq, ən aydın səslər beyində eşidilir. Səs keçirməyən beyninizdə

orkestr simfoniyları dinləyir, ətraf mühitin bütün səs-küyünü eşidirsiniz. Ancaq həmin anda həssas bir cihazla beyninizin içindəki səs səviyyəsi ölçülsə, burada səssizliyin hakim olduğu məlum olacaqdır. Aydın görüntü əldə etmək ümidi ilə texnologiyadan necə istifadə edilsə, səs üçün də eyni səylər on illərdən bəri davam etdirilir. Səsyazma cihazları, musiqi mərkəzləri, bir çox elektron alət, səs qəbul edən musiqi sistemləri bu fəaliyyətlərin nəticələrindən bəziləridir. Ancaq bütün texnologiyaya və bu sahədə minlərlə mühəndis və mütəxəssis işləməsinə baxmayaraq, qulağın əmələ gətirdiyi qədər aydın və keyfiyyətli səs əldə edilməmişdir. Ən böyük musiqi sistemi şirkətinin istehsal etdiyi ən keyfiyyətli musiqi mərkəzini düşünün. Səsi qeyd etdikdə mütləq səsin bir hissəsi itir, az da olsa təhrif olur və ya musiqi mərkəzini işə saldıqda hələ musiqi çalmazdan əvvəl mütləq bir cızıltı eşidirsiniz. Ancaq insan orqanizmindəki texnologiyanın məhsulu olan səslər olduqca aydın və qüsursuzdur. İnsan qulağı heç vaxt musiqi mərkəzində olduğu kimi cızıltılı və ya təhrif olunmuş şəkildə səs eşitməz; səs necədirsə, tam və aydın şəkildə onu eşidir. Bu, insan yaradıldığı gündən bəri belədir. İndiyə qədər insanın istehsal etdiyi heç bir görüntü və səs cihazı göz və qulaq qədər həssas və keyfiyyətli qəbuledici olmamışdır. Ancaq görmə və eşitmə hadisəsində bütün bunların fəvqündə duran çox böyük həqiqət də var.

Beynin içində görən və eşidən şüur kimə aiddir?

Beynin içində parlaq, rəngli dünyanı izləyən, simfoniyları, quşların cıvıltılarını dinləyən, gülü qoxulayan kimdir?

İnsanın gözlərindən, qulaqlarından, burnundan gələn siqnallar elektrik impulsu kimi beyinə ötürülür. Biologiya, fiziologiya və ya biokimya kitablarında bu görüntünün beyində necə əmələ gəlməsinə dair bir çox şey oxuyursunuz. Ancaq bu mövzu haqqında ən mühüm həqiqətə heç bir yerdə rast gələ bilməzsiniz: beyində bu elektrik impulslarını görüntü, səs, qoxu və hiss kimi qavrayan kimdir? Beynin içində gözə, qulağa, buruna ehtiyac hiss etmədən bütün bunları qavrayan bir şüur var. Bu şüur kimə aiddir?

Əlbəttə, bu şüur beyini təşkil edən sinirlər, yağ təbəqəsi və sinir hüceyrələrinə aid deyil. Elə buna görə, hər şeyin maddədən ibarət olduğunu zənn edən darvinist-materialistlər bu suallara heç cür cavab verə bilmirlər. Çünki bu şüur Allah'ın yaratdığı ruhdur. Ruhun görüntünü izləmək üçün gözə, səsi eşitmək üçün qulağa ehtiyacı yoxdur. Eyni zamanda, düşünmək üçün beyinə də ehtiyacı yoxdur.

Bu açıq və elmi həqiqəti oxuyan hər insan beyinin içindəki bir neçə sm³-lik, qapqaranlıq yerə bütün kainatı üçölçülü, rəngli, kölgəli və işıqlı şəkildə sıığışdıran uca Allah'ı

düşünüb, Ondan qorxub Ona sığınmalıdır.

Materialist inanc

Bura qədər təhlil etdiklərimiz təkamül nəzəriyyəsinin elmi kəşflərə zidd iddia olduğunu göstərir. Nəzəriyyənin həyatın mənşəyi haqqındakı iddiası elmə ziddir, irəli sürdüyü təkamül mexanizmlərinin heç bir təkamül gücü yoxdur və fosillər nəzəriyyənin iddia etdiyi ara keçid formalarının yaşamadığını göstərir. Bu təqdirdə, əlbəttə, təkamül nəzəriyyəsi elmə zidd fərziyyə kimi bir kənara qoyulmalıdır. Belə ki, tarix boyu dünya mərkəzli kainat modeli kimi bir çox düşüncə tərz elmin gündəmindən çıxarılmışdır. Ancaq təkamül nəzəriyyəsi təkidlə elmin gündəliyində saxlanılır. Hətta bəzi insanlar nəzəriyyənin tənqid edilməsini elmə təcavüz kimi göstərməyə çalışırlar. Axı niyə? Bunun səbəbi təkamül nəzəriyyəsinin bəzi kütlələr üçün əl çəkilməz doqmatik inanc olmasıdır. Bu kütlələr materialist fəlsəfəyə kor-koranə bağlıdırlar və darvinizmi də təbiət haqqında yeganə materialist açıqlama olduğu üçün mənimsəyiblər. Bəzən bunu açıq şəkildə etiraf edirlər. Harvard Universitetindən məşhur genetik və eyni zamanda, qabaqcıl təkamülçülərdən olan Riçard Levontin əvvəlcə materialist, sonra elm adamı olduğunu belə etiraf edir:

“Bizim materializmə bir inancımız var, bu “a priori” (əvvəlcədən qəbul edilmiş, doğru fərz edilmiş) inancdır. Bizi dünya haqqında materialist açıqlama verməyə məcbur edən şey elmi metodlar və qanunlar deyil. Əksinə, materializmə olan “a priori” bağlılığımız səbəbi ilə dünya haqqında materialist açıqlama verən tədqiqat metodları və anlayışlarını uydururuq. Materializm mütləq doğru olduğuna görə də ilahi açıqlamanın səhnəyə çıxmasına icazə verə bilmərik”. (Richard Lewontin, “The Demon-Haunted World”, The New York Review of Books, 9 Ocak, 1997, səh. 28)

Bu sözlər darvinizmin materialist fəlsəfəyə bağlılıq uğrunda davam etdirilən bir doqma olduğunun açıq ifadəsidir. Bu doqma maddədən başqa heç bir varlıq olmadığını qəbul edir. Bu səbəbdən də cansız, şüursuz maddənin həyatı əmələ gətirdiyinə inanır. Milyonlarla müxtəlif canlı növünün, məsələn, quşların, balıqların, zürafələrin, pələnglərin, həşəratların, ağacların, çiçəklərin, balinaların və insanların maddənin öz daxilindəki reaksiyalarla, yəni yağan yağışla, çaxan şimşəklə, cansız maddədən əmələ gəldiyini qəbul edir. Əslində isə bu, həm ağıla, həm də elmə ziddir. Amma darvinistlər Allah'ın açıq-aşkar varlığını qəbul etməmək üçün bu ağıldan və elmdən kənar fikri cahilliklə müdafiə etməkdə davam edirlər.

Canlıların mənşəyinə materialist düşüncə ilə baxmayan insanlar isə bu açıq həqiqəti görəcəklər: bütün canlılar üstün güc, bilik və ağıla malik olan Yaradanın əsəridir. Yaradan bütün kainatı yoxdan var edən, ən qüsursuz şəkildə nizama salan və bütün canlıları yaradan Allah'dır.

Təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən təsirli sehridir

Burada bunu da bildirmək lazımdır ki, heç bir ideologiyanın təsiri altında qalmadan, sadəcə aqlını və məntiqini işlədən hər insan elm və mədəniyyətdən uzaq xalqların xurafatlarını xatırladan təkamül nəzəriyyəsinə inanmağın qeyri-mümkün olduğunu asanlıqla anlayacaqdır.

Yuxarıda da bildirildiyi kimi, təkamül nəzəriyyəsinə inananlar böyük bir çənin içinə bir çox atomu, molekulu, cansız maddəni dolduran və bunların qarışığından zaman ərzində düşünən, dərk edən, kəşflər edən professorların, universitet tələbələrinin, Eynşteyn, Habl kimi elm adamlarının, Frank Sinatra, Çarlton Heston kimi aktyorların, bununla yanaşı, ceyranların, limon ağaclarının, qərənfillərin çıxacağına inanırlar. Həm də bu cəfəng iddiaya inananlar elm adamları, professorlar, mədəniyyətli, təhsilli insanlardır. Bu səbəbdən, təkamül nəzəriyyəsi haqqında dünya tarixinin ən böyük və ən təsirli sehi ifadəsini işlətmək yerinə düşər. Çünki dünya tarixində insanların bu dərəcədə aqlını başından alan, ağıl və məntiqlə düşünmələrinə imkan verməyən, gözlərinin qarşısına sanki bir pərdə çəkib çox açıq olan həqiqətləri görmələrinə mane olan başqa inanc və ya iddia yoxdur. Bu, afrikalı bəzi qəbilələrin totemlərə, Səba xalqının Günəşə tapınmasından, hz. İbrahimin qövmünün düzəltdikləri bütlərə, hz. Musanın qövmünün qızıldan düzəltdikləri buzova tapınmalarından daha qorxulu və ağlasığmaz korluqdur. Əslində, bu vəziyyət Allah'ın Quranda işarə etdiyi ağılsızlıqdır. Allah bəzi insanların anlayışlarının bağlı olacağını və həqiqətləri görməkdən məhrum olacağını bir çox ayəsində bildirir. Bu ayələrdən bəziləri belədir:

Həqiqətən, kafirləri əzabla qorxutsan da, qorxutmasan da, onlar üçün birdir, iman gətirməzlər. Allah onların ürəyinə və qulağına möhür vurmuşdur. Gözlərində də pərdə vardır. Onları böyük bir əzab gözləyir! (Bəqərə surəsi, 6-7)

... Onların qəlbləri vardır, lakin onunla anlamazlar. Onların gözləri vardır, lakin onunla görməzlər. Onların qulaqları vardır, lakin onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, bəlkə də, daha çox zəlalətdədirlər. Qafil olanlar da məhz onlardır! (Əraf surəsi, 179)

Allah “Hicr” surəsində də bu insanların möcüzələr görsələr də, inanmayacaq qədər sehləndiklərini belə bildirir:

Əgər onlara göydən bir qapı açsaq və oradan durmadan yuxarı dırmaşsalar yenə də: “Gözümüz bağlanmış, biz sehlənmişik”, - deyərlər. (Hicr surəsi, 14-15)

Bu qədər geniş kütləyə bu sehrin təsir etməsi, insanların həqiqətlərdən bu qədər uzaq saxlanması və 150 ildən bəri bu sehrin pozulmaması isə sözlə ifadə edilməyəcək qədər heyvətli vəziyyətdir. Çünki bir və ya bir neçə insanın qeyri-mümkün ssenarilərə, cəfəng və məntiqsiz iddialara inanmalarını anlamaq olar. Ancaq dünyanın hər tərəfindəki insanların şüursuz və cansız atomların ani qərarla birləşib qeyri-adi mütəşəkillik, nizam, ağıl və şüur nümayiş etdirərək qüsursuz sistemlə işləyən kainatı, həyat üçün uyğun hər cür xüsusiyyətə malik olan Yer planetini və saysız-hesabsız kompleks sistemdən ibarət canlıları meydana gətirdiyinə inanmasının sehrdən başqa heç bir açıqlaması yoxdur.

Allah Quranda inkarçı fəlsəfənin tərəfdarı olan bəzi şəxslərin etdikləri sehlərlə insanlara təsir etdiklərini hz. Musa ilə firon arasında baş verən bir hadisə ilə bizə bildirir. Hz. Musa firona haqq dini təbliğ etdikdə firon hz. Musaya öz bilici sehrkarları ilə insanların toplaşdığı bir yerdə qarşılaşmasını söyləyir. Hz. Musa sehrkarlarla qarşılaşdıqda əvvəlcə onların bacarıqlarını göstərməsini əmr edir. Bu hadisənin danışıldığı ayə belədir:

(Musa:) “Siz atın”, - dedi. Onlar (əsalarını yerə) atdıqda, adamların gözlərini bağlayıb (sehləyib) onları qorxutdular və böyük bir sehr göstərdilər. (Əraf surəsi, 116)

Göründüyü kimi, fironun sehrkarları hz. Musa və ona inananlardan başqa insanların hamısını sehləyə bilmişdilər. Ancaq onların atdıqlarına qarşı hz. Musanın ortaya qoyduğu dəlil onların bu sehrini, ayədəki ifadə ilə uydurduqlarını udmuş, yəni təsirsiz etmişdir:

Biz də Musaya: “Əsanı tulla!” - deyə vəhy etdik. Bir də (baxıb gördülər ki,) əsa onların uydurub düzəlttikləri bütün şeyləri udur. Artıq haqq zahir, onların uydurub düzəlttikləri yalanlar isə batil oldu. (Sehrbazlar) orada məğlub edildilər və xar olaraq geri döndülər. (Əraf surəsi, 117-119)

Ayələrdə də bildirildiyi kimi, əvvəllər insanlara sehləyərək təsir göstərən bu şəxslərin etdiklərinin saxtakarlıq olmasının başa düşülməsi ilə sözügedən şəxslər alçalmışlar. Dövrümüzdə də bir sehrin təsiri ilə elmilik adı altında olduqca cəfəng iddialara inanan

və bunları müdafiə etmək üçün həyatlarını qurban verənlər əgər bu iddialardan əl çəkməsələr, həqiqətlər tam mənası ilə üzə çıxdıqda və sehr pozulduqda alçalacaqlar. Belə ki, təqribən 60 yaşına qədər təkamülü müdafiə edən və ateist filosof olan, ancaq sonradan həqiqətləri görən Malkolm Maqerik təkamül nəzəriyyəsinin yaxın gələcəkdə düşəcəyi vəziyyəti belə açıqlayır:

“Mən özüm təkamül nəzəriyyəsinin xüsusilə tətbiq edildiyi sahələrdə gələcəyin tarix kitablarındakı ən böyük yumor hədəflərindən biri olacağına inandım. Gələcək nəsillər bu qədər çürük və qeyri-müəyyən hipotezin inanılmaz saflıqla qəbul edilməsini heyrlətlə qarşılayacaqlar”. (Malcolm Muggeridge, *The End of Christendom*, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, səh. 43)

Bu gələcək uzaq deyil, əksinə, çox yaxın gələcəkdə insanlar “təsadüf”lərin ilah olmasının mümkünsüzlüyünü anlayacaqlar və təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən böyük yalanı və ən güclü sehri kimi tərif ediləcəkdir. Bu güclü sehr böyük sürətlə dünyanın hər tərəfində insanlar üzərində təsirini itirməyə başlamışdır. Təkamül yalanının sirrinin öyrənən bir çox insan bu yalana necə aldandığını heyrlət və təəccüblə qarşılayır.

...Sənin bizə öyrətdiklərinədən başqa bizdə heç bir bilik yoxdur!

Həqiqətən, Sən bilənsən, müdriksən!

(Bəqərə surəsi, 32)